

קורס ACI מס' 8: מוות ועולמות הקיום

תוכנית הקורס

מקראה ראשונה:

הנושא: סקירת תוכנית הקורס, הלו"ז, כללי הקורס; הצגת עולם התשוקות ועולם הצורה.

כתב המקור: "אוצר החוכמה הגבוהה (אבהידהרמה קושה) של מאסטר וסובנדהו *Vasubandhu* (350 לספירה), פרק III, שורות 1-8; עם באור מתוך'אור על הדרך לחופש (*mDzod-* של גילווה גנדון דרופ *Gyalwa Gendun Drup*, זק הדלאי לאמה הראשון (1391-1474)).

מקראה שנייה:

הנושא: הצגת עולם חסרי הצורה; חמשת סוגי הלידה השונים; כיצד נולדים; ידיעה מראש של הלידה.

כתב המקור: "אוצר החוכמה הגבוהה", פרק III, שורות 9-16, 31-36, 61-68; עם באור מתוך'אור על הדרך לחופש.

מקראה שלישית:

הנושא: חייהן של הרוחות התאבות, והחיות.

כתב המקור: הספר הגדול על השלבים בדרך המדורגת (*bsTan-rim chen-mo*), שחובר על ידי גשה דרולונגפה Geshe Drolungpa (1100 לספירה), folios 83b-86a.

מקראה רביעית:

- הנושא: חייהם של בני אדם ושל יצורי העונג.
- כתב המקור: דרך העונג (bDe-lam), של ה"ק הפאנצ'ן לאמה הראשון, לובסנג צ'וקי גיילצן (1567?-1662); עם מבחר מתוך תיבת האוצר (Rin-chen bang-mdzod), ביאור על יצירה זו מאת מאסטר נגולצ'ו דהרמה בהדרה (Master Ngulchu Dharma Bhadra) (1772-1851), folios 61a-64b.

מקראה חמישית:

- הנושא: הכול אודות היצורים החיים במצב הביניים (הבארדו): טבעם הבסיסי; הוכחות לוגיות והוכחות מתוך הכתובים לגבי קיומם של יצורים אלה; כיצד נראה גופם; תכונותיהם הנוספות; וכיצד מוצאים יצורי הביניים לידה חדשה.
- כתב המקור: "אוצר החוכמה הגבוהה", פרק III, שורות 37-60; עם באור מתוך "אור על הדרך לחופש".

מקראה שישית:

- הנושא: סוגים שונים של הזנה, ותאור כללי של העולם הפיזי.
- כתב המקור: "אוצר החוכמה הגבוהה", פרק III, שורות 152-158 ו-177-230; עם באור מתוך "אור על הדרך לחופש".

מקראה שביעית:

- הנושא: חייהם של יצורי הגיהנום.
- כתב המקור: "אוצר החוכמה הגבוהה", פרק III, שורות 231-238; עם באור מתוך "אור על הדרך לחופש".

מקראה שמינית:

- הנושא: תיאור של זמן ומרחב; מושג העידן (kalpa); הסבר על עידני ההרס, ההיווצרות, וההמשך; עידן גדול, והופעתו של בודהה.
- כתב המקור: "אוצר החוכמה הגבוהה", פרק III, שורות 358-376; עם באור מתוך "אור על הדרך לחופש".

קורס ACI מס' 8: המוות ועולמות הקיום

מקראה ראשונה: הקדמה לעולם התשוקות ולעולם הצורות

הקטע הבא לקוח מן הספר "אור על הדרך לחופש", ביאור שנכתב על ידי גילויה גנדון דרופ *Gyalwa Gendun Drup*, זק הדלאי לאמה הראשון, לספר "אוצר החוכמה הגבוהה" (אבידהרמה קושה) שנכתב על ידי החכם הבודהיסטי הגדול וסובנדהו *Vasubandhu* במאה הרביעית לספירה. הפסוקים המקוריים של מאסטר וסובנדהו אינם מופיעים בביאור המקורי, ושולבו במקומות המתאימים. חלקי הפסוקים הללו ששולבו בתוך הביאור הודגשו על מנת להראות את הקשר ההדוק בין שתי העבודות, וכן הוספו ראשי פרקים לשם בהירות.

*****

།།གསུམ་པ་འཇིག་རྟེན་བསྐྱེད་པའི་གནས་བཤད་པ་ལ་གཉིས། གང་སྐྱི་བ་སེམས་
ཅན་གྱི་འཇིག་རྟེན་དང་། གང་དུ་སྐྱི་བ་སྣོད་གྱི་འཇིག་རྟེན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ།
དབྱེ་བ། ཚེས་གྱི་བྱུང་པར། རང་བཞིན་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ། ཁམས་
གསུམ་དུ་དབྱེ་བ། འགྲོ་བ་ལྔར་དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ནི།

הפרק השלישי של "אוצר החוכמה הגבוהה" נקרא "הצגה של העולם" ודיוננו בו מורכב משני חלקים:

1. הסבר של עולם היצורים החיים - אלו שנולדים
2. הסבר של העולם שבו הם חיים - המקום בו הם נולדים

את ההסבר של עולם היצורים החיים נחלק לשלושה חלקים: קבוצות היצורים, המאפיינים שלהם, והסבר מעמיק של טבעם הבסיסי. החלק הראשון מתאר את חלוקת היצורים לפי שלושת העולמות, ואחר-כך חלוקתם לפי חמשת סוגי לידה.

|דַּמְעָאֵם׃וֹיֵי־דְּמָאֵם׃דְּמָאֵם׃
 |מִי־דְּמָאֵם׃דְּמָאֵם׃דְּמָאֵם׃
 |אֲדֹנָי־יְהוֹה־יְהוָה׃דְּמָאֵם׃
 |מִי־דְּמָאֵם׃דְּמָאֵם׃

תושבי הגיהנום, רוחות תאבות,
 חיות, אנשים, וששת סוגי האלים -
 אלו מהווים את עולם התשוקות.
 יש עשרים אם נביא בחשבון
 את מדורי הגיהנום והיבשות השונות.
 [III.1-4]

|מִי־דְּמָאֵם׃וֹיֵי־דְּמָאֵם׃
 |מִי־דְּמָאֵם׃וֹיֵי־דְּמָאֵם׃
 |מִי־דְּמָאֵם׃וֹיֵי־דְּמָאֵם׃
 |מִי־דְּמָאֵם׃וֹיֵי־דְּמָאֵם׃

ניתן להתחיל בשאלה הבאה: דובר קודם על "מצבים נגועים בשלושה עולמות". בכך אתה טוען שניתן לחלק את הרוח והמרכיבים המנטאליים, וכן דברים אחרים, לקבוצות שקשורות בשלושת העולמות. מהם שלושת העולמות? שלושת העולמות הם עולם התשוקות, עולם הצורות, והעולם ללא צורה.

נתחיל בדיון על עולם התשוקות.

|מִי־דְּמָאֵם׃וֹיֵי־דְּמָאֵם׃
 |מִי־דְּמָאֵם׃וֹיֵי־דְּמָאֵם׃
 |מִי־דְּמָאֵם׃וֹיֵי־דְּמָאֵם׃
 |מִי־דְּמָאֵם׃וֹיֵי־דְּמָאֵם׃

תושבי הגיהנום נקראים כך כי הם חיים ללא שום דבר טוב, ללא שום נחמה. רוחות תאבות [פְּרִטוֹת] נקראות כך כי הן סובלות כול הזמן מצמא וכדומה, ומכיוון שאינן יכולות לשנות מצב זה. חיות¹ נקראות כך כי הן

¹ המילה לחיה בטיבטית משמעותה – "מי שהולך כפוף"

הולכות כפופות. ² אנשים נקראים כך כי תודעתם מפותחת. *ששת סוגי האלים* נקראים כך כי מקום משכנם בשמים. כול אלו מהווים את עולם התשוקות.

ཡང་ན་འདོད་ཁམས་དེ་ལ་རིས་ཉི་ཤར་བྱེད་ཡོད་དེ། དབྱུང་བ་ལ་ཚ་དབྱུང་བརྒྱུད་
དུ་དབྱེ་བས་ངན་སོང་བ་བཅུ་དང་། མི་ལ་གླིང་བཞིར་དབྱེ་བ་ལས་བདེ་འགྲོའི་གནས་
བཅུ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བྲང་དབྱུང་བརྒྱུད་དང་ཉི་ཚེ་བ་བྲང་ས་ལོགས་སུ་མི་
འདྲེན་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། དང་པོ་གཙོ་བོ་མ་ཡིན་པ་དང་། གཉིས་པ་ཚེ་དང་
གནས་ལ་སོགས་པ་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར་རོ།

את עולם התשוקות נה ניתן לחלק ל*עשרים* מחלקות שונות של יצורים. *אם נביא בהשכונן* את השוכנים בשמונת הסוגים של *מדורי הגיהנום* החם, נקבל עשרה סוגים שונים של לידות רעות. אם נחלק את בני האדם לפי מקום משכנם בארבע *היבשות השונות*, נקבל עשרה סוגים שונים של לידות טובות. יש סיבה לכך שאיננו כוללים כמחלקה נפרדת את שוכני שמונת סוגי הגיהנום הקר וארבעת סוגי הגיהנום החלקי: שמונת סוגי הגיהנום הקר אינם נחשבים כגיהנום עיקרי (בשל מיעוט יחסי של תושבים), ומשך זמן שההייה בארבעת סוגי הגיהנום החלקי משתנה מאוד בין תושביהם השונים.

ཤིང་དངོས་གཞི་ལས་འདོད་ཁམས་དེ་ལ་སྐྱུ་མ་ཅུ་སོ་དྲུག་བཤད་དེ། དུད་འགྲོ་གནས་
མ་ངེས་པས་མ་བྲངས་ཤིང་། ཚ་དབྱུང་བརྒྱུད། བྲང་དབྱུང་བརྒྱུད། ཡི་དྲགས།
ལྷ་མ་ཡིན་ཏེ་བཙོ་བརྒྱུད། མི་ལ་གླིང་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་མི། འདོད་ལྷ་དྲུག་རྣམས་སུ་བྱེ་
བས་སོ།

"*החלוקה המעשית*" מחלק את עולם התשוקות ל*שלושים ושש* מחלקות. בחלוקה זו לא מופיעות החיות, היות ומיקומן אינו מוגדר. השאר הם תושבי שמונת סוגי הגיהנום החם, תושבי שמונת סוגי הגיהנום הקר, רוחות תאבות, חצאי אלים - עד כאן סך הכל 18 – ובנוסף בני אדם תושבי 12 היבשות³, וששה סוגים של אלים של עולם התשוקות.

ཤིང་དབྱུང་བ་སོགས་གནས་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཚོས་ཅན། འདོད་པའི་ཁམས་ཡིན་ཏེ།
མི་དགེ་བ་ཡིན་པའི་ཉོན་མོངས་རྒྱས་སུ་རུང་བའི་ཁམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོན་སྐྱུང་
སེམས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་གང་ཟག་ལ་ཡོད་པས་ཇི་ལྟར་དེ་རྒྱས་པར་འགྱུར་
ཞེ་ན།

² המילה המתאימה בטיבטית – Sem Chen משמעותה המילולית היא – בעלי תודעה.
³ ארבע היבשות ושמונה תת היבשות

הבה נדון ביצורי הגיהנום והאחרים, יחד עם מיקומם והשאר. הם מהווים את עולם התשוקות, מכיוון שהם עולם של יצורים שעלולים לפתח נגעים רוחניים שאינם טהורים. יכול מישהו לבוא ולשאול:

מה לגבי מצב התודעה שמסוגל לייצר דמות מופע? האם אין זה מצב תודעה ששיך למי שהוא חופשי מתשוקות? כיצד יכולים נגעים רוחניים להתפתח מכך?

གཞན་དེ་ཡིད་པར་ཐོས་ནས་འདོད་ཆགས་སྐྱེ་ཞིང་། བདག་ཉིད་ཀྱང་དེ་ལས་ཉམས་པ་
བྲན་ནས་འདོད་ཆགས་སྐྱེ་བའམ། ཡང་ན་སྐྱུ་ལ་པ་ཡིད་འཕྲོག་པ་མཐོང་ནས་འདི་འདྲ་
བའི་སྐྱུ་ལ་སེམས་ནི་བཟང་ངོ་སྟེན་དུ་འདོད་ཆགས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། ཡང་ན་དངོས་སུ་མི་
རྒྱས་ཀྱང་རྒྱས་སུ་རུང་བ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། འདོད་པའི་བྱི་རོ་དེས་སྐྱུ་ལ་པའི་ཕྱིར།

[תשובה:] מישהו אחר ששומע שלאדם זה יש יכולת כזאת, עלול לפתח תשוקה לתודעה מעין זו. אותו אדם עצמו עלול לחשוש פן יאבד יכולת זו, ולפתח תשוקה כלפיה. עוד מישהו שמבחין בדמות המופע הקסומה, עשוי לחשוב לעצמו עד כמה נפלא הוא מצב התודעה שמאחוריה, ולהתחיל לחשוק בה. אפילו אם שום נגע רוחני לא יפותח ישירות בתודעתו של מישהו בהקשר לתודעה הזאת, עדיין היא "אובייקט שבו עלול להתפתח נגע רוחני", כיוון שהיא יוצרת תחושות של עולם התשוקות כמו ריחות, טעמים וכו'.

ཅིའི་ཕྱིར་འདོད་ཁམས་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། འདོད་པ་དང་ལྷན་པའི་ཁམས་ཡིན་པས་ན་དེ་
སྐད་ཅེས་བྱའོ། །འདོད་པ་དེ་གང་ཞེ་ན། འཕྲིག་པ་དང་ཁམ་ཟས་དོན་གཉེར་གྱི་སྲིད་
པ་ལ་བྱའོ།

יכול מישהו לבוא ולשאול מדוע נקרא "עולם התשוקות" כפי שהוא נקרא. הסיבה היא שזהו עולם מלא תשוקות. ומהי תשוקה? השתוקקות להשיג סיפוק מיני או מזון.

2
עולם הצורות

།གོང་མའི་གནས་དག་བཅུ་བདུན་ནི།
།གཟུགས་ཁམས་ཡིན་དེར་སོ་སོ་ཡི།
།བསམ་གཏན་ས་ནི་གསུམ་པ་ཡིན།
།བཞི་པ་ས་ནི་བརྒྱད་པ་ཡིན།

שבע עשרה הרמות שמעל לזה
מהוות פירוט של עולם הצורות.

יש שלוש רמות בכל רמה של ריכוז,
ושמונה ששייכות לרמה הרביעית.
[III.5-8]

། འདོད་ཁམས་ལས་གོང་མའི་གནས་དག་བཅུ་བདུན་དག་ནི་ཚོས་ཅན། གཞུགས་
ཁམས་ཡིན་ཏེ། འདོད་པ་ལས་འདས་ཤིང་རང་སའི་ཉོན་མོངས་རྒྱས་རུང་གང་ཞིག
། གཞུགས་མཚོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཁམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

נתייחס כעת לשבע עשרה הרמות שמעל לזו – מעל לעולם התשוקות. זהו עולם הצורות, בראש ובראשונה
היות והוא נמצא מעל לרמת עולם התשוקות ויכול להוביל להתפתחות הנגעים הרוחניים שמיוחדים לו. שנית,
זהו עולם בו הצורות מגיעות לשיאן.

གཞུགས་ཁམས་དེ་ལ་བཅུ་བདུན་ཡོད་དེ། གཞུགས་ཁམས་དེར་སྐྱེ་བའི་སོ་སོའི་རྒྱ་
བསམ་གཏན་དང་པོ་གསུམ་གྱི་ས་ནི་གསུམ་གསུམ་པ་ཡིན་ལ། བསམ་གཏན་བཞི་
པའི་ས་ནི་བརྒྱད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ།

לעולם הצורות יש שבע עשרה רמות בכך שיש שלוש רמות בכל רמה של ריכוז מבין שלוש הרמות
הראשונות, הפועלות כגורמים ללידה ברמה המתאימה – כלומר, בעולם הצורות. ושמונה רמות ששייכות
לרמה הרביעית והסופית של הריכוז. ההתאמה היא כלהלן.

རྒྱ་སྐྱོམས་འཇུག་གི་བསམ་གཏན་དང་པོ་རྒྱུང་འབྱིང་ཆེན་པོ་གསུམ་བསྐྱོམས་པ་ལས།
ཚངས་རིས། ཚངས་པ་མདུན་ན་འདོན། ཚངས་ཆེན་གསུམ་དུ་རིམ་བཞིན་དུ་སྐྱེ།

ניתן לתרגל שלוש רמות שונות של ה"מדיטציה של סיבה"⁴ שקשורות לרמת הריכוז הראשונה: הרמה הפחותה,
הרמה הבינונית והרמה הגבוהה. שלוש רמות מדיטציה אלה גורמות ללידה, בהתאמה, ברמות המכונות "המחלקה
של ברהמה"⁵, "המחלקה המובילה של ברהמה", "המחלקה של ברהמה הגדול (מהה-ברהמה)".

གཉིས་པ་དེ་ལྟར་བསྐྱོམས་པ་ལས་འོད་རླུང་། ཚད་མེད་འོད། འོད་གསལ་གསུམ་དུ་
རིམ་བཞིན་དུ་སྐྱེ། གསུམ་པ་དེ་ལྟར་བསྐྱོམས་པ་ལས་དགོ་རླུང་། ཚད་མེད་དགོ
། དགོ་རྒྱས་གསུམ་དུ་རིམ་བཞིན་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་དང་།

⁴ כלומר – שהיא מהווה סיבה ללידה ברמה המתאימה בעולם הצורה.
⁵ התרגום המילולי של ברהמה לטיבטית פירושו "הטהור"

מדיטציה באותן שלוש דרגות של ריכוז (פחותה, בינונית, וגבוהה), המתייחסת לרמת הריכוז השנייה, תוביל בהתאמה ללידות ברמות המכונות: "אור מועט", "אור אינסופי" ו- "אור צלול". מדיטציה באותן דרגות ריכוז המתייחסת לרמת הריכוז השלישית, תוביל בהתאמה ללידות ברמות המכונות: "חסד מועט", "חסד אינסופי", "חסד חובק-כל".

སོ་སྐྱིས་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཟག་བཅས་དེ་ལྟར་བསྐྱོམས་པ་ལས། སྨིན་མིང།
 བསོད་ནམས་སྐྱིས། འབྲས་བུ་ཆེ་བ་གསུམ་དུ་སྐྱེ། འཕགས་པས་བསམ་གཏན་བཞི་
 པ་རྩལ་དུ་གསུམ་སྟེལ། འབྲིང་དུ་གསུམ་སྟེལ། ཆེན་པོ་དགུ་སྟེལ། ལྷན་དུ་ཆེན་པོ་བཅུ་
 གཉིས་སྟེལ། ཆེས་ལྷན་དུ་ཆེན་པོ་བཅོ་ལྔ་སྟེལ་བསྐྱོམས་པ་ལས། གནས་གཙང་མ་
 ལྟར་རིམ་བཞིན་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར།

מדיטציה על החלקים הלא טהורים של רמת הריכוז הרביעית, על ידי בני אנוש רגילים, תוביל אותם ללידה באחד משלושת השלבים: "ללא ענן", "לידה של חסד" ו"התוצאה הגדולה". כאשר אריות⁶ מודטים על חמשת השלבים של רמת הריכוז הרביעית, הם נולדים בהתאמה במה שמכונה "חמשת המקומות הטהורים": חמשת המצבים שגורמים לכך נקראים "הפחות" (שלוש פרישות), "הבינוני" (שש פרישות), "הגדול" (תשע פרישות), "העצום" (שתיים עשרה פרישות), ו- "העצום ביותר" (חמש עשרה פרישות).⁷

ཅིའི་ཕྱིར་གཞུགས་ཁམས་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། ཡོན་ཏན་གཞུགས་ཀྱིས་རབ་དུ་སྐྱེ་བའི་
 ཁམས་ཡིན་པས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ། ཉི་འོག་པ་ན་རེ། ཚངས་ཆེན་དེ་ཚངས་པ་
 མདུན་ན་འདོན་ལས་ཆེ་དང་ལྷས་དང་ཚོར་བ་དང་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར།
 གཞུགས་ཁམས་གནས་རིས་བཅུ་བདུན་ཡིན་ནོ་ཟེར།

מדוע קיבל עולם הצורות שם זה? בגלל היופי המיוחד שמאפיין את הצורות בעולם זה. קבוצת המפרטים שנקראת "מתחת לשמש" טוענת שיש שבע עשר מקומות שונים בעולם הצורות, מכיוון שלא אל שידוע כ"טהור הגדול"⁸ יש משך חיים, רגשות, והמשגות שהם נפרדים לגמרי מאלו של היצורים שיושבים לפניו ומדקלמים מתוך ספרי הדת שלהם.

⁶ אנשים שראו ריקות ישירות

⁸ Mahabrahma

ཁ་ཆེ་བ་ན་རེ། ཚངས་ཆེན་དེ་ཚངས་པ་མདུན་ན་འདོན་ལས་བང་རིམ་གྱི་ཚུལ་དུ་ཅུང་
 ཟད་འཕགས་པ་ཡིན་གྱི་གནས་གཞན་ལོགས་པ་མེད་པས། གཞུགས་ཁམས་གནས་
 རིས་བཅུ་དྲུག་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར། ལྷོ་བ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྟར་ན་འོག་མིན་སྐྱབ་པོ་
 བཏོད་པ་དང་བཅས་པས། གཞུགས་ཁམས་གནས་རིས་བཅོ་བརྒྱད་ཡིན་ཞེས་གསུང་
 རོ།

לעומתם, המפרטים מקשמיר טוענים שיש רק ששה עשר מקומות שונים בעולם הצורות, כיון ש"הטהור הגדול"
 יושב על כס מורם רק במעט בראשם של היצורים שיושבים לפניו ומדקלמים מספרי הדת שלהם, ואין זה מקום
 נפרד. כמו כן, אריה אסגה אמר שיש שמונה עשר מקומות שונים בעולם הצורות, כיון שהוא כולל רמה
 שנקראת "שאין למעלה ממנו"⁹, שגם הוא גן עדן.

Akanishtha ⁹

קורס ACI מס' 8: המוות ועולמות הקיום

מקראה שנייה: הצגת עולם חסרי הצורה; חמשת סוגי הלידה; כיצד נולדים; ידיעה מראש של הלידה.

הקטע הבא לקוח מן הספר 'אור על הדרך לחופש', ביאור שנכתב על ידי גיילוה גנדון דרופ *Gyalwa Gendun Drup*, זק הדלאי לאמה הראשון, לספר 'אוצר החוכמה הגבוהה' (אבהידהרמה קושה) שנכתב על ידי החכם הבודהיסטי הגדול וסובנדהו *Vasubandhu* במאה הרביעית לספירה. הפסוקים המקוריים של מאסטר וסובנדהו אינם מופיעים בביאור המקורי, ושולבו במקומות המתאימים. חלקי הפסוקים הללו ששולבו בתוך הביאור הודגשו על מנת להראות את הקשר ההדוק בין שתי העבודות, וכן הוספו ראשי פרקים לשם בהירות.

13

עולם חסרי הצורה

།གཟུགས་མིན་ཁམས་ན་གནས་མིན་དོ།

།སྐྱི་བ་ལས་ནི་རྣམ་པ་བཞི།

།དེར་ནི་דִּיས་དང་སློབ་ལ་ཡང་།

།སེམས་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་ཉེན་པ་ཡིན།

אין מקום לעולם חסרי הצורה.
ארבעה סוגים, לפי מה שגרם.
בעולם זה הרצף המנטאלי מבוסס
על סוגים נפרדים, וגם על חיים.
[III.9-12]

།གཟུགས་མིན་ཁམས་ན་གནས་གཞན་ལོགས་པ་མིན་དེ། གཟུགས་མིན་གྱི་ཉིང་ངེ་
འཛིན་ཐོབ་ལ་མ་ཉམས་པའི་གང་ཟག་དེ། གང་དུ་ཤི་འཕོས་པ་དེར་གཟུགས་མིན་གྱི་
མིང་བཞིའི་ཕུང་པོ་བྱུང་ནས་གཟུགས་མིན་དུ་སྐྱི་བའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་རྒྱ་སྐྱོམས་

འདྲུག་བཟང་ངན་དུ་བསྐྱོམས་པའི་སྐྱེ་བ་ལས་ནི། རྣམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆིད་ ལ་སོགས་པ་རྣམ་པ་བཞི་ཡོད་དོ།

אין מקום נפרד שמיועד לעולם חסרי הצורה. אדם שנולד שם צריך היה להיות בחיים הקודמים אדם שתרגל את הריכוז המדיטטיבי החד נקודתי המתאים לעולם חסרי הצורות, ושמאז לא איבד את היכולת הזו. לאחר שמת והמשיך הלאה, אותו אדם נולד לעולם חסרי הצורה באותו מקום שבו מת, וארבעת המצבורים של "שם" של עולם חסרי הצורה מתקיימים שם. ויש בעצם ארבעה סוגים של רמות בעולם חסרי הצורות, בהתאם לאיכות היחסית של המדיטציה אליה הגיע אותו אדם, לפי מה שגרים ללידתו שם. אלו הדרגות הידועות כ"מרחב בלתי מוגבל" וכו'.

།གཟུགས་མེད་ཁམས་ན་གཟུགས་མེད་ན། སེམས་གྱི་སྐྱུད་དེ་གང་ལ་བརྟེན་ཅི་ན།
གཟུགས་མེད་ཁམས་དེར་ནི་རིས་མཐུན་པ་དང་སྲོག་ལ་ཡང་སེམས་གྱི་སྐྱུད་ནི་བརྟེན་
པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་ཞེས་པས་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་དང་མི་ལྡན་པ་དང་ཐོབ་པ་དང་སྐྱེ་བ་ལ་
སོགས་པ་ལ་ཡང་བརྟེན་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ།

נשאלת השאלה: "אם אין גון בעולם חסרי הצורה, מהו שמהווה בסיס לזרם התודעה שם?" בעולם זה – עולם חסרי הצורה - הרצף המנטאלי מבוסס על סוגים נפרדים, וגם על חיים. המילה "גם" כוונתה לציין שזרם התודעה הזה מתבסס גם על היצור הרגיל, על הגורמים שאינם קשורים לתודעה, על היאחזויות, על מאפייני הלידה, וכך הלאה.

།ཁམས་འོག་མ་གཉིས་སུ་གཟུགས་ལ་མ་ལྟོས་པར་སེམས་དེ་རིས་དང་སྲོག་ལ་མི་
བརྟེན་ནམ་ཞེན། མི་བརྟེན་པ་ཡིན་ཏེ། གཟུགས་གྱི་འདུ་ཤེས་དང་མ་བྲལ་བས་སྟོབས་
རྒྱུ་བའི་ཕྱིར། གཟུགས་མེད་གྱི་སེམས་ནི་གཟུགས་ལ་མི་ལྟོས་ཏེ། ཉིང་ངེ་འཇིན་གྱི་
སྟོབས་གྱིས་གཟུགས་གྱི་འདུ་ཤེས་དང་བྲལ་བས་སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར།

האם ייתכן, אם כן, שזרם התודעה באחד משני העולמות היותר נמוכים, יהיה תלוי ביצור מסוים, או בחיים, מבלי שיהיה תלוי בגון? התשובה היא שלא, משום שבשני העולמות היותר נמוכים התודעה היא חלשה, ואינה משוחררת מן התפיסה של גוף. לעומת זאת, התודעה בעולם חסרי הצורה לא חייבת להסתמך על גוף: בכוחו של ריכוז מדיטטיבי חד-נקודתי התודעה משוחררת מן התפיסה של גוף ולכן היא גם בעלת כוח רב.

ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་སོགས་ཚེས་ཅན། བཞུགས་མེད་ཁམས་ཡིན་ཏེ།
 ཁམས་འོག་མ་གཉིས་ལས་འདས་ཤིང་། བཞུགས་མེད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་རྒྱས་རུང་གི་
 ཁམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅིའི་ཕྱིར་བཞུགས་མེད་ཁམས་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། བཞུགས་
 བཏན་ནས་མེད་པའི་ཁམས་ཡིན་པས་ན་དེ་སྐད་ཅིས་བྱའོ།

הבה ניקח את הרמות של "מררר בלתי מוגבל" וכולי. הן שייכות לעולם חסרי הצורה ראשית, משום שהן מעבר לשני העולמות היותר נמוכים, ושנית, יש בהן אובייקטים שיכולים להוביל ליצירת נגעי הרוח שמיוחדים לעולם חסר הצורה. ומדוע הוא נקרא העולם "חסר הצורה"? מפני שאין בו שום צורה שהיא.

།གཉིས་པ་ནི། ཁམས་གསུམ་པོ་དེར་ནི་དབྱུང་བ་ལ་སོགས་པའི་འགྲོ་བ་ལྔ་སྟེ།

לאחר שהצגנו את חלוקת היצורים לאלה של שלושת העולמות, נפנה לחלוקתם לחמישה סוגים של לידה.

5

חמישה סוגים של לידה

།དེར་ནི་དབྱུང་བ་སོགས་འགྲོ་བ་ལྔ།
 །རང་གི་མིང་གིས་བསྟན་དེ་དག།
 །ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་ལུང་བསྟན་མིན།
 །སེམས་ཅན་ཞེས་བྱ་བར་སྟིན་མིན།

חמישה סוגים של לידה,
 בהם גיהנום והשאר,
 כפי שקובע שמם.
 הם אינם הנגעים,
 וניטריילים מבחינת המוסר.
 יצורי הבארזד אינם כלולים.

[III.13-6]

།གཉིས་པ་ནི། ཁམས་གསུམ་པོ་དེར་ནི་དབྱུང་བ་ལ་སོགས་པའི་འགྲོ་བ་ལྔ་སྟེ།
 དབྱུང་བ་དང་། ཡི་དུགས་དང་། རུད་འགྲོ་དང་། མི་དང་། ལྷ་སྟེ་རང་རང་གི་མིང་
 གིས་བསྟན་ཏོ།

בשלושת העולמות ישנם חמישה סוגים של לידה, בהם גיהנום והשאר, כפי שקובע שמם: תושבי גיהנום, רוחות תאבות, חיות, אנשים, ואלים.

| דֵּי־דְבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי |

ומה הוא טבען של אותן הלידות? הוא איננו חסד, שכן יש מי שנולדים שם למרות שגדעו את שורש החסד; ואינם נגעים, מאחר ויש ביניהם כאלה שחיסלו את כל הנגעים ברוחם. לכן, ניתן לומר שהם גיטרליים מבחינת המוסר, מהסוג שאינו מהווה מכשול.

| דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי |

חמשת הסוגים כלולים בין היצורים החיים, ולכן מכונים כ"בעלי תודעה". יצורי הבארזו שייכים לקבוצה זאת אבל אינם כלולים כאן בקבוצה נפרדת. כמו שנאמר ב"הערה על חוכמה",

דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי |

| דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי |

ארבעת אופני הלידה כוללים את כל חמשת סוגי יצורים, בעוד שהחמישה אינם כוללים את כול הארבעה. מה חסר? יצורי הברזו.

| דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי | דְּבִי־בִּי־בִּי־בִּי־בִּי |

הסוטרה שנקראת "שבעת סוגי החיים" אומרת גם היא:

སྲིད་པ་ནི་བདུན་ཏེ། དམུལ་བའི་སྲིད་པ་དང་། ཡི་དྲགས་ཀྱི་སྲིད་པ་དང་། ཏུང་
འགྲོའི་སྲིད་པ་དང་། མིའི་སྲིད་པ་དང་། ལྷའི་སྲིད་པ་དང་། ལས་ཀྱི་སྲིད་པ་དང་།
སྲིད་པ་བར་མའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

ישנם שבעה סוגים של חיים: חיים כיצור גיהנום, חיים כרוח תאבה, חיים כחיה, חיים כבן אדם, חיים כאל, חיים כאוסם של מעשים, וחיים כיצור בארדו.

འགྲོ་བ་ལྔར་ངེས་ན་ལྷ་མ་ཡིན་དེ་འགྲོ་བ་གང་གི་ནང་དུ་གཏོགས་ཞེ་ན། ལྷོ་བ་དཔོན་
འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ལྷར་ན་”

נשאלת השאלה: "אם יש רק חמישה סוגי לידה, באיזה סוג כוללים את חצאי האלים?" לפי החכם אסנגה:

ལྷའི་ནང་དུ་གཏོགས་ཏེ། ལྷ་ལ་ལུས་ལོངས་སྡོད་འགྲན་སྡོག་པ་དང་། ལྷའི་
གཉིན་ལྷ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་ལྷའི་ཚོས་ལས་ཉམས་པས། ལྷ་མ་ཡིན་
ཞེས་དམན་པ་ལ་དགག་སྒྲ་སྒྲར་བ་ཡིན་ཞེས་གསུང་ངོ།

...יש לכלול אותם עם האלים. זה בגלל שהם דומים לאלים בהופעתם ובעושרם, ושייכים לאותה משפחה. לחצאי האלים סגולות נחותות לעומת האלים ולכן קוראים להם (בסנסקריט ובטיבטית) "לא-אלים", בכדי להראות נחיתות.

མདོ་བྲན་པ་ཉེས་གཞག་ལས་ལྷ་མ་ཡིན་ཡི་དྲགས་དང་ཏུང་འགྲོར་གཏོགས་པ་དང་།
མདོ་ཁ་ཅིག་ཏུ་འགྲོ་བ་དུག་པར་ཡང་བཤད་དོ།

הסוטרות שנקראת "זכירה מתמדת" מסבירה שיש לכלול את חצאי האלים בקבוצה של הרוחות התאבות או של החיות. גם סוטרות אחרות מפרידות אותם מהאלים, כמחלקת יצורים בפני עצמה.

འགོད་སྒྲིན་ཁ་ཅིག་ལྷ་དང་། ཁ་ཅིག་ཡི་དྲགས་སུ་གཏོགས། ཅི་ཟེན་ལྷའི་ནང་དུ་
གཏོགས་ཏེ། ལྷའི་རོལ་མོ་མཁན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ནམ་མཁའ་ལྷིང་དང་། ལྷོ་འབྲུ་
དང་། མི་འམ་ཅི་དང་། ལྷ་ནམས་ནི་དུང་འགྲོའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པར་བཤད།

באשר לרוחות מזיקות, חלקן נמנות על עולם האלים וחלקן עם הרוחות התאבות. הרוחות בקבוצה "שמתקיימות על ריח" שייכות לעולם האלים, כיון שהן משמשות כמוזיקאים לאלים. לגבי הרוחות כמו "צפור הגרודה", "בטן גדולה", "דמויי אדם", וכן "הגנה" שהם יצורים דמויי נחש, נאמר שהן שייכות כולן למחלקת החיות.

འཇ་དང་། ལྷོ་བྱིད་དང་། བཟིད་བྱིད་དང་། མ་མེ་ནི་ཡི་དུགས་གྱི་ནང་དུ་འདུ་བ་
ཡིན་ནོ།

הרוחות המכונות כ-"אוכלי בשר", "גורמות שגעון", "גורמות שכחה", וכן ה-"מה-מו" נחשבות לסוגים שונים בקבוצת הרוחות התאבות.

།གཉིས་པ་ཚོས་གྱི་བྱུང་པར་ལ་བཞི། །རྣམ་ཤེས་གྱི་གནས་པ་བདུན། །སེམས་ཅན་གྱི་
གནས་དགུ། །རྣམ་ཤེས་གནས་པ་བཞི། །བདུན་དང་བཞིའི་བསྐྱུ་བ་དཔུང་པའོ།

בזה מסתיים הדיון בסוגים השונים של יצורים. כעת נמשיך בדיון על מאפייניהם השונים. הצגה זו תכלול ארבעה נושאים: שבעת מצבי התודעה, תשעת המצבים של היצורים החיים, ארבעת מצבי התודעה, וניתוח כיצד שבעת המצבים וארבעת המצבים חופפים.

*****

9

מצבי הלידה

།དེར་ནི་སྣོ་ང་ལས་སྐྱེས་སོགས།
།སེམས་ཅན་སྐྱེ་གནས་བཞི་དག་ཏུ།
།མི་དང་དུད་འགྲོ་རྣམ་པ་བཞི།
།དབྱུང་བ་རྣམས་དང་ལྷ་རྣམས་དང་།
།སྲིད་པ་བར་མ་རྩུས་ཏེ་སྐྱེ།
།ཡི་དུགས་མངལ་ནས་སྐྱེ་བའང་ཡིན།

אנו מונים כאן ארבעה סוגים של לידה של יצורים: לידה מביצה והשאר. הארבעה קיימים אצל בני אדם ובעלי חיים, תושבי גיהנום, ואלים. יצורי הברדו נולדים שלמים. ישנן גם רוחות תאבות הנולדות מן הרחם.

[III.31-6]

ཁམས་གསུམ་དུ་སེམས་ཅན་སྐྱེ་བའི་གནས་དུ་ཞེན། ཁམས་གསུམ་པོ་དེར་ནི་སྐོང་
 ལས་སྐྱེ་བ་དང་། སོགས་མངལ་ནས་སྐྱེ་བ་དང་། རྟོན་གཤེར་ལས་སྐྱེ་བ་དང་། ལུས་
 ཉི་སྐྱེ་བ་ལྟེ་སེམས་ཅན་གྱི་སྐྱེ་གནས་བཞི་དག་དུ་ཡོད་དོ།

נתחיל מן השאלה: כמה סוגי לידה יש כאן, והיינו בשלושת העולמות? יש ארבעה סוגים של לידה של יצורים: לידה מביצה והשאר, וזה מתייחס ללידה מרחם, לידה מחום ולחות, ולידה מיידית כיצור שלם.

འོན་འགྲོ་བ་གང་ལ་སྐྱེ་གནས་དུ་ཡོད་ཅེན། མི་ལ་སྐྱེ་གནས་ནམ་བུ་བཞི་ག་ཡོད་དེ།
 ལུས་སྐྱེས་ནི་བསྐལ་བ་དང་པོའི་མི་ལྟ་བུ། རྟོན་གཤེར་སྐྱེས་ནི་རྒྱལ་པོང་ལས་ལུ་ལྟ་བུ།
 སྐོང་སྐྱེས་ནི་གྲུ་ཆག་པའི་ཚོང་པ་ལྟར་ལྟར་མོ་དང་ལྟན་ཅིག་འགྲོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས།
 གནས་བརྟེན་བྲག་དང་ཉི་བའི་བྲག་བྱང་བ་ལྟ་བུ་དང་། དགོ་བརྟེན་མ་ས་ག་ལས་སྐོང་
 ལུས་ལྟ་སོ་གཉིས་བྱང་བ་ལས། བྱི་ལུས་ལྟ་སོ་གཉིས་བྱང་བ་ལྟ་བུ་དང་། རྒྱལ་པོ་
 ལྟ་ལེན་གྱི་བཅུ་མ་མོ་ལས་སྐོང་ལྟ་བུ་བྱང་བ། སྐོམ་དུ་བཅུ་གཉིས་ལྟ་བུ་གའི་ལྟ་ལ་བ
 ལྟར་བ། ལི་ཅ་གྱི་གཞོན་ལྟ་བུ་བྱང་བས་མཚོང་ནས། སྐོམ་ཕྱེ་བས་བྱི་ལྟ་བུ་བྱང་
 བ་བཞིན་ནོ། ཁམངལ་སྐྱེས་ནི་ད་ལྟའི་མི་པལ་ཆེ་བའོ།

אילו סוגי יצורים יכולים להיוולד בלידות השונות? בני אדם יכולים להיוולד בכול אחת מארבע הדרגות. האנשים בעידן הראשון נולדים בלידה מיידית. המלך שנקרא "תן לי להניקך" הוא דוגמה לאדם שנולד מחום ולחות. דוגמה ללידת אדם מביצה הם השניים שנקראו "דָרְק" ו"נִדְרָק", ילדיו של סוחר שנטרפה ספינתו, ואשר הזדווג עם נקבת עגור. דוגמה נוספת היא סַגְלָה, אישה בעלת נדרי חיים, שהטילה 32 ביצים ומהן נולדו 32 בנים. מקרה אחר הוא זה של המלכה של המלך פֶּנְצֶ'לָה, שהטילה 500 ביצים. הביצים הושמו בתיבה שהושלכה לנהר הגנגס, נער לִיצ'ווי אחד הבחין בתיבה בשעה שהתרחץ, וכשפתח אותה הגיחו ממנה 500 בנים. דוגמה ללידה של אנשים מרחם היא רוב האנשים בימינו.

འདྲ་འགྲོ་ལ་སྐྱེ་གནས་ནམ་བུ་བཞི་ཡོད་དེ། ནམ་མཁའ་ལྗིང་སྐྱེ་གནས་བཞི་པས།
 ལུས་སྐྱེ་གནས་བཞི་ག་བཟའ་བར་བཤད་པའི་ཕྱིར།

כול ארבעת סוגי הלידה קיימים אצל בעלי החיים, וישנו ההסבר ש"ציפורי הגרונה הגדולות, שיכולות להיוולד בכל אחד מארבעת סוגי הלידה, טורפות את הנאגות דמויי הנחש, שבעצמם נולדים בארבעת סוגי הלידה".

དབྱུལ་བ་པ་ནམས་དང་། ལྷ་ནམས་དང་། སྲིད་པ་བར་མ་རྩུས་ཏེ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ཏེ།
 ལས་ཆེས་སློབས་དང་ལྷན་པའི་ཕྱིར། ཡི་དྲུགས་པལ་ཆེར་རྩུས་སྐྱེས་ཡིན་ལ།
 མངལ་ནས་སྐྱེ་བའང་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཡི་དྲུགས་མེ་ཞིག་གིས་བཅུན་པ་མྱོད་ལ་གྱི་བྱ་
 ཆེན་པོ་ལ།

יצוּרֵי גֵיהֲנוֹם, אֱלֹהִים, וְהַיְצוּרִים בְּבִרְדוֹ נולדים כשהם שלמים. הסיבה היא שהאנרגיה שדוחפת אותם למצבם
 החדש ושבה ממעשיהם בעבר היא מאוד חזקה. מרביתן של הרוחות התאבות נולדות שלמות, אך ישנן גם
 כאלו שנוולדות מרחם, כפי שמופיע בציטוט מדבריה של רוח תאבה ממין נקבה למִוְדָגְלָנָה הגדול והנכבד:

བདག་གིས་མཚན་མོ་བྱ་བྱ་དང་།
 དེ་བཞིན་ཉིན་པར་བྱ་བྱ་ནམས།
 བསྐྱེད་ནས་དེ་དག་ཟ་མོད་གྱི།
 འོན་ཀྱང་བདག་ནི་ཆོས་པ་མེད།

ཅེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར།

מדי לילה אני יולדת חמישה בנים,
 וכך גם מדי יום ביומו;
 ולמרות שאני אוכלת את כולם,
 אינני מסופקת לעולם.

འོན་སྐྱེ་བཞུགས་དེ་ནམས་ལས་གང་བཟང་བ་ཡིན་ཞེ་ན། རྩུས་སྐྱེས། རྫོད་གཤེར་
 སྐྱེས། མངལ་སྐྱེས། སྐྱོང་སྐྱེས་ནམས་ལ་སྲ་མ་སྲ་མ་བཟང་སྟེ། རིམ་བཞིན་རང་
 གཞན་གཉིས་ཀ་ལ་མི་གཞོད་པར་སྐྱེ་བ་དང་། གཞན་ལ་མི་གཞོད་པ་དང་། རང་གིས་
 རྩུག་བསྐྱེད་ལས་གཉིས་ལྷོང་བ་དང་། རྩུག་བསྐྱེད་ལས་གཉིས་ལྷོང་ནས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར།

איזו מן הלידות עדיפה? סדר העדיפות הוא: לידה מיידית, לידה מחום ולחות, לידה מרחם, ולידה מביצה.
 הסיבות לסדר עדיפות זה הן שבלידה מיידית נולדים בלי לגרום סבל לזולת או לעצמנו. לידה מחום ולחות אינה
 גורמת שום סבל לזולת, בלידה מרחם נגרם סבל לעצמך פעם אחת, ובלידה מביצה נגרם סבל לעצמך פעמיים.

རྩུ་སྐྱི་སྐྱི་བཟང་ན། སྐྱི་བ་ལ་དབང་ཐོབ་པའི་སྲིད་པ་ཐ་མའི་བྱང་སེམས་རྒྱལ་པོ་དོན་
བྱུང་རྩུ་སྐྱི་ཉི་མི་སྐྱི་བར། མངལ་ནས་སྐྱི་བའི་དགོས་པ་གང་ཞི་ན།

ניתן להקשות:

אם לידה מיידיית היא עדיפה, מדוע לא נולד הנסיך סידהרטה באופן זה? והלא הוא היה בודהיסטווי
בגלגול שקדם, ויכול היה להיוולד בכול דרך שרצה. מה הייתה הסיבה שנולד מרחם?

དགོས་པ་ཡོད་དེ། འགྲུ་ཉི་དུ་ནམས་བསྟན་པ་ལ་གཞུང་པའི་ཕྱིར་དང་། མིའི་གདུལ་
བྱ་ནམས་སློབ་བསྐྱོད་པའི་ཕྱིར་དང་། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་རྩུ་འབྲུལ་ཆེ་ཞིང་མཐུ་
ཆེ་བ་མཐོང་བ་ན། སྐྱི་མའམ་སུ་ཞིག་ཡིན་སྟེ་མ་པའི་དོགས་པ་སྤང་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་
ཕྱིར།

אכן, היו לו סיבות לבחור בלידה מרחם. ראשית, הוא רצה להוביל את קרוביו משבט השקנה אל הלימוד. שנית,
על ידי כך יכול היה לתת השראה לאנשים לחקותו. שלישית, הוא רצה לסלק כל חשד מליבם של אנשים שהוא
מעין קוסם או משהו כזה, אילו ראו אותו מבצע מעשי ניסים גדולים או מפגין כוחות פלאיים.

ཁ་ཅིག །སྐྱི་གདུང་རིང་བསྐལ་བསྟན་པས། གདུལ་བར་བྱ་བ་ནམས་ཇེས་སུ་གཞུང་
བའི་ཕྱིར་དུ་ཡིན་ཏེ། རྩུ་སྐྱི་སྐྱི་བ་ལ་རོ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར། སློབ་དཔོན་
དབྱིག་གཉེན་ནི། དེ་ནི་བྱིན་རྒྱལས་ཀྱི་དབང་གིས་འབྱུང་བར་འདོད་པས་ལན་མིན་ནོ་
ཞེས་གསུང་ངོ་།

יש הטוענים שהבודהה נולד מרחם בכדי שיוכל להשאיר אחר מותו את השרידים הקדושים, ועל ידי כך למשוך
יותר אנשים לדרכו לעומת המצב שלא היה עושה זאת. זאת משום שמי שנולד שלם בלידה ספונטנית אינו
משאיר אחריו גופה. אלא שהחכם וסובבנדה אומר "אין זו תשובה נכונה לשאלה, שכן השרידים הקדושים¹
נשארים בזכות ברכתו של האיש הקדוש."

¹ אלו הם עצמים מיוחדים ופלאיים הנותרים לאחר שריפתן של גופות של קדושים.

།རྩུ་སྐྱིས་ལ་རོ་མེད་ན། རྣམ་མཁའ་མྱིན་རྩུ་སྐྱིས་པས་རྩུ་རྩུ་སྐྱིས་པ་བཟའ་
 བའི་ཕྱིར་འབྱེན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། བཟའ་
 བའི་ཕྱིར་ཞེས་བཤད་གྱི། ཟས་ཞེས་མ་བཤད་པའམ། མ་ཤི་བར་དུ་ཟ་བ་ལ་དགོངས་
 པའི་ཕྱིར།

יש מי שיכול להביע התנגדות להסבר הקודם שמי שנולד בלידה מיידית אינו משאיר אחריו גופה, תוך הסתמכות
 על הציטוט: "ציפור הגרודה הגדולה שנולדת בלידה מיידית, משמידה את אוכלוסיית נחשי הנאגה, שגם הם
 נולדים בלידה מיידית, על ידי שהיא טורפת אותם?" התשובה כאן היא שנאמר "על ידי שהיא טורפת אותם"
 ולא "על ידי שהיא טרפה אותם"; אפשר לומר שהיא טורפת אותם רק עד שהם מתים.

འོ་ན་སྐྱི་གནས་གང་མང་ཞེ་ན། གང་བཟའ་བ་བཞིན་མང་ངོ།

איזו מן הלידות הכי נפוצה? תשובה היא שככול שהלידה יותר גבוהה בסדר העדיפויות, ככה יש יותר יצורים
 הנוולדים בדרך זו.

*****

16

מודעות שקשורה באופן לידתך

།གཅིག་ནི་ཤེས་བཞིན་དུ་འཇུག་གོ
 །གཞན་ནི་གནས་པ་ཡང་གཞན་ནི།
 །འབྱུང་བའང་གཞན་ནི་ཐམས་ཅད་ཚོངས།
 །སློང་ལས་སྐྱིས་ཏེ་བྱུང་།
 །མངལ་དུ་འཇུག་པ་གསུམ་དག་སྟེ།
 །འཁོར་ལོས་སྐྱར་དང་རང་བྱུང་གཉིས།
 །ལས་སམ་ཡི་ཤེས་སམ་གཉིས་ཀ
 །སྐྱེ་ཆེད་ཕྱིར་ན་གོ་རིམས་བཞིན།

אחד מודע בשעה שנכנס,
 אחר – בשעה ששוהה,

ואחרים – בשעת הגיחה.
 אחרים כלל אינם מודעים.
 כך תמיד בלידה מביצה.
 בין אלו אשר נכנסים לרחם
 יש שלושה סוגים, בהתאמה:
 אלו הנם מלכי הגלגל,
 והשניים שיוולדים את עצמם.
 זאת בזכות מעשים או חוכמה אדירים,
 או בזכות שניהם כאחד.

[III.61-8]

འོ་ན། ལྷོ་ནི་སྤྱི་ནི་ཅི་ལོ་ག་གྲུང་པས། །ཞེས་པ་དེ་ཐམས་ཅད་ལ་ངེས་སམ་ཞེ་ན། མ་
 ངེས་ཏེ། གཅིག་ནི་ཤེས་བཞིན་དུ་མངལ་དུ་འབྱུག་ཅིང་གནས་པ་མི་ཤེས་གཞན་ནི་དེར་
 མ་ཟད་གནས་པ་ཡང་ཤེས། གཞན་ནི་དེ་དག་དུ་མ་ཟད་འབྱུང་བའང་ཤེས། གཞན་ནི་
 འབྱུག་པ་དང་གནས་པ་དང་འབྱུང་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ཚོངས། ལྷོ་ང་ལས་སྐྱིས་པ་ནི་
 རང་རྒྱལ་ཡིན་ཡང་རྟུག་དུ་ཚོངས་པ་ཁོ་ནའོ།

נשאלת השאלה: "הוזכר כאן שיש יצורים שנכנסים לרחם בשל רושם מוטעה. האם זה נכון בכול מקרה?"
 תשובה: **אחד מודע בשעה שנכנס לרחם**, אבל שוכח בזמן שהייה. **אחר** – מודע גם **בשעה ששוכח** ברחם.
ואחרים – מודעים גם כשנכנסים, גם כששוכחים, וגם **בשעת הגיחה** החוצה מן הרחם. **אחרים כלל אינם מודעים**
 לכל השלבים של כניסה, שהייה וגיחה מן הרחם. **כך תמיד** קורה לאלה הנולדים **בלידה מביצה**, גם אם הם
 בודהות מכוח עצמם. אלו תמיד שייכים לסוג האחרון, ולסוג זה בלבד. כך נאמר.

འོ་ན། འབྱུག་པ་ཤེས་ཤིང་གནས་པ་མི་ཤེས་པ་སོགས་གསུམ་གང་ཞེ་ན། འཁོར་
 ལོས་སྐྱར་བ་དང་། རང་བྱུང་རང་རྒྱལ་དང་སངས་རྒྱས་གཉིས་ཏེ་གསུམ་ནི་གོ་
 རིམས་བཞིན་དུ། མངལ་དུ་འབྱུག་པ་གསུམ་དག་ཡིན་ཏེ། ལས་བསོད་ནམས་དང་
 ཡི་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་དང་བསོད་ནམས་དང་ཡི་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་གཉིས་ཀ་རྒྱ་ཆེ་བའི་སྤྱིར།

שאלה: "מי הם שמייצגים כל אחד מאותם שלושה הסוגים – אלו שהם מודעים עם כניסתם לרחם אך לא בעת
 שהייתם, וכו'?"
 תשובה: **בין אלו אשר נכנסים לרחם יש שלושה סוגים, בהתאמה: אלו הנם מלכי הגלגל, והשניים שיוולדים**
את עצמם – מה שמתייחס למנצחים ולבודהות שהגיעו בעצמם. הם נכנסים כפי שהם נכנסים **בזכות** העובדה
 שהיו מסוגלים לצבור **מעשים** (כאן הכוונה למעשי חסד) **או חוכמה אדירים, או בזכות שניהם, מעשים וחכמה**
כאחד.

קורס ACI מס' 8: המוות ועולמות הקיום

מקראה שלישית: חייהן של רוחות תאבות ושל חיות

הקטע הבא לקוח מן הספר "הספר הגדול על צעדי הדהרמלא שנכתב על ידי הגשה של הקדמפה דרולונגפה לודרו ג'ונגנה (Drolungpa Lodru Jungne) (בערך 1100 לספירה).

།ཡི་བླམ་དང་དྲུ་འགྲུའི་ཡང་ལས་ནི་མི་དག་བ་བཅུ་པེ་ཉིད་ཀྱི་འབྲིང་དང་རྒྱུང་རྩ་
དག་ཡིན་པར་བཤད་ཟིན་ཏོ། ། །འོན་ཀྱང་འདི་དག་ཉིད་ཀྱི་ལྷན་པར་དང་བཅས་པ་
བསྟན་པར་བྱ་སྟེ།

כבר הסברתי כיצד המעשים שגורמים ללידה כרוה תאבה או כחיה הם בדיוק גרסאות בינוניות או קלות של עשרת המעשים הרעים. כעת אתאר את שני סוגי היצורים הללו עצמם, מנקודת המבט של הסגולות המאפיינות אותם.

།ཡི་བླམ་གྱི་རྒྱུའི་ལྷན་པར་བཟོད་པ།

כעת אתאר את חיי הרוחות התאבות מנקודת המבט של מה שגורם להם להיות כאלה.

།ལས་ལམ་བཅུ་པོའི་ཆ་དང་ཆ་དག་དང་།
 །གཙོ་ཆེར་ཆགས་པས་སེར་སྣ་ཕྲག་དོག་གིས།
 །བསྐྱུས་ཏེ་སྦྱིན་པ་ནམ་གསུམ་མ་བཏང་ཞིང་།
 །སྦྱིན་གནས་སོགས་ལ་བགོ་བཤའ་མ་བྱས་དང་།
 །སྦྱིན་པར་བསྐྱོས་ནས་ཕྱིར་མ་མི་སྦྱིན་དང་།
 །གཞན་ཏུ་བསྐྱུར་དང་སྦྱིན་པའི་གོགས་བྱེད་སོགས།
 །ལྗོངས་འཇུངས་ལས་སྦྱད་པའི་ལས་རྣམས་ནི།
 །རབ་འཛིགས་མང་བསགས་ཡི་དྲགས་འགྲོ་བར་ལྷུང་།

זה יכול לקרות בשל ביצוע חלק
 מעשרת המעשים הרעים,
 או אף חלקים של אלו,
 אך בעיקר זה קורה כשתשוקתו של אדם
 מניעה קמצנות או קינאה
 והימנעות משלושת סוגי הנתינה.
 הוא מונע מאחרים את חלקם במנחה,
 מוריד ממה שהוקצב, או נמנע מלתתו בכלל,
 משתמש בו למטרה אחרת, ועוד דברים ללא.
 תודעה המלאה בחרפה שכוון
 תצבור מעשים רבים של עוולה
 ועוצמתם של אלו תגרור לעבר
 לידה כרוח תאבה.

།མི་དགོ་བ་བཅུ་པོ་འབྲིང་དུ་སྦྱུད་བའི་ཆ་དང་ཆེན་པོ་དག་གི་ལྷག་མར་གྱུར་པའི་ཆ་
 །དང་། ཆའམ་ཆ་དག་དང་། གཞན་ཡང་དྲན་པ་ཉེར་གཞག་ལས།

כשאמרנו "חלק מעשרת המעשים הרעים", הכוונה למי שבצע אותם במידה בינונית, או "חלק" במובן של שארית
 של אנרגיה קארמית שנותרה מביצועם במידה חמורה יותר. חלק או חלקים כאלו גורמים ללידה מעין זו, כפי
 שגם גורמים המעשים הבאים המתוארים בטקסט שנקרא "מודעות מתמדת":

གཙོ་ཆེར་སེར་སྐྱ་ས་བསྐྱས་ཤིང་ལོངས་སྤྱོད་ངན་པ་འདོད་ལ། རྟེན་པ་ངན་པས་ཟིལ་
 གྱིས་ཉེན་པ་རྣམས་སྦྱིན་པ་མ་བྱིན་ཏེ། དགོ་སྦྱོང་དང་བྲམ་ཟེ་དང་ཕོངས་པ་དང་ལོང་བ་
 དང་བགྱིན་པ་སྦོང་མོ་བ་ལ་མ་བྱིན། བསོད་ནམས་མ་བྱས། འཇིག་རྟེན་འདི་དང་པ་
 རོལ་ཏུ་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་བྱུང་ཚུལ་གྱིས་ས་མ་སྤང་། བྱ་དང་རྩེང་མ་དང་བྲན་ཕོ་མོ་དང་ཞོ་
 འད་འཚོ་བ་རྣམས་ལའང་མ་བྱིན་པ་དང་། སེར་སྐྱ་ས་འཇིག་རྟེན་འདི་དང་པ་རོལ་
 བསྐྱས་པ་དང་། འཐབ་མོ་དང་ཕྱག་དོག་གི་བྱི་མས་བསྐྱས་པ་རྣམས་ནི་ཡི་དྲུགས་སུ་
 སྦྱིབར་འགྱུར་ཏེ། ཕལ་ཆེར་ཡི་དྲུགས་མོ་རྣམས་སུ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།

רוב האנשים הללו מונעים על ידי נטייתם לזולות, או מתאוותם העלובה לרכוש אישי ארצי, או שהוצפו ברצון
 לזכות בתרומה עלובה, הזה המירב שמיישהו כאן יכול להציע. ובגלל זה הם לא היו מסוגלים לתת לאחרים. הם לא
 יכלו לתת אחד שהיה עשוי לבוא ולבקש: לא למתגלים של הדהרמה, לא לברמהינים, לא לעניים, לא
 לנזקקים, ולא לחסרי כול. הם לא עשו שום מעשים טובים. הם לא הקפידו על קיום שום נדר מהים הגדול של חיי
 המוסר, לא מאלו שנותנים תוצאות בגלגול הנוכחי, ולא מאלו שמביאים לתוצאות בגלגולים הבאים. הם סרבו
 לדאוג לילדיהם, לבני זוגם, או למי ששרת אותם, או לאחרים שהייתה זו אחריותם לקיים. הזולות שלהם שדדה
 אותם מכול מה שיכלו לקוות לו, בגלגול הנוכחי ובגלגולים הבאים. יש ביניהם גם אנשים שנשדדו על ידי נטייה
 למריבות, או על ידי קנאה. זהו בדרך כלל סוג האנשים שנולדים בגלגול הבא כרוח תאבה, ורובם נולדים כרוח
 תאבה מהסוג של מכשפות.

།དེ་བཞིན་དུ་བསྐྱོས་ནས་མ་བྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་ངན་པ་མང་པོ་དག་གིས་ཀྱང་ངོ་།

בנוסף לסוגי המעשים הללו, יש גם אלו שלוקחים לעצמם תרומות שהיו מיועדות למטרה טובה מסוימת, וכל
 השאר: אוסף עצום של מעשים רעים למיניהם, שעלולים לגרום ללידה מעין זאת.

།གནས་གྱི་བྱུང་པར་ནི།

כעת כמה פרטים אודות המקרים שבו היות הרוחות התאבות.

།འཇིག་རྟེན་ཀུན་རྒྱུ་ཡུལ་ན་གནས་པ་སྟེ།
 །ཡུལ་ནི་ས་འོག་དབག་ཚད་ལྷ་བརྒྱ་དག།
 །འདི་ནས་སུམ་སྦོང་དྲུག་བརྒྱུའི་མཐའ་ན་གནས།

מקום אחד שבו הן חיות הוא העולם היומיומי שלנו, והמקום השני הוא בארצן, 500 יוג'נה מתחת לאדמה, ו-3600 מגבולות המקום שלנו.

།གནས་ནི་གཉིས་ཏེ། འཇིག་རྟེན་རྒྱ་བ་དང་། ཡུལ་ན་གནས་པའོ། །དང་པོ་ནི་
མཚན་མོ་མི་དག་གིས་ཀྱང་མཐོང་སྲིད་པའོ། །ཡུལ་ནི་ས་འོག་དཔག་ཚད་ལྔ་བརྒྱ་ན་
སྟེ། རྒྱ་གྲི་དབང་མ་གཏོགས་པར་འཇམ་བུ་སྤིང་གི་མཐའ་ནས་དཔག་ཚད་སུམ་སྟོང་
རྒྱ་བརྒྱ་ན་ཡོད་དོ། །འདི་དང་ཐག་ཉི་རིང་ནི་ངེས་པ་མེད་དོ།
།ཞེས་གསུངས་སོ།

רוחות תאבות חיות בשני מקומות, על פי התיאור הבא: יש שמשוטטות בעולם שלנו, ויש ששוהות במקום משלהן. לפעמים אנשים יכולים לראות את אלו מן הסוג הראשון, בלילה. המקום שלהן הוא בעומק 500 יוג'נה מתחת לאדמה; למעט מקרים מיוחדים, מקום זה נמצא במרחק 3600 יוג'נה מיבשת דזמבו, אבל מרחק זה יכול להשתנות.

།རྒྱ་བརྒྱ་ལ་གྲི་བྱུང་པར་ནི།

הנה כמה פרטים אודות הסבל שחווים יצורים אלו.

།འོངས་སྟོན་དག་ལ་བྱི་དང་ནང་དང་ནི།
།ཟས་སྐོམ་སྒྲིབ་པ་ཅན་གྱི་བྱེ་བྲག་གིས།
།རྣམ་གསུམ་ཀུན་གྱང་བགྱིས་སྐོམ་ལྷག་པ་ཡི།
།མི་ཡིས་རབ་གཏུང་རྒྱ་བརྒྱ་ལ་བགྱང་ལས་འདས།

יש ביניהם שלושה סוגים,
על פי סוג הקושי להשגת מחייתם:
קשיים חיצוניים או פנימיים,
קשיים בהשגת מזון או משקה.
אולם הם כולם מתגנסים
בסבל שאין לו שיעור
של רעב וצמא עזים,
כאש יוקדים וצורבים.

|འདི་ལ་སྐྱབ་བསྐྱལ་གྱི་བྱུང་པར་མདོར་བསྐྱུན་གསུམ་ལས་ལོངས་སྤྱོད་དག་ལ་ཕྱིའི་
 སྐྱིབ་པ་ཅན་ནི་ཚུ་མིག་དང་མཚོའུ་དང་ཚུ་གླུང་ལ་སོགས་པར་བཟའ་བ་དང་། བཏུང་
 བ་དག་མཐོང་ཞིང་དེ་དང་དེར་བསྐྱབ་པ་ན་ལག་ན་ར་ལ་གྱི་དང་དབྱུག་པ་ལ་སོགས་པ་
 ཐོགས་པས་འགོག་པ་དང་། ཚུ་ལ་སོགས་པའང་ནག་ལ་སོགས་པར་མཐོང་བས་སྐྱུད་
 ཏུ་མེད་པའོ།

ניתן לסווג את סבלן של הרוחות התאבות לשלושה סוגים שונים. ראשית, יש כאלו עם קושי חיצוני להשיג צרכי מחייתן, כשיצורים אלו רואים מעיין או בריכה או נחל, או משהו שהם יכולים לאכול או לשתות, הם אצים להשיגו, ואז באים יצורים שמכריחים אותם להתרחק מן המקום על ידי שמתקיפים אותם בסכינים או במקלות וכדומה. או שהם מגיעים לגדת המים ואינם מסוגלים לשתותם כי כעת זה נראה להם כדם או מוגלה וכדומה.

|ནང་གི་སྐྱིབ་པ་ཅན་ནི་ཁ་ཁབ་གྱི་མིག་ཅམ་ལ་མི་འབར་བ་དང་། མགྱིན་པ་ཇིང་གི་
 སྐྱུད་ཅམ་ལ་གསུམ་པོ་ཆེ་དག་སྟེ། གོགས་བྱེད་པ་མེད་ཅིང་ཟས་སྐོམ་རྟེན་དུ་ཟེན་གྲང་
 བཟའ་བཏུང་བྱེད་མི་རུས་པའོ།

לרוחות התאבות עם קושי פנימי יש פה קטנטן כקוף המחט, שממנו פורצות להבות. גרונן צר כמיתר של גיטרה, אבל ביטניהן ענקיות. ולמרות שאין מי שמונע בעדן להשתמש באוכל או משקה שמצאו, ולמרות שהן מצליחות למצוא מאכל ומשקה, הן אינן מסוגלות פיזית להכניס אותו פנימה.

|ཟས་སྐོམ་གྱི་སྐྱིབ་པ་ཅན་ལ་ཡི་དྲགས་མི་ལྷའི་ཕྱིང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཟོས་སོཅོག་དང་
 འཇུངས་སོཅོག་གིས་ཚོག་པ་སྟེ་བཀྱས་སྐོམ་ཡང་ཞི་བར་མི་འགྱུར་བའོ།

הסוג השלישי של רוחות תאבות סובלים מקשיים בהשגת מזון ומשקה. למשל, הרוח שנקרא "מחרוזת הלהבות". כול דבר שרוח זו ניסה לאכול, וכול דבר שרוח זו ניסה לשתות, נשרף לפני שהצליח לבלוע; ומה שהצליח לבלוע לא הביא לשום הקלה בתחושת הרעב או הצמא.

|ལྗན་ལྗན་ཟ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཕྱི་ས་ཟ་ཞིང་གཅིན་འཇུང་བ་སྟེ། བཅོག་པ་མནམ་པ་
 གཞོན་པ་སྐྱད་པ་དེ་ཅམ་སྤྱོད་པར་རུས་པའོ། །ཁ་ཅིག་ནི་རང་གི་ཤ་བཅད་ཅིང་བཅད་
 ཅིང་ཟ་ལ། གཅོང་བའམ་བསོད་པ་ལ་ནི་སྤྱོད་པར་མི་རུས་པའོ།

יש רוחות תאבות שנקראות "אלו שאוכלות זוהמה". זה מתייחס לכך שנכפה עליהן לאכול צואה ולשתות שתן; הן אינן מסוגלות למצוא שום דבר לאכול מלבד צואה מצחינה, רעילה ומבחילה. אחרות, כול הזמן חותכות חתיכות מבשרן הן לאכלן; הן אף פעם לא מוצאות דבר מאכל נקי, או טרי.

། ཐམས་ཅད་ཀྱང་བགྱིས་པ་དང་སྐྱོམ་པས་བཏུངས་པས་ལྷན་པ་དང་ཤ་དང་ཐྲག་ཀུན་
བསྐྱམས་ནས་སྔོང་དུ་ཚིག་པ་འདྲ་ལ། གདོང་སྐྱས་ཁིབས་ཤིང་བགྱིས་སྐྱོམ་གྱིས་
ཉིན་པའི་བཞིན་དང་ཁ་ཤིན་ཏུ་བསྐྱམས་པ་སྤྱིས་བལྟ་བུ། བཞིན་འགྱུར་ཏེ་གར་བབ་
བརྒྱབ་པ་འཇིགས་སྲུ་རུང་བ་དག་གོ།

כולן נראות כפיסות של עץ חרוך; הכאב המצמית של רעב וצמא ייבש את כל עורן ובשרן וזמן. כל מראן השתנה: פניהן מכוסים בשיער, הן כחושות מרעב וצמא, לשונן בולטת מפיהן, יבשה וצרובה. הן רצות ממקום למקום, בפחד מתמיד, חסרות מטרה.

། དབྱེ་བ་ནི།

כעת נסקור את הסוגים השונים של רוחות תאבות.

། མདོང་བསྐྱས་རིགས་གྱིས་དབྱེ་བ་སྤུམ་ཅུ་རུབ།
། རྩོ་གྲུབ་དང་ནི་ཁབ་ལྟར་ལྷ་བའི་ཁ།
། བཤང་ཟ་ཀུན་བསྐྱེན་དྲི་ཟ་ལ་སོགས་པའོ།
། རྒྱ་ཆིར་ལས་གྱི་དབྱེ་བས་མཐའ་ལས་འདས།

בקיצור, ניתן לסווגם לשלושים ושישה סוגים: "בטן גדולה", "גרונן מחט", "אוכלי צואה", "אוכלי כול", "אוכלי ריח", והשאר. באופן כללי יותר, ניתן לומר שמספר הסוגים הוא אינסופי, בהתאם לסוגים שונים של קארמה.

།རིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་སྒྲིབ་བསྐྱུ་བ་སྐྱུ་མ་ཅུ་ཅུ་རྒྱལ་སྤེ། རྩོ་བྱུག་དང་། །ཁ་ཁབ་ལྟར་སྤྲ་བ་
 དང་། བཤང་ཟ་དང་། འྲི་ཟ་དང་། ཚོས་ཟ་བ་དང་། སྒྲིན་པ་ཟ་བ་དང་། རྩ་འཕྲུང་བ་
 དང་། བསམ་པས་འཚོ་བ་དང་། མཚིལ་མ་ཟ་བ་དང་། སྤྲིང་བ་ཟ་བ་དང་། ལྷག་ཟ་
 བ་དང་། འཇ་བ་དང་། རྟུན་པ་ཟ་བ་དང་། དྲག་ལྷུ་སྦྱོད་པ་དང་། ལྷགས་ལྟ་བ་
 དང་། ས་འོག་ན་གནས་པ་དང་། མཐུ་བོ་ཆེ་དང་། མཚན་མོ་ལྷུས་འབར་བ་དང་།
 མི་ལ་སྐྱབས་ལྟ་བ་དག་འདོད་པའི་གཟུགས་ཅན་དང་། སྤྲིང་བར་ན་གནས་པ་དང་།
 གཤིན་ཇི་འི་དབྱུག་པ་དང་། སྤྲིས་པ་ཟ་བ་དང་། ཚངས་པའི་སྤིན་མོ་དང་། འབྲུ་རྒྱས་
 པའི་ལྷན་པ་ཟ་བ་དང་། མི་གཙང་བ་ཟ་བ་དང་། ལམ་ཆེན་གནས་དང་མང་རྟུ་ཟ་བ་
 དང་། མི་མདག་ཟ་བ་དང་། རྟུག་ཟ་བ་དང་། དགོན་པ་ན་གནས་པ་དང་། རྟུར་ལྷོད་
 ན་གནས་པ་དང་། འིང་ལ་གནས་པ་དང་། བཞི་མདོར་གནས་པ་དང་། བདུད་ཀྱི་སྤེ་
 ཞེས་བྱ་བ་རྣམས་སོ།

בקיצור, ניתן לסווג את הרוחות התאבות לשלושים ושישה סוגים: 1-"בטן גדולה", 2-"גרון מחט", 3-"אוכלי צואה", [מ-ז'ים גמפיי יאנג: 4-"מראים הכול", תואם את "אוכלי הכול" דלעיל], 5-"אוכלי ריח", 6-"אוכלי דברים", 7-"אוכלי מנחה", 8-"שותי מים", 9-"אלו שמתקיימים על מחשבות", 10-"אוכלי יריקה", 11-"אוכלי חרוזים", 12-"שותי דם", 13-"אוכלי בשר", 14-"אוכלי עשן", 15-"פראים", 16-"מנצלי הזדמנות", 17-"שוכני תחתיות", 18-"רוחות של כוח", 19-"זוהרים בלילה", 20-"אלו שאורבים אנשים", 21-"המפתים", 22-"אלו שחיים בסביבה של איים", 23-"הרוצחים של שר המוות", 24-"אוכלי תינוקות", 25-"מכשפים של ברהמה", 26-"אוכלי קליפות", 27-"אוכלי חלאה", 28-"אלו האורבים בדרכים", 29-"הרעבתנים", 30-"כולעי להבות", 31-"אוכלי רעל", 32-"הרוחות השוכנות במנזרים", 33-"רוחות השוכנות במקומות קבורה", 34-"רוחות השוכנות בעצים", 35-"רוחות השוכנות בצמתי דרכים", 36-"חילות השטן".

།འདི་རྣམས་ཀྱི་འང་ལས་དང་སྐྱུག་བསྐྱུལ་གྱི་བྱུད་པར་ཅི་འདྲ་བ་ནི་མདོ་ལས་རྒྱས་པར་
 བལྟོའོ། །རྒྱ་ཆེར་དབྱེ་བ་ནི་བསམ་པ་སྐྱོ་ཚོགས་ཅན་གྱི་སེམས་ཀྱི་ཆའི་ལས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་
 སྐྱོ་ཚོགས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པས། སྐྱུག་བསྐྱུལ་དང་སེམས་པ་དང་གཡོ་བ་དང་གནས་སྐྱོ་
 ཚོགས་ཅན་དཔག་ཏུ་མེད་པར་བལྟོའོ།

לפרטים נוספים על הקארמה והסבל של הרוחות הללו, יש לקרוא את הסותרות עצמן. החלוקות הנוספות של הרוחות לסוגים שונים נוספים נובעות כולן מהקארמה הייחודית המעורבת ביצירתן, שנוצרת בעצמה ממגוון הכוונות הרחב שליווה את מעשי העבר שלהן. כך שמלוא רוחב היריעה של סבלן, מחשבותיהן, תפוצתן ומיקומן של הרוחות התאבות הללו הינו פשוט מעבר לכל אומדן.

དེ་དག་ཀྱང་ཕལ་ཆེར་སེར་སྣ་དང་ཕྱག་དོག་གིས་ཉམས་པ་སྟེ། རྒྱ་ཆེར་ལུས་དང་
ངག་དང་ཡིད་གྱི་ལས་མི་དགོ་བ་བཅུ་སྟེ་བའོ། །རྒྱ་དེ་ལ་སློབ་ཆགས་ཐམས་ཅད་རག་
ལས། དེ་ལ་སློབ་དེ། དེ་ལས་སྟེ་ཞིང་འབྲུང་། དེའི་སྤྱི་བཞིན་འབྲུང་སྟེ། ངན་སོང་
ནམས་སྤྱ་ཀུན་ཏུ་འཁོར་ཡང་སྟོ་བ་མེད་དོ།

הרוב המכריע של הרוחות התאבות הגיעו למצבן הנוכחי בגלל זולות וקנאה; הן יצרו את הכוח הקארמי של עשרת המעשים הרעים, במעשיהן, דיבורן ומחשבתן, לרמה מכריעה. מה הייתה הסיבה למעשים אלו? הם כולם בוצעו כנגד יצורים אחרים; אנו פועלים כנגד האחרים; והקארמה נצברת מן האופן שבו אנו מתייחסים לאחרים, נובעת מיחסי הגומלין עם אחרים. אנו נודדים שוב ושוב בחיים של סבל, אך נראה שעדיין לא עייפנו מכך.

སེམས་སྒྲིུ་ལྟ་བུ་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་འཁོར་བར་ཞུགས་ཤིང་སྤྱག་བསྐྱེལ་གཟིངས་
གཟིངས་པའི་ནང་ན་གནས་པ་ལ་གོམས་པ། ལུས་སྣ་ཚོ་གས་ཅན་གྱི་བྱ་བ་ན་གནས་
ཤིང་སྟོམ་པས་འཁོར་བའི་རི་ལ་འཛོག་པ། སེམས་གཟིངས་པའི་བག་ཆགས་གྱིས་
ཚོགས་པའམ་ཤེས་པར་སླ་བ་མ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་སེམས་འགྲོ་སྤྱར་དུ་འགྲོ་བ་སྒྲིུ་ལྟ་
བུ་འདི་ཐོག་མ་མེད་དུ་གསུལ་ཏེ། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་ངན་སོང་མི་བཟད་པས་ཤིན་ཏུ་སྤྱག་
བསྐྱེལ་ཞིང་འཁོར་བར་སེམས་གྱི་དབྱས་ཟིན་པས་བདེ་བ་མི་འཐོབ་པོ།

כמו קוף חסר מנוח, קופצת רוחנו מחיים לחיים, בתוך הגלגל של הסבל, מזמן ללא ראשית. התרגלנו לחיות תחת גשם של מינים שונים של סבל. כבולים בשלשלות אל גופים שנועדו לסבול, אנו גוררים את עצמנו שוב ושוב במעלה ההר העצום של גלגל החיים. אלא שטרם הצלחנו לתפוס ולזהות את מה שקורה, שכן רוחנו שבוייה בהרגלי העבר הסובל שלנו. עלינו לנסות, למן ההתחלה, להשתלט על קוף חסר מנוח זה - רוחנו המדלגת כול הזמן מדבר לדבר. אם נכשל בכך, נגיע אך ורק לעינוי הבלתי פוסק של העולמות הנמוכים; אסורים בגלגל הלידות על ידי האויב של תודעתנו אנו, לעולם לא נסיג שום אושר.

དེས་ན་གཙོ་བོར་སྦྱིན་པ་ནམ་གསུམ་ནི་མ་བྱིན་ལ། སེར་སྣ་དང་ཕྱག་དོག་གི་ཟིལ་
གྱིས་ཚོན་པ་དག་ཡི་དུགས་སྤྱ་སྟེ་བའོ།

אם אתה רוצה לדעת מהו שגורם ללידה כרוח תאבה, הרי זה בעיקר הימנעות משלושת סוגי הנתינה,¹ וכן היותנו נשלטים על ידי רגשות של זולות וקנאה.

།སློབས་དང་ལྷན་པའི་ལས་དག་གིས།
།ཞགས་པ་ཡིས་ནི་བྲིད་པ་དང་།
།འཕེས་གཉིན་བྱ་དང་རྩེ་མ་དག།
།རྩ་ལག་གིས་ནི་སློབ་མི་རུས།
།ལུས་དང་ཚེ་ཚད་པལ་ཆེར་མ་ངེས་ཏེ།
།མཐར་སྟུག་ལྷ་ཉི་ཞག་གིས་ལྷ་བརྒྱའོ།

לכודים בעניבה אדירה של הקארמה,
מובלים חסרי ישע על ידי כוחה.
אין מורה, או ילד, בן או בת זוג,
ידיד או קרוב שיכולים לעזור.
באופן כללי אין אחידות
בגודל גופם ובמשך חייהם.
לכול היותר חמש מאות ימים,
אשר עשויים מחודשים.

།ལུས་ནི་ངན་སོང་གསུམ་ཆར་གྱིས་མ་ངེས་ཏེ། ལས་ཇི་ལྷ་བར་སྟུག་བསྐྱེད་གྱི་ཉིན་
།ལུས་ཀྱང་ཚེ་བར་འགྲུང་རོ། །ཚེ་ནི་ཡི་དྲགས་པལ་ཆེར་གྱི་མ་ངེས་པ་སྟེ། མཚོག་དུ་
།ངང་བའི་ནི་མའི་ལྷ་བ་ལ་ཉིན་ཞག་དུ་བརྩིས་པའི་ལོ་ནི་ལྷ་བརྒྱ།

מידות הגוף בשלושת העולמות התחתונים אינן קבועות. מידת הגוף, ובהתאמה מידת הסבל שניתן להרגיש, נקבעת לפי כוח הקארמה שהם צברו בעבר. באופן כללי אין אחידות בגודל גופם ובמשך חייהם; הם יכולים לחיות לכול היותר חמש מאות ימים, אשר עשויים מחודשים, כלומר, כול יום שלהן אורכו הוא חודש בחיי אנשים רגילים.

།༥། ལྷ་དང་འགྲོའི་སློབ་གནས་གྱི་རྒྱ་དང་སྟུག་བསྐྱེད་གྱི་བྱུང་བར་ནི།

כעת נעבור לתיאור חיי החיות, ונתחיל בהסבר מה גורם ללידה כזאת, ואילו סוגי סבל יש להן.

¹ נתינה של צרכים חומריים, נתינה של הגנה מפחד, ונתינה של דהרמה.

|བཞུག་ཡང་མི་དགའི་ཆ་དང་ཆ་ཤས་དང་།
 |བཞུག་ཆེར་སྐྱེན་པས་སྤྲ་བའི་ལས་རྣམས་ནི།
 |ཁྱེད་དུ་བསད་སོགས་ལས་ངན་ཉེར་བསགས་པས།
 |དུད་འགྲོ་པན་ཚུན་གསོད་ཅིང་ཟ་བ་དང་།
 |ལྷ་དང་མི་ཡིས་སྐྱེད་བྱར་བྱར་བ་ཡིས།
 |དབང་མེད་གསོད་ཅིང་བཞོལ་སྡོད་བྱེད་པར་སྤྱང་།

כעת בא מה שנגרם מן הקארמה
 של חלקם או חלקיהם של המעשים הרעים,
 בעיקר מצורות פחות חמורות
 של הריגה וכו', מעשיהם של שוטים.
 אלו נופלים ללידה כחיות,
 שהורגות ואוכלות זו את זו,
 או הופכות לרכושם של אנשים או אליים,
 שאותן שוחטים או לתועלתם מנצלים.

|སྐྱེན་མི་དགའ་བ་བཅུ་ལྔ་སྤྲ་བར་གཏོགས་པའི་ཆ་དག་དང་། ཁྱེད་པར་དུ་འང་སྐྱོང་ས་པ་
 |ལེས་ཆེ་བ་དག་གིས་བསྐྱེད་པ་སྤྲ་མོ་སྤྲ་བ་མང་པོ་ཁྱེད་དུ་བསད་པ་དང་གྲུས་པར་བྱ་བར་
 |འོས་པ་རྣམས་ལ་མ་གྲུས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཉེས་པར་སྡོད་པ་མང་པོ་བསགས་པའོ།

מה שגורם לאדם להיוולד כחיה הם החלקים שנחשבים לפחות חמורים של עשרת המעשים הרעים. במיוחד מקרים שבהם אנשים בורים במיוחד לא קיימו את חוקי המוסר הפחות חשובים, ועשו זאת באופן קבוע; או שצברו מספר רב של מעשים כגון אי מתן כבוד למי שראוי לכבודם.

།སྐྱུག་བསྐྱེལ་ནི་དྲུག་འབྲོ་ཉིད་པན་ཚུན་ལྷུས་དང་སྣོབས་ལ་སོགས་པ་ལྷུག་པ་དག་
 གིས་དམན་པ་རྣམས་གསོན་མིད་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པས་ཟླ་ཞིང་གསོད་པ་དང་། རྣམ་
 བར་འཛེ་བ་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་གཉོད་པ་བྱེད་པ་དང་། ། །ཁ་ཅིག་ནི་མི་ལ་སོགས་པའི་
 རོངས་སྐྱུད་བྱར་བྱུར་པས་ཀྱང་ཤ་དང་སྐྱུགས་པ་དང་རུས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྐྱིར་
 གསོད་པ་དང་། བརྗེ་བ་བོར་ཉི་རང་དབང་མེད་པར་འབལ་བ་དང་། བཞོ་བ་དང་།
 བདའ་བ་དང་། མེད་པ་དང་། རྒྱངས་པ་ལ་སོགས་པས། བཞོལ་སྐྱུད་སྣ་ཚོགས་བྱེད་
 པའོ།

כיצד סובלות החיות? הן הורגות זו את זו, ואוכלות זו את זו: אלה שהן גדולות וחזקות יותר, הורגות וטורפות את האחרות, בולעות אותן עוד בטרם הפסיקו לנשום, וכדומה. או שהן פוגעות זו בזו, בכל דרך שניתן להעלות על הדעת. יש סוגי חיות המבויתות על ידי בני אדם או יצורים אחרים, ונשחטות לצורך בשרן, עורן, עצמותיהן, וכדומה. או שמכריחים אותן לעבוד, או שבלי שום רחמים גוזזים אותן או חולכים אותן או רוכבים עליהן או שגוררים אותן—הכול על פי רצון בעליהן.

༥། དབྱེ་བ་ནི།

להלן הסוגים השונים של בעלי החיים:

།རིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བྱེ་བ་སྐྱུམ་ཅུ་དྲུག་
 །བཞུགས་དང་ཁ་དོག་སྐྱེ་གནས་སྣ་ཚོགས་ཉི།
 །མཐུན་དང་མི་མཐུན་འདབ་བཅས་འདབ་མེད་སོགས།
 །ལས་དང་སེམས་ཀྱི་དབྱེ་བས་མཐའ་ཡས་སོ།

ישנם שלושה מאות וששים מיליון סוגים של חיות;
 יש שוני בצורתן, צבעיהן, והאופן שבו הן נולדות.
 יש שחיות בקבוצות ויש בבדידות, יש בעלות כנפיים ויש שלא, וכך הלאה.
 מספר אינסופי של סוגים, ממעשים ומכוונות.

།རིགས་ལས་སྒྲིར་དབྱེ་བ་ནི་བྱེ་བ་ཕྱག་སུམ་ཅུ་ཙུག་སྟེ། མིའི་ལུས་ཉིད་ལ་ཡང་
 སྒྲིང་ཕྱག་བརྒྱད་ཅུ་ཡོད་པར་གསུངས་པ་ལ་སོགས་པས་སོ། །བྱི་བྲག་ཏུ་ནི་ཆ་བྱད་སྣ་
 ཚོགས་འཆང་བ་དང་། གཞུགས་སྣ་ཚོགས་དང་ལྡན་པ་དང་། རྒྱ་གནས་བཞི་རྒྱ་བ་
 དང་། ཟས་བཞི་ལ་བརྟེན་པ་དང་། མཐུན་དང་མི་མཐུན་པ་དང་། སྤང་བ་དང་མི་
 སྤང་བ་དང་། བཤེས་པ་དང་མི་བཤེས་པ་དང་། ལྷན་ཅིག་སྦྱོད་པ་དང་མི་སྦྱོད་པ་དང་།
 འདབ་མ་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་སྣ་ཚོགས་མཐའ་ཡས་པ་སྟེ། སེམས་སྣ་
 ཚོགས་དང་ལས་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་བྱི་བྲག་གིས་སོ། །

באופן כללי יש שלוש מאות וששים מיליון סוגים של חיות. למשל, נאמר בכתובים שגוף מהאדם משמש
 משכן לשמונים אלף סוגים שונים של בעלי חיים. לחיות יש שוני בצורותן, ויש להן גופים מסוגים שונים; הן
 נולדות בכול ארבע הצורות. הן מתקיימות על ארבעת סוגי המזונות; יש המסתדרות זו עם זו ויש שרבות. יש
 כאלו שמלאות בכעס ויש שלוות; יש כאלו שהן ידידותיות ויש מסוכנות; יש שהיות בקבוצות ויש שהיות לבד;
 יש בעלות כנפיים ויש חסרות כנפיים, וכו' וכו' – מספר אינסופי של סוגים, הכול בהתאם לסוגים השונים של
 מעשים שעשו והכוונה שהייתה להן.

། །གནས་ཀྱི་བྱད་པར་ནི།

נכון כעת במקומות שבהם נמצאות החיות.

།བྱིངས་ཀྱི་གནས་ནི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་སྟེ།
 །གཞན་དག་ས་སྟེང་མཐའ་སོགས་ཀུན་ན་གནས།
 །འདི་ཡང་ལུས་དང་ཚོ་ཚད་ངེས་མེད་དེ།
 །ཆེ་ནི་མཚོ་ག་རིང་བསྐྱལ་པར་གནས་པའོ།

ה"מקום במעמקים" הוא האוקיינוס העצום,
 – בעוד שאחרות חיות מעל האדמה, בשמים, וכו' –
 הן נמצאות בכול מקום.
 גם גודל גופן ומשך חייהן אינם קבועים;
 אלו שמשך חייהן הוא הארוך ביותר יכולות להישאר במשך עידן שלם.

།དུད་འགྲོ་བྱིངས་ན་གནས་པའི་གནས་ནི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཡིན་ལ། །ཁ་འཐོར་དག་གི་
 །གནས་ནི་ངེས་པ་མེད་པས་ས་སྤྲིང་དང་ས་འོག་དང་ནམ་མཁའ་དང་རྒྱ་དང་སེམས་
 །ཅན་གྱི་ལྷུས་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ནའང་ཡོད་དོ།

מקום בעלי החיים הידוע בכינוי "מקום במעמקים" מתייחס לאוקיינוס העצום. "מקום המפוזרים" איננו קבוע,
 וכך יש חיות שניתן למצאן מעל האדמה, מתחת האדמה, בשמים, במים, על גופם של יצורים אחרים, וכו' –
 למעשה הן נמצאות בכל מקום.

།གང་དུ་བྱོད་ཤིང་ལས་སྐྱེས་པའི།

།སྐྱེ་བོ་སྐྱེ་བར་མི་འགྱུར་བའི།

།ས་སོགས་ཆ་དེ་འགའ་ནའང་མེད།

།ཅེས་གསུངས་ལ། །དུད་འགྲོ་ནི་ཕལ་ཆེར་ཡང་བྱོད་གཤེར་ལས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ།
 །ལྷུས་གྱི་ཚད་ནི་ངེས་པ་མེད་ལ། །ཆོའང་ཕལ་ཆེར་ནི་མ་ངེས་ཏེ་མཚོག་ཏུ་རིང་བ་དག་
 །ནི་བསྐྱེལ་པར་གནས་པའོ།

נאמר ש:

אין שום מקום שבו אלו שנוולדים
 מחום ומלחות אינם יכולים להיוולד.

זה נכון שכן רובן המכריע של החיות נולד מחום ולחות. באשר לגודל גופן - אין לו מידה אחידה. גם משך
 חייהן אינו קבוע, ואלו שחיהם ארוכים ביותר יכולים לחיות עידן שלם.

།འདི་ལའང་རྒྱ་མཚོ་ལ་སོགས་པ་འོག་ན་གནས་པ་རྣམས་ཀྱི་གནས་དང་ལྷུས་དང་
 །འོངས་སྤྲོད་ལ་སོགས་པ་དང་། །སྐྱིར་ལས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གིས་བདེ་སྤྲུག་ཇི་ལྟ་བུ་སྤྲོང་བའི་
 །བྱུང་བར་ནི་རྒྱས་པར་མདོ་ལས་ལྟོལ། །འདིར་ནི་འཇིག་རྟེན་པ་དག་ལྷས་ཀྱི་རྣམ་པ་
 །ཕྱིན་ཅི་འོག་འཆད་པ་དག་གི་པའི་ཕྱོགས་ཅུང་ཟད་བཟློད་པར་བྱའོ།

אם ברצונך לדעת פרטים נוספים לגבי מקומן, גופן, הדברים שבהם הן משתמשות, או פרטים נוספים על חיות
 המעמקים, וכדומה, עליך לבדוק את הסוטרות. שם תוכל גם למצוא פרטים נוספים על הסבל והעונג של חיות,
 לפי הסוג הספציפי של קארמה שהן צברו. כוונתי כאן היא להפריך ולאתגר את ההשקפה המוטעית של אותם
 אנשים ארציים שאומרים שהעולם הוא מקום נפלא ונהדר.

קורס ACI מס' 8: המוות ועולמות הקיום

מקראה רביעית: חיי אנשים ואלים

הקטע הבא נלקח מתיבת האוצרות, מאת מאסטר נגולצ'ו דהרמה בהדרה (Ngulchu Dharma Bhadra -1772-1851), חוליה חשובה בשושלת המובילה מג'ה צונגקאפה, דרך פאבונגקה רינפוצ'ה, ועד למורה הלב שלנו, קן רינפוצ'ה גשה לובסנג תרצ'ין. החיבור הינו ביאור על הדרך לעונג, טקסט לאם-רים מפורסם שנכתב על ידי הז קדושתו הפאנצ'ן לאמה הראשון, לובסנג צ'וקי גילצן (?1567-1662).

།འཇམ་བཟང་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་བསམ་པ་དང་། སོ་སོའི་སྤྱི་ལོ་བསམ་པ་ལོ། །དང་།
པོ་ན་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར་སྤྱི་ལོ་བསམ་པ་བརྒྱད་བསམ་པ། རྟུག་བསམ་པ། གསུམ་
བསམ་པ་རྣམས་རིམ་པར་གསུངས་ཀྱང་བདེ་ལམ་དུ་འདྲིར་སྤྱི་ལོ་བསམ་པ་
བཤད་ནས། བརྒྱད་བསམ་པ་སོ་སོའི་སྤྱི་ལོ་བསམ་པ་གྱི་སྐབས་དང་པོ་བདུན་མི་ལ་སྤྱིར་
ཉི་གསུངས་པས་དེ་བཞིན་དུ་འཆད་པ་ལ།

נתחיל בדיון כללי על הסבל בגלגל החיים, ואז נדון בסוגי סבל שהם ספציפיים לחיים אלו. הדיון הכללי על הסבל מופיע ב"ספר הגדול על השלבים שבדרך" בהתאם לשלבים הבאים: הוא מתחיל בדיון על שמונת סוגי הסבל, ואחריו הדיון על ששת סוגי הסבל, ואז הדיון על שלושת סוגי הסבל. לעומת זאת, הלאם רים "הדרך הקלה" מתחיל בדיון על ששת סוגי הסבל, ואחריו בא הדיון על שבעת סוגי הסבל הראשונים מבין שמונת סוגי הסבל, כפי שהם ישימים לחייהם של אנשים. כיוון שכך, אביא את ההסבר שלי בסדר זה.

བདག་གི་མི་དགོ་བཅུ་སྒོང་བ་དང་དགོ་བཅུ་སྐྱབ་པ་ཚུ་ལ་བཞིན་བྱང་བའི་དབང་དུ་བྱས་
ཏིང་ན་འགྲོའི་སྐྱབ་བསྐྱེད་ལས་འདས་པའི་བདེ་འགྲོའི་གོ་འཕང་ཞིག་ཐོབ་ཀྱང་སྐྱབ་
བསྐྱེད་ཚུ་བ་ནས་སྤངས་པའི་ཐར་པ་ཞིག་མ་ཐོབ་ན་བདེ་འགྲོའི་ལྷུས་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཐོབ་
ཀྱང་ཉོན་མོངས་མ་སྤངས་པའི་དབང་གིས་བདེ་བའི་སྐྱབས་སྐྱད་ཅིག་ཀྱང་མི་འདུག་སྟེ།
ཞེས་དམ་བཅའ་བཞུགས་མི་ནག་ཆེན་གྱི་དཔེ་གསུངས་སོ།

ראשית על המתרגל ליצור בליבו את ההחלטה הבאה:

נניח שהצלחתי לחדול מביצוע עשרת המעשים הרעים, ואז לעשות את עשרת המעשים הטובים, באופן הראוי. ונניח שבזכות כך אזכה לחלוף מעבר לסבל של הלידות הנחותות ואזכה בלידה גבוהה. כל עוד לא הצלחתי לעקור את שורשו של הסבל, אין זה כלל משנה באיזה גוף אזכה בלידה הגבוהה, שכן כל עוד לא נפטרת מנגעי הרוח, לא אוכל להתענג אפילו על רגע יחיד של אושר.

מיד לאחר מכן מופיע המשל של הפושע הנורא.

དེ་ལ་ད་ལྟ་དབྱུག་པས་བསྐྱུན་པའི་སྐྱབ་བསྐྱེད་མིན་ཀྱང་ཞེས་པ་ལ། བོང་དུ་ལ་
ཐིགས་དང་དབྱུག་བརྒྱུད་གཉིས་གསལ་བའི་དབང་གིས། ལ་ཐིགས་དང་དབྱུག་པས་
བསྐྱུན་པའི་སྐྱབ་བསྐྱེད་མིན་ཀྱང་ཞེས་འབྲུ་སྒྲོན་ངག་ཏུ་འདོན་པའི་ལྷུགས་ཀྱང་སྤང་
མོད། དེའི་དོན་འདོད་ཁམས་ཀྱི་ལྷ་མི་ལ་ལ་ཐིགས་དང་འདྲ་བའི་སྐྱབ་བསྐྱེད་མིན་ལ།
ཁམས་བོང་མ་གཉིས་ལ་ཚོར་བ་བདེ་སྐྱབ་མིན་པའི་ཕྱིར་ལ་དབྱུག་གཉིས་ཀའི་སྐྱབ་
བསྐྱེད་མིན་ཅིས་པའི་དོན་དུ་གོ་བར་སྤང་ངོ་།

כאן הטקסט מביא את המשפט שמתחיל ב: "למרות שברגע זה איננו חווים את הסבל של היותנו מוכים באלה...". לפני נקודה זו, מזכירים בטקסט שני סוגי עיניינים: העינייני שמטפטים באיטיות שעווה רותחת על גופך, והעינייני שאתה מוכה באלה. בימינו התפשט המנהג, שכאשר מקריאים את הטקסט בקול, אנשים מוסיפים כמה מילים ואומרים: " למרות שברגע זה אינני חווה את הסבל שמענים אותי בטיפות של שעווה רותחת, או שמרביצים לי באלה... " אבל לי נראה שהנקודה של משפט היא קודם כל שאנשים ואלים החיים בעולם התשוקות אינם סובלים מכאב ללא הפוגה, כמו העינייני של טפטף שעווה מותכת. אלו החיים בעולמות היותר גבוהים אינם חווים לא כאב ולא (מה שנקרא) עונג, ולכן שני סוגי הסבל של שעווה ושל אלה אינם חלים עליהם.

།དཔེ་དེ་བཞིན་དུ་བདེ་འགྲོའི་གོ་འཕང་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཐོབ་གྱུར་སྲུང་བྱས་གྱི་ལས་བཟང་།
པོའི་ཕེན་པ་ཟད་པ་ན་སྲུང་ཡང་ངན་སོང་དུ་སྐྱུང་བས་སྐྱུག་བསྐྱེལ་དཔག་དུ་མེད་པ་
སྐྱོང་བས་ན་མཐའ་ཤིན་དུ་ངན་པའོ།

כול זה הוא מטפורה לחיים בלידות היותר גבוהות; אין זה משנה כמה מצוינים התנאים שתשיג שם, הקארמה הטובה שצברת בעבר ואשר השליכה אותך לשם בסופו של דבר תתכלה, ואז תיפול ללידה נחותה, ותתחיל לחוות אינספור צרות של סבל. ולכן סופה של לידה כזו הוא תמיד משהו מזוויע.

།སྐྱུག་བསྐྱེལ་དུག་བསམ་པ་དངོས་ནི། བསྐྱོམས་ལ།

נביא כעת את ההגיייה בששת סוגי הסבל. הבית הבא מהווה סיכום שלהם:

།སྐྱུག་བསྐྱེལ་དུག་ནི་ངེས་མེད་དོམ་མི་ཤེས།
།ཡང་ཡང་ལྷས་འདོར་ཡང་ཡང་ཉིང་མཚམས་སྐྱོར།
།ཡང་ཡང་མཐོ་དམན་དུ་གྱུར་གྲོགས་མེད་པའོ།

אלו הם ששת סוגי הסבל:
חיים שאין בהם וודאות,
ושאין בהם סיפוק,
שוב ושוב נאלצים להשיל את גופנו,
שוב ושוב נאלצים לחצות את הקו,
שוב ושוב יורדים ועולים חזרה,
לעולם לבד, בלי בני לווייה.

|ཞེས་པ་ལྟར་ངེས་པ་མེད་པ་ནི་གཞན་ཡང་གནས་འཁོར་བ་འདྲིའི་རྒྱ་ལས་ཉོན་གཉིས་
|གྱི་ངོ་བོ་སྐྱེ་བ་ཞིག་སྤངས་ཕྱིན་ཆད་འབྲས་བུ་སྤྲུག་བསྐྱེལ་གྱི་རང་བཞིན་ལས་མ་འདས་
|ཉི། དག་གཉིན་དུ་འགྱུར་བ་དང་ཞེས་སོགས་ཉི། བཤེས་སྤྲིངས་ལས།

הסבל הראשון שמוזכר כאן הוא [1] שאלו הם חיים שאין בהם וודאות. נולדנו בגלגל היגון בגלל שתי סיבות: הקארמה שצברנו, והנגעים ברוחנו. התוצאה היחידה שיכולה לבוא משתי סיבות אלו היא במהותה סבל. סוגי הכאב שנחווה מתוארים בשורה "אויבים הופכים לאוהבים...". המכתב לידיד¹ מתאר סבל זה כך:

|པ་ནི་བྱ་ཉིད་མ་ནི་རྒྱང་མ་ཉིད།
|སྐྱེ་བོ་དགར་གྱུར་པ་དག་བཤེས་ཉིད་དང་།
|ལྲོག་པ་ཉིད་དུ་མཆི་བས་དེ་སྤྲད་དུ།
|འཁོར་བ་དག་ན་ངེས་པ་འགའ་མ་མཆིས།

אביך הופך לבנך, אמך לאשתך,
אויבך הופך לקרוב שיקר ללבך.
ההפך מזה גם כן קורה, ולכן נאמר
שבגלגל החיים אין וודאות בכלל.

|ཞེས་རང་གི་ཚོ་སྤྲ་མའི་པ་ཚོ་འདྲི་ལ་བྱུར་འགྱུར་བ་དང་། སྤྲ་མའི་མ་རྒྱང་མར་
|འགྱུར་བ་དང་། དག་མཇོའ་བཤེས་སུ་འགྱུར་བ་དང་། ཡང་དེ་ལས་གོ་ལྲོག་སྤེ་སྤྲ་
|མའི་བྱ་ཚོ་འདྲིའི་པར་འགྱུར་བ་སོགས་ཤིན་ཏུ་མ་ངེས་པར་མ་ཟད། ཚོ་འདྲིའི་ཡང་ལོ་
|སྤྲ་མ་གཅིག་གིས་གཅིག་གསོད་པར་བརྩམས་པའི་དག་ཞིག་ལོ་སྤེ་མ་གཉིན་གྱི་དང་

¹ ספר חשוב במסורת הבודהיסטית שחובר על ידי הקדוש נגרג'וניה

མར་འགྲུར་བ་སོགས་ངེས་པ་མེད་པ་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པ་ལ། ངེས་པ་ཡོད་ཡོད་
 འདྲ་བར་བརྩུང་སྟེ་ཆགས་སྣང་དྲག་པོས་ཕན་གཞོན་བྱེད་པ་མང་བ་ནི་བྱི་འཐོམ་ཐང་ལ་
 འབྲུམས་པ་དང་འདྲ་སྟེ་བྱི་འཐོམ་ཞིག་དོན་ཆེན་པོ་ཡོད་ཡོད་འདྲ་བར་ཕྱོགས་གཅིག་
 ལ་ལྟར་ལྟར་རྒྱུག་པ་ན་མི་ཞིག་གིས་སྐད་ཆེན་པོས་བྱོད་བྱས་ན་སྣབས་གྱིས་ལོག་སྟེ་
 ཡང་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ལ་སྣར་ལྟར་རྒྱུག་གོ། །དེས་ན་དག་གཉིས་ལ་རིགས་སུ་
 བཅད་ནས་ཆགས་སྣང་སྐྱེ་བ་བཀག་སྟེ་འཁོར་བའི་ཚོས་ལ་སློབ་གཏང་ས་གང་ཡང་མེད་
 པར་བལྟས་ལ་སྐྱོབ་བྱའོ།

בפסוק זה נאמר שזה אפשרי שהאיש שהיה אביך בגלגול הקודם, הופך לבנך בחיים אלו. מי שהייתה אמך
 בגלגול הקודם, יכולה להיות לאשתך בחיים אלו. אויבך הגדול ביותר יכול להפוך לקרוב שיקר ללבך. וההפך
 מזה גם כן קורה: מי שהיה בנך בחיים הקודמים עשוי להיות אביך בחיים אלו, וכן כול השאר - ולכן נאמר
 שבגלגל החיים אין וודאות בכלל ואין שום בטחון מי הוא מי. יתר על כן, אפילו בחיים הנוכחיים, ניתן להבחין
 במו עינינו עד כמה חסרי וודאות יכולים החיים להיות: יש מקרים שמי שהיה מוכן להרוג אדם אחר, הופך
 לחברו הקרוב בשנה שאחריה, וכך הלאה. אנשים נאחזים ברושם המקרי שמצב היחסים הוא משהו וודאי, ואז
 מתחילים לפתח רגשות חזקים של אהיזה או של כעס. אלו גורמים להם לבלות את חייהם בעזרה לאנשים
 מסוימים, ובפגיעה באחרים. הם מתנהגים כמו חיות, המומים ומבולבלים, נודדים ללא מטרה בשממה עצומה.
 החיה רצה, בלי לדעת מדוע, מתישה את עצמה ברדיפה אחר מה שנראה כמטרה חשובה. ואז מישוה בא וצועק
 אליה: "מה את עושה!!", והחיה הופכת כיוון, ורצה באותה החלטיות בכוון ההפוך. אם כך, ותר עכשיו על
 הנטייה להבחין בין חבר ואויב, ההרגל של לחבב את הידיד ולשתום את האויב. הבן שאין שום אובייקט בגלגל
 הסבל שניתן לבטוח בו. עליך ללמוד לפתח שאט נפש לקיום שכזה.

།ངོ་མ་མི་ཤེས་པ་ནི། འཁོར་བའི་བདེ་བ་ཇི་ཅམ་སྣང་གྲང་ཞེས་སོགས་ཏེ།

הסוג הבא של סבל, [2] העובדה שאלו חיים שאין בהם סיפוק, מתואר במילים שכוללות "אין זה משנה איזה
 אושר תמצא כאן בגלגל היגון...". השורות שכאן הן:

།རེ་རེས་རྒྱ་མཚོ་བཞི་ལས་ལྷག་པ་ཡི།
 །འོ་མ་འཕྲངས་ཏེ་ད་དུང་སོ་སོ་ཡི།
 །སྐྱེ་བའི་ཇི་ས་སུ་འབྲང་བའི་འཁོར་བ་པས།
 །དེ་བས་ཆེས་མང་ཉིད་གཅིག་བདུང་འཚལ་ལོ།

כול אחד מאתנו שתה כבר חלב
יותר מן המים בארבעת הימים,
ואלו שעדיין בגלגל חיים,
והולכים בדרכם של יצורים רגילים,
יכולים לצפות להמשיך ולשתות
לאין שיעור יותר.

|**ཞེས་འགྲོ་བ་རི་རི་ལུས་སྤངས་པའི་འོ་མའི་རྒྱ་ཞོ་འཕྱངས་བ་རྣམས་མ་གོད་པར་**
བསགས་ན་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་བཞི་ལས་ཀྱང་ལྷག་པ་ཞིག་འཕྱངས་པ་སྟེ་རྒྱ་མཚོ་བཞི་ནི་
ཕྱི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ལ་རི་རབ་ཀྱི་མདངས་འཕྲོག་ལུགས་ཀྱིས་ཁ་དོག་བཞི་འོ་ནས་
བཞག་ལ། དེ་རྣམས་ལ་གཏིང་མཐའ་སོགས་ཀྱི་ཚད་བཞག་རྣམས་པ་དང་རང་གི་སྐྱེ་
བའི་ཡ་མཐའ་ལ་ཚད་མེད་པའི་ཕྱིར་རྒྱ་མཚོ་ལས་མང་བ་ཞིག་འཕྱངས་ཟིན་ཅིང་། ད་
དུང་ལས་ལ་མི་སྟོབ་མར་སོ་སོ་སྐྱེ་བའི་རྗེས་སུ་འབྲང་ན་དེ་བས་ཆེས་མང་བ་ཞིག་
བདུང་དགོས་པའི་དོན་ནོ།

הנקודה בשורות אלו היא זו: נניח שיכולנו לאסוף את כול חלב אמותינו ששתינו בכל הגופים שהתגלגלנו בהם. כול אחד מאתנו שתה כבר חלב יותר מן המים בארבעת הימים, שהם ארבעת החלקים של האוקיינוס הגדול, המכונים על פי ארבעת הגוונים השונים של הרבעים שלו, ונבדלים זה מזה על ידי הצבעים השונים המשתקפים מהר מרו.

ניתן למדוד אפילו את החלקים העמוקים ביותר של אוקיינוסים אלו ואת שאר מימדיהם, אבל את מספר הלידות שעברנו לא ניתן לספור. ולכן ניתן להגיד ששתינו יותר חלב-אם מאשר כמות המים בארבעת האוקיינוסים הללו. ואלו שעדיין בגלגל חיים, והולכים בדרכם של יצורים רגילים שאינם מתרגלים את הדרך להארה, יכולים לצפות להמשיך ולשתות חלב-אם בכמות שהיא לאין שיעור יותר גדולה מזאת.

|**དེ་ཞེས་པ་ནི་སྤར་འཕྱངས་པ་ལ་གོ་བར་མི་བྱ་སྟེ་སྤར་འཕྱངས་པ་ལ་ཚད་བཞག་དུ་**
མེད་ལ་དེས་ན་རྒྱ་མཚོ་བཞི་ལས་མང་བ་ཞིག་ད་དུང་འཕྱང་དགོས་པའི་དོན་ནོ།

משמעות המילים "לאין שיעור יותר" איננה השוואה לכמות החלב ששתינו עד כה, שכן היא עצמה אינסופית. הנקודה הינה שייכפה עלינו מנקודה זו ואילך, לשתות שוב כמות חלב-אם שהיא גדולה מכל כמות המים בארבעת האוקיינוסים.

།བདེ་བ་ལ་ལོངས་སྤོང་པ་ནི་ཡིད་ཚིམ་པའི་ཕྱིར་ཡིན་པ་ལ་སྲིད་པའི་བདེ་བ་ནི་ཇི་ཅི་མ་
 སྲིད་ཀྱང་མི་ཚིམ་པར་མ་ཟད་ཆགས་པ་རྒྱས་ཏེ་འཁོར་བར་རིང་དུ་འབྱུངས་ཏེ་བདེ་བ་
 དེ་དག་གིས་ཆ་ཅིམ་དུ་ཡང་མི་འགྱུར་བའི་སྡུག་བསྔལ་ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་པ་དུ་མ་འདྲིན་
 པར་བྱེད།

כול העניין בצריכת דברים נעימים הוא להביא לעצמנו סוג מסוים של סיפוק. אולם העובדה היא, שאין זה משנה
 כמה עונג רגעי נרגיש עם משהו בגלגל היגון, לעולם לא נשיג הרגשת סיפוק. הרבה פחות מזה; התגובה הרגילה
 היא שרגש האהדה שלנו מתגבר, ומכריח אותנו לנדוד בגלגל זמן רב עוד יותר. והעונג בסופו של דבר מביא לנו
 הרבה מאוד סוגים שונים של סבל – כאבים בלתי נסבלים שמגמדים את העונג עצמו.

གཞན་ཡང་སྡོན་རྒྱལ་པོ་འགྲུ་པ་ལིའི་སྲི་བོ་ནས་བྱེད་བཟང་པོ་ཞིག་འབྲུངས་པ་སྲི་བོ་
 སྲིས་སམ་ང་ལས་ལུ་ཞེས་བརྩིས་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོར་
 ལྷུང་བསྟན་ཅིང་། དེས་མངའ་འབངས་རྣམས་ཀྱིས་ཟས་གོས་སོགས་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་
 བསོད་ནམས་སོགས་ལ་འབད་པར་གཟིགས་ཏེ་རྒྱ་མཚན་དྲིས་པས་ཟས་གོས་སོགས་
 འབད་མིང་དུ་འབྱུང་བའི་སྡོན་ལམ་བཏབ་པས་མ་སྲོམ་མ་བཏབ་པའི་ལོ་ཏོག་དང་།
 རིན་པོ་ཆེའི་ཆར་བབས་པ་དང་། ཤིང་བཟང་པོའི་གོས་ལ་སོགས་པ་ཅི་འདོད་བྱུང་
 བས་བསོད་ནམས་ཀྱི་སྡོབས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས་འཇམ་བུ་གྲིང་ཐམས་ཅད་ལ་དབང་བསྐྱར།

בעבר נולד ילד נפלא מראשו של מלך בשם גופלי. לילד ניתן השם "נולד מהראש", וגם קראו לו "ינקו ממני".
 החזוים בכוכבים נבאו שהוא יהפוך יום אחד למלך העולם.

נסיך זה חיפש להשקיע מאמץ רב בעשיית טוב, כדי שיוכל לספק אוכל, ביגוד, וצרכים אחרים של אנשיו. לאחר
 שחקר כיצד ישיג זאת, הוא התפלל הרבה לכך שנתניו יוכלו למצוא אוכל, ביגוד, ושאר צרכיהם ללא שום מאמץ.
 כתוצאה מכך, האנשים החלו לקבל את כול מבוקשם: יבולים צמחו מבלי שמישהו שתל אותם; אבנים יקרות נפלו
 כגשם מהשמיים; בגדים גדלו כמו עלים מענפיהם של עצים מופלאים, וכדומה.

בזכות כוחם העצום של מעשיו הטובים, "נולד מהראש" הפך לשליט על כל עולמנו, מלך יבשת הדומבו.

དེས་མ་ངོམས་པར་ཤར་ལུས་འཕགས་པོ། དེས་མ་ངོམས་པར་རུབ་བ་ལང་སྒྲོད།
 དེས་མ་ངོམས་པར་བྱང་སྐྱ་མི་སྒྲུ། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མ་ངོམས་པར་རྒྱལ་ཆེན་བཞི་
 རིགས་ཀྱི་ལྷ་གནས། དེས་ཀྱང་མ་ངོམས་པར་སུམ་ཅུ་ཙུ་གསུམ་དུ་སྤྱིན་ཏེ་བརྒྱ་བྱིན་
 ཀྱི་སྒྲུན་ཕྱིན་ལ་འདུག་སྟེ་དེ་དང་མཉམ་པོར་ལོ་བརྒྱ་དང་སོ་བདུན་བར་དུ་དབང་བསྐྱར།
 དེ་ནས་སངས་རྒྱས་འོད་སྤང་གི་དུས་སུ་ལྷ་མ་ཡིན་གྱི་དམག་བྱང་བ་བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་
 ཀྱང་མ་བརྗོད་པ་དེ་སྤྱི་བོ་སྤྱིས་ཀྱིས་བརྗོད་པ་ན་བརྒྱ་བྱིན་དང་མཐུན་མོང་དུ་དབང་
 བསྐྱར་བས་མ་ཆོམས་པར་རིལ་བོ་འདོད་ནས་བརྒྱ་བྱིན་བསད་དགོས་བསམ་པའི་ངན་
 སེམས་སྐྱིས་པ་ན། དེས་བསོད་ནམས་ཟད་དེ་འཇམ་བུ་གྲིང་དུ་ལྷུང་ཞིང་། དེ་ནས་
 ཀྱང་མི་རིང་བར་འཇིག་རྟེན་གཞན་དུ་གཤེགས་པར་ཕྱོགས་པ་ན་སྒྲོན་པོ་དག་གིས་ལྷ་
 གཤེགས་པའི་རྒྱ་བྱིས་པས། འཆི་བའི་རྒྱ་ཉི་ངན་སེམས་ཀྱིས་བྱས་པར་སྐྱ་བ་སོགས་
 སོ།

עדיין לא מסופק, הוא עבר ליבשת המזרחית, "גוגן גדול", והשתלט גם עליה. עדיין לא מסופק, הוא עבר ליבשת המערבית, "קול אימה", והשתלט גם עליה. עדיין לא מסופק, הוא עבר ל"רקיע של השלושים ושלוש", וכבש את חציה של ממלכתו של שקרה, המלך של יצורי העוגן. יחדיו הם שלטו שם במשך מאה שלוששים ושבע שנה.

ואז, בזמנו של הבודהה בשם קשיאפה, פרצה שם מלחמה עם הטיטנים (חצאי האלים). אפילו שקרה לא יכול היה להדפם חזרה, אבל "נולד מהראש" הצליח. ואז עלתה במוחו מחשבה רעה: הוא לא היה מעונין להמשיך לחלק את השלטון עם שקרה, והחליט לרצוח אותו.

מחשבה יחידה זאת הספיקה כדי לבטל את האנרגיה הטובה ששמרה את "נולד מהראש" ב"רקיע של השלושים ושלוש", והוא נפל חזרה ליבשת דומבו. זמן לא רב לאחר מכן הוא שכב על ערש מותו, מוכן לעבור לעולם הבא. שריו התאספו סביבו, ושאלו את הישות העוצמתית מה הוא הדבר שבכוחו להכריחו לעזבם כך. ואז הוא נתן את התשובה המפורסמת, בתארו כיצד גרמה מחשבתו הרעה למותו, וכך הלאה.

།ཡང་ཡང་ལུས་འདོར་བ་ནི། ལུས་བཟང་པོ་ཇི་ཅམ་ཐོབ་ཀྱང་ཞེས་སོགས་ཏེ་ལུས་
 འཚོ་སྐྱོང་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྡིག་པ་སྣ་ཚོགས་ཤིག་བསགས་ཀྱང་མཐར་ལུས་ནི་ངེས་པར་
 འདོར་ཞིང་དེའི་ཆེད་དུ་བསགས་པའི་སྡིག་པ་ཐམས་ཅད་སེམས་སྡིང་དུ་བྱུང་ཏེ་འབྲས་
 བུ་སྐྱུག་བསྐྱེལ་མི་བཟང་པ་སྐྱོང་ལ། གཞན་ཡང་རེ་རེའི་བདག་ཉིད་རུས་པའི་ཕྱང་པོ་
 ནི། །རླུན་པོ་མཉམ་པ་སྣེད་གཅིག་འདས་གྱུར་ཏེ། ཞེས་སེམས་ཅན་རེ་རེའི་ལུས་
 ལྷངས་ནས་དོར་བའི་རུས་པ་རྣམས་བསགས་ན་རི་རབ་རླུན་པོ་ལས་ཀྱང་མང་བ་སྟེ།
 སྣེད་ཅིག་ཅེས་པ་ནི་རླུན་པོ་དང་མཉམ་པ་ཇི་སྟེད་ཅིག་འདས་ཞེས་པའི་དོན།

הסוג השלישי של סבל הוא [3] העובדה שאנחנו שוב ושוב נאלצים להשיל את גופנו. כפי שנאמר בשורות שכוללות: "אין זה כלל משנה איזה גוף נפלא אני מסוגל להשיג...". הנקודה כאן היא, שלמרות כול המעשים הרעים שאנו עלולים לצבור בניסיון לשמור על הגוף שיש לנו, וודאי לגמרי שבסופו של דבר נצטרך להפרד ממנו. אבל את הקארמה של המעשים הרעים שעשינו למען גופנו, ניקח איתנו בתודעתנו, והם יביאו לנו סבל אדיר בעתיד.

אחר כך מופיעות שם השורות שאומרות:

גובהו של ההר של גופות נרקבות
 שהיו שייכות לכול אחד מאתנו
 עולה בהרבה אף על גובהו
 של הר מרו עצמו.

נניח שניתן היה להניח זה על גבי זה ערימה עצומה של כול השלדים שנותרו מן הגופות של אדם מסוים בכול גלגוליו הקודמים. הערימה הזאת תהיה יותר עצומה מהר מרו, ההר הגדול שבמרכז העולם.

הביטוי הקשה בטיבטית "ניה צ'יק" משמעותו כאן "כמות שקולה לגובה", שהכמות השנייה עולה עליה.

།ཡང་ཡང་ཉིང་མཚམས་སྐྱར་བ་ནི། ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་ཡང་དང་ཡང་དུ་ཉིང་
 མཚམས་སྐྱར་བས་ཞེས་སོགས་ཏེ། ཉིང་ཞེས་པ་ནི་ཡང་ཞེས་པའི་དོན་ཏེ། དགོས་
 པའི་ཡང་དགོས་པ་ལ་ཉིང་དགོས་དང་། ལག་པའི་ཡང་ལག་པ་ལ་ཉིང་ལག་ཅེས་པ་
 རྣམས་ལྟར་འཁོར་བར་སྐྱེ་འཚེའི་མཚམས་སྐྱར་བར་མ་ཟད་ཡང་མཚམས་སྐྱར་ཞེས་
 པའི་དོན་ནོ།

הסוג הבא של סבל הוא [4] שאנו שוב ושוב נאלצים לחצות את הקו, צריכים להיוולד שוב ושוב. הטקסט
בנקודה זאת כולל את השורה "כיוון שנכפה עלינו, מאז ומעולם, לחזור ולהיוולד שוב ושוב..."

הביטוי הטיבטי שתורגם "להיוולד שוב" הוא *nying tsam jorwa*, והוא די יוצא דופן. נינג פרושו "שוב", והוא
מופיע בביטויים כמו נינג-ג, "מטרה עליונה", שהיא המטרה בתוך המטרה. בטוי אחר הוא נינג-לק, "איבר
נספח" (כמו אצבע) לאיבר אחר (כמו יד). הנקודה בשימוש בביטוי נינג צם ג'רווה היא להדגיש שבמהלך
גלגולינו בגלגל הסבל לא רק שחצינו את הקו (צם ג'רווה) שבין גלגולים פעם אחת בעבר, אלא שנאלצנו
לעשות זאת שוב ושוב (נינג).

གཞན་ཡང་། མ་ཡི་ཐུག་མཐའ་རྒྱ་ལྷན་ཚེ་གུ་ཅམ། རི་ལྷང་བབྲངས་ཀྱང་ས་ཡིས་
ལངས་མི་འགྱུར། ཞེས་རང་གི་རྩ་བའི་མ། དེའི་མ། དེའི་ཡང་ས་ཞེས་བབྲངས་བའི་
སྲིར་ས་ཚེན་པོ་འདི་རྒྱ་ལྷན་པའི་ཚེ་གུ་ཅམ་དུ་བྱས་ཏེ་བབྲངས་ཀྱང་ས་ཟད་ནས་བབྲངས་
མི་རྣམས་པའི་དོན་ནོ།

מעבר לזה, ישנן השורות שאומרות,

נניח שתחליט לנסות ולספור
את כל אימותיך בגלגולים משכבר,
ותייצג כל אחת על ידי כדור עפר
כגודלו של פרי הערער -
לזה לא יספיק אף כול העפר
שיש על פני האדמה.

נניח, אומר הפסוק, שתיקח גרגרי עפר קטנטנים מכוכב הלכת המאסיבי "כדור הארץ", ותגלגל אותם לכדורי
עפר קטנים כגודלו של פרי הערער. ואז תשתמש בהם לספור את כל אימותיך: תתחיל עם זו שהיא אימך כעת,
ואחר כך עם אימה שלה, ואז אם אימה, וכך הלאה. לזה לא יספיק אף כול העפר שיש על פני האדמה, כול
האדמה שבכל כדור הארץ תגמר לפני שתגמור לספור.

ཡང་ཡང་མཐོང་མན་དུ་འགྱུར་བ་ནི། འཁོར་བའི་སྤུན་ཚོགས་ཇི་ཅམ་ཐོབ་ཀྱང་ཞེས་
སོགས་ཏེ། བརྒྱ་བྱིན་འཇིག་རྟེན་མཚན་འོས་གྱུར་ནས་ནི། ལས་གྱི་དབང་གིས་སྲིར་
ཡང་ས་སྤྲོང་ལྷུང་། འཁོར་འོས་བསྐྱར་བ་ཉིད་དུ་གྱུར་ནས་ཀྱང་། འཁོར་བ་དག་དུ་
ཡང་བྲན་ཉིད་དུ་འགྱུར། ཞེས་དང་།

הסוג הבא של סבל הוא [5] שאנו שוב ושוב יורדים ועולים חזרה, אנו נאלצים לרדת ממעמד גבוה למעמד נחות
שוב ושוב. זה מתואר בשורות שכוללות: "אין זה משנה כמה דברים טובים תשיג בגלגל היגון..." כפי שנאמר
בשורות הבאות:

ראשית תשיג את מעמדו של שקרה (ראש האלים)
 ראוי למתנות מכול אנשי העולם,
 ואז מכוחם של מעשים העבר
 תיפול חזרה לאדמה.
 ראשית תשיג את מעמדו של המלך
 השולט בעולם באמצעות הגלגל,
 ואז במדורי הגלגל השונים
 תהפוך לנחות שבין העבדים.

འདུལ་བ་ལུང་ལས། མཐོན་པོ་རྣམས་ཀྱི་མཐའ་ལྷུང་འགྱུར། །འབྲུད་པའི་མཐའ་ནི་
 འབྲུལ་བ་སྟེ། །གསོན་པའི་མཐའ་ནི་འཆི་བ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྲིད་པའི་
 ཡུན་ཚོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐའ་རྒྱུད་པས་སྲུད་པའི་ཕྱིར་མཐོ་ས་ནས་དམའ་སར་འགྲོ་
 བའི་ཚུལ་ཐམས་ཅད་བསམ་ལ་འཁོར་བ་ལ་སྐྱོབ་བར་བྱའོ།

כמו שנכתב בספר "דברי הווינאיה":

מעמד גבוה מוביל לנפילה,
 ויחסים מביאים תמיד לפרידה;
 החיים עצמם מביאים בסופו של דבר אל המוות.

הנקודה כאן היא שכל דבר טוב שקורה בגלגל היגון, החיים בסופו של דבר יהפכו אותו לבעיה. נסה להתרכז בדפוס זה שהחיים מראים לנו: איך אנחנו תמיד עוברים ממצב טוב למצב רע. נסה לפתח שאת נפש בריא מקיום שכזה.

གྲོགས་མེད་པ་ནི། རང་ཉིད་གཅིག་ཕྱིར་གྲོགས་མེད་པར་ཞེས་སོགས་ཏེ། རྫོན་
 འཇུག་ལས། ལུས་འདི་གཅིག་པོ་བྱུང་བ་ཡང་། །རྩོན་ཅིག་སྐྱིས་པའི་ཤ་རུས་དག
 །ཞིག་སྟེ་སོ་སོར་འགྲུས་འགྱུར་ན། །མཇེའ་བ་གཞན་ལ་ཅི་ཞིག་སྟོས། །སྐྱིན་གཅིག་
 ཕུ་སྐྱི་འགྱུར་ཞིང་། །འཆི་ནའང་དེ་ཉིད་གཅིག་འཆི་སྟེ། །སྲུག་བསྐྱེལ་སྐྱེལ་གཞན་མི་
 ཡིན་ན། །གིགས་བྱེད་མཇེའ་བོས་ཅི་ཞིག་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་གྲོགས་ཀྱི་དོན་
 ཏུ་སྲིག་པ་སྐྱོ་ཚོགས་ཤིག་ནི་བསགས་ལ་དེའི་འབྲས་བུ་སྲོང་བའི་ཚེ་གྲོགས་རྣམས་ཀྱི་
 སྲུག་བསྐྱེལ་གྱི་ཐོབ་སྐྱེལ་ནི་མི་ཡིན་ཅིང་ཚོས་བྱེད་ཚེ་གིགས་བྱེད་པའི་གྲོགས་ཀྱིས་ཅི་
 ཞིག་བྱ་ཞེས་སོ།

הסוג האחרון של סבל הוא [6] שאנחנו לעולם לבד, בלי בני לוויה. סבל זה מתואר בשורות "חי עם עצמו, לבד, ללא בן לוויה...". כפי שכתוב במדריך לחיי לוחם הרוח:

אפילו כאשר מדובר בגופך,
בשרו ועצמותיו ירקבו יום אחד,
ותאלץ להיפרד מעליו.
על אחת כמה וכמה כשמדובר
בידידך ובכל השאר.

כול מי שנולד, נולד לבד,
וכול מי שמת, מת לבד גם כן.
מה הטעם אם כן בידידם שאינם
יכולים לחלוק את סבלנו,
ורק מעכבים את דרכנו?

השורות הללו מצביעות על כך שאנו נוטים לעשות הרבה מעשים רעים למען חברינו. אבל כאשר מגיע הזמן לחוות את התוצאות של מעשינו, אף אחד מהחברים הללו אינו יכול לחלק את כאבינו. וכאשר אנו מנסים לנהוג לפי הדהרמה, החברים בדרך כלל נוטים לעכב אותנו בדרכנו. מה הטעם, אם כן, בחברים?

קורס ACI מס' 8: מוות ועולמות הקיום

מקראה חמישית: יצורים החיים במצב הביניים (הבארדו)

הקטע הבא לקוח מן הספר "אור על הדרך לחופש", פרשנות שנכתבה על ידי גיילווה גנדון דרופ *Gyalwa Gendun Drup*, אק הדלאי למה הראשון, לספר "אוצר החוכמה הגבוהה" (אבהידהרמה קוישה) שנכתב על ידי החכם הבודהיסטי הגדול וסובנדהו *Vasubandhu* במאה הרביעית לספירה. הפסוקים המקוריים של מאסטר וסובנדהו אינם מופיעים בביאור המקורי, ושולבו במקומות המתאימים. חלקי הפסוקים הללו ששולבו בתוך הביאור הודגשו על מנת להראות את הקשר ההדוק בין שתי העבודות, וכן הוספנו ראשי פרקים לשם בהירות.

10

טבעו הבסיסי של הבארדו

། འདིར་གང་འཆི་དང་སྐྱི་བ་ཡི།
། ལྷིད་པའི་བར་དུ་འབྱུང་བའོ།
། བསྐྱོད་པའི་ཡུལ་དུ་མ་སྐྱིན་སྐྱིར།
། ལྷིད་པ་བར་མ་བྱུང་བ་མིན།

אלו הם יצורים אשר נמצאים
במצב שבין מוות ובין לידה,
וכיוון שטרם הגיעו אל מטרת מסעם,
היצורים במצב הביניים טרם הגיעו.

[III.37-40]

སྲིད་པ་བར་མ་རྩུས་ཏེ་སྐྱེ། །ཞེས་བཤད་ན། དེའི་ངོ་བོ་གང་ཞེ་ན། སྤང་པོའི་རྩུན་
 འདྲིར་གང་འཆི་བའི་སྲིད་པ་དང་སྐྱེ་བའི་སྲིད་པའི་བར་དུ་འབྱུང་བའོ། །འོ་ན་དེ་སྤྱིང་
 བ་མ་ཡིན་པའི་རྩུ་མཚན་ཅི་ཞེ་ན། སྲིད་པ་བར་མ་དེ་སྤྱིང་བ་མིན་ཏེ། དེ་བཟོན་པའི་
 ཡུལ་དུ་མ་སྐྱེན་པའི་སྤྱིར།

מִי־שֶׁהוּ יָכוֹל לִשְׂאוֹל: "אִמְרַת שֶׁהֵי־צוּרִים בְּמִצַּב הַבִּינָיִים נוֹלָדִים שְׁלָמִים. מֵהוּ טִבְעָם הַבְּסִיסִי שֶׁל הֵי־צוּרִים בְּמִצַּב
 הַבִּינָיִים?" נִיתֵן לְתַאֲרָם כִּי־צוּרִים אֲשֶׁר נִמְצְאוּ בְּמִצַּב שֶׁבֵּין מוֹת וּבֵין לֵידָה, וְכִיוּן שֶׁטֶרֶם הִגִּיעוּ אֶל מִטְרַת
 מִסְעָם, הֵי־צוּרִים בְּמִצַּב הַבִּינָיִים טֶרֶם הִגִּיעוּ אֶל הַלֵּידָה הַבְּאוּה שְׁאֵלִיהֶם הֵם "נוֹסְעִים".

གཉིས་པ་ལ། རིགས་པ་དང་ལུང་གི་རྒྱབ་བྱེད་གཉིས། དང་པོ་ནི།

נביא כעת הוכחות לקיומם של יצורים כאלו. אלו הן משני סוגים: הוכחות המבוססות בהיגיון והוכחות
 המסתמכות על הכתבים.

11

הוכחה לוגית לקיומם של יצורי הביניים

།འབྱུ་ཡི་རྩུན་དང་ཚོས་མཐུན་སྤྱིར།
 །སྲིད་པ་ཆད་ལས་བྱུང་བ་མིན།
 །གཞུགས་བརྟན་མ་གྲུབ་སྤྱིར་བ་དང་།
 །མི་འབྲེའི་སྤྱིར་ན་དཔེ་མ་ཡིན།
 །གཅིག་ན་ལྟན་ཅིག་གཉིས་མེད་སྤྱིར།
 །རྩུན་མིན་སྤྱིར་གཉིས་ལས་བྱུང་སྤྱིར།

כיוון שזה כמו גרגר של תבואה שממשיך,
 זה אינו תוצאה מסיום החיים.
 מכיוון שהדמות הזאת לא קיימת,
 ומכיוון שאינן דומות, אין זו דוגמא.
 ראשית, אין שנים ביחד באחד.
 שנית, אין המשך על ידי שניים.

[III.41-6]

བལ་ཚེན་སྲིབ་ན་དེ། བར་སྲིད་མེད་དེ། རྒྱ་སྲིད་དེ་འཆི་སྲིད་ཆད་ཅམ་ལས་བྱུང་བའི་
 ཕྱིར་ཞེ་ན། རྒྱ་སྲིད་ཚེས་ཅན། འཆི་བའི་སྲིད་པ་ཆད་ཅམ་ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ཏེ།
 འབྲུའི་རྒྱུན་དང་རྒྱུན་གྱིས་འཇུག་པར་ཚེས་མཐུན་པའི་ཕྱིར།

מישוהו מ"קבוצת הרוב" של הפילוסופים עלול לטעון שאין בכלל יצורים שהם בין מוות לחיים – שיצור שנולד
 נוצר מיידית מיצור שמת. אולם הבה ניקח את היצור בעת לידתו. *זה אינו תוצאה מסוים החיים* בזמן המוות, שכן
 זהו דבר שממשיך בורם של שלבים מסודרים, כמו גרגר של תבואה שממשיך. [כלומר, גרגר שהופך לצמח
 מפותח חייב לעבור את שלב הביניים של נבט צעיר]. בדיוק כך, יצור שנולד חייב לעבור מצב ביניים בכדי
 לעבור ממקום המוות למקום הלידה מחדש. (הסבר זה לקוח מן הביאור המפורסם של Chim Jampay Yang)

ཁོ་ན་དེ། མ་ཁྲབ་སྟེ། མི་ལོང་ནང་གི་བྱང་བཞིན་གྱི་གཞུགས་བརྟན་དེ་བྱང་བཞིན་གྱི་
 རྒྱུན་ཡིན་ཡང་། བྱང་བཞིན་ལས་ཆད་ཅིང་འཇུག་པ་བཞིན་ལོ་ཞེ་ན།

מישהו עשוי להתנגד לנימוק זה בטענה הבאה:

המשכיות אינה דורשת בהכרח מתווך. למשל, ההשתקפות בראי של דמות כלשהי היא המשכה של
 אותה דמות, אבל המשך זה מנותק מן הדמות.

ལེས་བྱ་ཚེས་ཅན། མི་ལོང་ནང་གི་བྱང་བཞིན་གྱི་གཞུགས་བརྟན་བྱང་བཞིན་གྱི་རྒྱུན་
 ཡིན་པ་དེ། རྒྱ་སྲིད་འཆི་སྲིད་གྱི་རྒྱུན་ཡིན་ཡང་དེ་ལས་ཆད་ཅིང་འཇུག་པའི་དབེ་ཡང་
 དག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མི་ལོང་ནང་གི་བྱང་བཞིན་གྱི་གཞུགས་བརྟན་བྱང་བཞིན་གྱི་ངོ་
 བོར་མ་བྱུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གོ་ས་གཅིག་ན་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གཞུགས་གྱི་དངོས་པོ་རྣམས་ཐ་
 དད་པ་གཉིས་མེད་པའི་ཕྱིར།

את תשובתנו ננסח בניסוח הקלאסי של הוכחה לוגית:

הבה ניקח את כל הדברים הקיימים.

האופן שבו השתקפות של דמות בראי מהווה המשך של אותה דמות אינה מהווה דוגמה טובה לתאר כיצד
 היצור שנולד הוא מנותק מזה שמת ובכל זאת מהווה המשך של המת,

מכיוון שההשתקפות בראי אינה קיימת באותו האופן שבו קיימת הדמות המקורית. וזה נכון מכיוון שבלתי
 אפשרי הדבר ששני דברים שונים שלכל אחד מהם יש צורה יתפסו אותו המקום במרחב באותו הזמן.

ཡང་གོང་གི་ངམ་བཅའ་དེར་ཐལ། མེ་ལོང་ནང་གི་བྱང་བཞིན་གྱི་གཞུགས་བརྟན་བྱང་
 བཞིན་གྱི་རྒྱན་ཡིན་པ་དང་རྒྱ་སྤྱི་འཆི་སྤྱི་གྱི་རྒྱན་ཡིན་པ་གཉིས་མི་འདྲ་བའི་སྤྱིར་ཏེ།
 གཞུགས་བརྟན་དེ་བྱང་བཞིན་གྱི་རྒྱན་མ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་དང་། དེའི་གཞུགས་བརྟན་དེ་
 བྱང་དང་མེ་ལོང་གཡའ་དག་པའི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་གཉིས་ལས་བྱུང་ལ། རྒྱ་སྤྱི་དེ་འཆི་
 སྤྱི་ལས་བྱུང་གི་རྒྱུའི་གཙོ་བོ་གཉིས་ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་པའི་སྤྱིར།

והאם אין הטיעון שלנו תקף גם בגלל סיבה נוספת? מכיוון שאינן דומות – האופן בו ההשתקפות של התמונה
 במראה היא המשכה של התמונה, והאופן בו היצור בלידה הוא המשכו של היצור במוות? האין זה נכון
 שההשתקפות היא לא באמת המשך של הדמות המקורית? והאם אין זה נכון גם שההשתקפות של הדמות נובעת
 משתי סיבות עיקריות – התמונה עצמה ומראה טובה ונקייה; בעוד שהיצור בהיוולדו הוא משהו שבא מהיצור
 במוותו, ולא מצרורו של שתי סיבות ראשיות שונות?

གཉིས་པ་ནི།

כעת נעבור להוכחה על ידי ציטוט מהכתבים.

12

הוכחה מהכתובים לקיומם של יצורי הביניים

།མགུར་ནས་གསུངས་སྤྱིར་ཡོད་ཏེ། ཟ།
 །ལྲར་གསུངས་འགྲོ་མདོ་ལས་ཀྱང་བྱུང།

זאת משום שמפיו נאמר
 שהם מי שחיים על ריחות.
 וגם יש לכך הוכחה
 מהסוטרה על הלידות –
 ששם דובר על המישה.
 [III.47-8]

བར་སྤྱི་ཡོད་དེ། བཙུམ་ལྷན་འདས་གྱི་མགུར་ནས་སྤྱིར་པ་བདུན་བསྟན་པའི་མདོ་
 ལས། སྤྱིར་པ་ནི་བདུན་ཏེ། དམུལ་བའི་སྤྱིར་པ་དང་། ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་
 སྤྱིར།

יצורים במצב שבין מוות ולידה מחדש אכן קיימים, כפי ששמענו משפתיו של המנצח עצמו, בסוּטְרָה על שבעת סוגי החיים, שבה נאמר "ישנם שבעה סוגים של חיים: חיים כיצור גיהנום, וכו'".

ཡང་བར་སྲིད་ཡོད་དེ། མདོ་ལས། གནས་གསུམ་མདོན་དུ་གྱུར་ན་མའི་མངལ་དུ་གྱུ་
འཆགས་པར་འགྱུར་ཏེ། མ་རུང་ཞིང་ལྷ་མཚན་དང་ལྷན་པ་དང་། བ་མ་ཆགས་ཤིང་
ལྷན་པ་དང་། གྲི་ཟ་ཉེ་བར་གནས་པར་གྱུར་ནའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་གང་ཞིག
འདི་གྲི་ཟ་ཉེ་བར་སྲིད་ལས་གཞན་མ་ཡིན་པའི་སྲིད་རོ།

סוּטְרָה אחרת מאששת דברים אלו:

ילד ייווצר ברחם האם, אם מתקיימים שלושה תנאים. השלושה הם:

- (1) ישות שמתאימה להיות אימא, ושעדיין מבייצת.
- (2) תחושה של תשוקה, ואז מגע מיני בין ההורים המיועדים.
- (3) הימצאות בסביבה של ישויות שניזונות מריחות.

זה מוכיח את קיום היצורים במצב הביניים (בארדו), ראשית בגלל זאת שמפיו של הבודהה נאמר, ושנית משום שהביטוי "שהם מי שחיים על ריחות" בציטוט מתייחס ליצורים שהם במצב ביניים (בארדו).

ཁོ་ན་རེ། དེ་མི་འཐད་དེ། ལུང་པོ་ཞིག་པ་ཉེ་བར་གནས་པར་གྱུར་ནའོ་ཞེས་འདོན་
པའི་སྲིད་ཞེ་ན། མ་གྲུབ་སྟེ། ཉ་ལེན་གྱི་སྲིད་མདོ་ལས། ལྷོད་གྱི་གྲི་ཟ་ཉེ་བར་གནས་
པར་གྱུར་པ་དེ། རྒྱལ་རིགས་ཤིག་གསུམ། བྲམ་ཟེ་འམ། རྗེ་རྒྱ་རིགས་སམ། དམངས་
རིགས་སམ། འོན་ཏེ་ཤར་ཕྱོགས་ན་གནས་པ་ཞིག་གསུམ། ཞེས་གསུངས་ལ། ལུང་པོ་
ཞིག་པ་དེ་དག་ཏུ་མི་རུང་བའི་སྲིད།

מישהו יכול להתנגד לטיעון האחרון, בהסתמך על הציטוט הידוע שאומר "... הקירבה של היפסקות המצבורים." אלא שעמדה כזו היא מוטעית, שכן הסוּטְרָה שנקראת "הבן של טְלָן" אומרת:

זה שהוא "ישות הניזונה מריחות" נמצא בסמיכות, בין אם זה מישהו המיועד למלכות, מישהו המיועד להיות מכת הברהמינים, מישהו המיועד להיות אציל, או להיות איש פשוט; בין אם הוא במזרח או ...

סיומם של כמה מצבורים אינו מתאים לתיאור הזה.

ཡང་བར་སྲིད་ཡོད་དེ། སྲིར་མི་འོང་དེ་ལ་བར་དོར་འདེམ་བ་སོགས་ལྟར་གསུངས་
 པའི་སྲིར། དེ་ནི་ལྷ་འི་རིགས་ཤིག་ལ་དགོངས་སོ་ཞེ་ན། མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟ་ན་སྐྱེས་
 ནས་འདེམ་བ་ལ་སོགས་པ་ཡང་ལྷ་འི་རིགས་སུ་ཐལ་བའི་སྲིར།

הוכחה אחרת לקיומם של יצורי הבארדו ניתן למצוא בכתובים המזכירים **השמיים** סוגים שונים של מי "שאינם חוזרים", כולל כאלו שעוברים לנירוונה במצב הביניים. יש הטוענים שהכוונה בסוג זה היא לסוג מסוים של אל, אלא שאילו זה היה נכון אז גם הסוגים האחרים, כמו למשל "אלו שעוברים לנירוונה לאחר שנולדו שוב" היו צריכים להיות סוג כלשהו של אל.

ཡང་བར་སྲིད་གྲུབ་སྟེ། སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་འགོ་བ་བདུན་བསྟན་པའི་མདོ་ལས་ཀྱང་བ
 ར་དོར་འདེམ་བ་དེ་ལ་སྲུར་བར་འདེམ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུམ་གསུངས་པའི་སྲིར།

וגם יש לכך הוכחה מהסוטרה על הלידות - הוכחת מצב הביניים באה גם מהסוטרה שנקראת *שבע הלידות הקדושות*, שם יש חלוקה נוספת של העוברים מעבר במהלך מצב הביניים, לכאלה שעוברים מהר וכך הלאה.

བོ་ན་རེ། བར་སྲིད་ཡོད་ན། བདུན་སུན་འབྱིན་བྱེད་གྱིས་སངས་རྒྱས་འོད་སྲུངས་གྱི་
 ཉན་ཐོས་མཁས་པ་མགྲུ་བའི་ལྷན་པར། རྗེའི་བྱུ་ཚུར་བསྟུན་ནས་ཤི་བ་ལུས་དེ་ཉིད་ལ་
 མེས་བསྐྱོར་ཏེ། དཔྱལ་བར་སྐྱེས་པར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན།

יכול מישוהו להביא את הטענה הבאה כנגד קיומם של יצורי הבארדו:

ההנחה שיצורי הבארדו קיימים סותרת את מה שנאמר על השד בשם "המשמיד", שניפץ את גולגלתו של "עונג החכמים", תלמידו של הבודהה המכונה "מגן האור", באגרוף של אבן. התלמיד מת, ולהבות אש הקיפו מייד את גופו של השד, שבעקבות זה נולד בגיהנום.

སྐྱོན་མེད་དེ། ཚེ་དེ་ཉིད་ལ་མཐོང་ཚོས་ལ་སྲོང་འགྱུར་གྱི་ལས་སྐྱིན་པ་ཡིན་གྱི། སྐྱེས་
 ནས་སྲོང་འགྱུར་གྱིས་སྐྱིན་པར་འགྱུར་བའི་སྲིར།

אבל הטענה אינה תופסת, שכן הלהבות לא היו חלק מתוצאה שהבשילה בחיים הבאים כתוצאה ממעשה רע בחיים אלו – זה קרה יותר מאוחר. הן היו בעצם מסוג התוצאות שמבשילות והוזרות אליך באותם החיים.

ཡང་བར་སྲིད་ཡོད་ན། མཚམས་མེད་ལྷ་བྱས་མ་ཐག་ཏུ་དཔྱལ་བར་སྐྱེར་བཤུང་བ་
 དང་འགལ་ལོ་ཞི་
 ན། རྒྱུན་མེད་དེ། སྤྱིར་མ་ལ་འགོ་བ་གཞན་དུ་མི་སྐྱེ་བ་ལ་དགོངས་བའི་སྤྱིར། དེ་ལྟ་
 མིན་ན། མཚམས་མེད་བྱས་པའི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལ་དཔྱལ་བར་སྐྱེས་པར་འགྱུར་
 རོ།

אפשר גם להביא טיעון נוסף כנגד קיומם של יצורי הבארדו:

אם מניחים את קיומו של מצב ביניים בין המוות ללידה מחדש, איך זה מסתדר עם הלימוד שאדם
 שביצע את אחד מממשות המעשים המיידיים נולד בגיהנום מייד לאחר מכן?
 אלא שגם טענה זו אינה תופסת, שכן המילה "מייד" כאן מתייחסת לעובדה שמי שביצע "מעשה מייד" חייב
 להיוולד בגיהנום בלידה שבאה מייד לאחר הלידה הנוכחית, ולא בשום מקום אחר. אלמלא כך, כל מי שביצע
 "מעשה מייד" היה חייב להיוולד בגיהנום מייד ברגע הבא.

།ཡང་བར་སྲིད་ཡོད་ན། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་བྲམ་ཟེ་སྲིག་ཅན་ཞིག་ལ། བྲམ་ཟེ་ན་
 ཚོད་བྱིར་ཟེན་གྱི་བ་དང་། །ན་བ་མིན་ཏེ་གཤམ་ཇི་འི་བྱང་དུ་སྤྱིན། །བར་ན་བྱོད་ཀྱི་
 གནས་ཀྱང་ཡོད་མིན་ཞིང་། །བྱོད་ཀྱི་ལམ་རྒྱགས་ཀྱང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་
 གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞི་ན།

הטיעון האחרון שנביא כנגד קיומם של יצורי הבארדו, היא שקיומם עומד לסתירה למה שנאמר:

הרי מה שאמר המנצח הנשגב לברהמין הרשע:

ברהמין, אתה תגיע למחיצתו של שר המוות בטרם תגיע לשיבה טובה, או שתחלה באיזו
 מחלה. לא יהיה שום מקום ביניים, שום מקום בו תוכל לעצור ולשהות. אין לך שום צורך
 להכין צידה למסע.

རྒྱུན་མེད་དེ། དེ་ནི་མིའི་ནང་དུ་ཡུན་རིང་དུ་མི་གནས་པ་ཅམ་ལ་དགོངས་པའི་སྤྱིར།
 གསུངས་པ་ནི།

אך גם כאן אין בעצם שום סתירה. הכוונה בדברים אלו הייתה אך ורק לספר לברהמין שימיו בין בני האדם ספורים.

בכך סיימנו את ההוכחות בדבר קיומם של יצורי הברדלס, וכעת נעבור לתיאור של צורת גופם.

13

גופם של יצורי הביניים

דֵּי־כִּי־אַסֵּךְ־בַּבְּרִי־בְּרִי־בְּרִי
|שְׁרֵךְ־רֹמֵס־שִׁי־אַבְּרִי־בְּרִי־בְּרִי
דֵּי־כִּי־אַסֵּךְ־בְּרִי־שְׁרֵךְ־רֹמֵס־בְּרִי
|שְׁרֵךְ־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי

מכיוון שהם באים מאותו כוח משליך,
צורתם היא כשל היצור ש"לפני".
זה האחד מן הרגע אחר שגולד,
עד לרגע שלפני מותו.
[III.49-52]

רֹמֵס־בְּרִי־שִׁי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי
בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי
בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי
בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי
בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי

איך נראה הגוף של יצור הברדלס? צורתו של היצור שבין מוות ללידה מחדש היא כשל היצור שלפני, שפירושו היצור שעומד להיוולד. זאת מכיוון שהן יצור הביניים והן היצור של החיים הבאים מושלכים לעתיד על ידי אותו כוח משליך - המעשים שהם עשו בעבר. הביטוי "היצור שלפני" משמעותו היצור בעל חמשת (או ארבעת) המצבורים הקיים רגע לפני מותו (עד לרגע המוות) אבל רגע אחרי שגולד (אחרי רגע הלידה הבאה וכך הלאה).

רֹמֵס־בְּרִי־שִׁי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי
בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי
בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי
בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי
בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי־בְּרִי

מהו הצבע של יצור הבארדו? יצור בארדו שעומד להיוולד בגיהנום, צבעו כשל גזע עץ חרוך. אלו שעומדים להיוולד כחיות צבעם כעשן. אלו שעומדים להיוולד כרוחות תאבות נראים כמו מים. אלו שעומדים להיוולד כאלים של עולם התשוקות, או כאנשים, צבעם זהוב. אלו שעומדים להיוולד בעולם הצורות הם לבנים. אין יצורי בארדו שעומדים להיוולד בעולם חסרי הצורה, כיוון שאין שם צורות.

འོན་པར་སྲིད་གྱི་བོང་ཚོད་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིན། འདོད་པའི་ལྷ་དང་མིའི་བར་སྲིད་ནི་གྲིས་པ་
ལོ་ལྷ་འཕམ་དུག་ལོན་པ་ལྟ་བུ་འོ། །དེ་ཡང་གཟུགས་གྱི་ནི་ངོ་ཚ་དང་ཁྲིལ་ཡོད་ཤས་ཆེ་
བས་བོང་ཚོད་ཇོགས་ཤིང་གོས་དང་བཅས་པར་སྐྱེ་ལ། འདོད་པར་ངོ་ཚ་མིད་ཅིང་ཁྲིལ་
མིད་ཤས་ཆེ་བས་གཅེར་བུར་སྐྱེ། འོན་ཀྱང་དགོ་སློང་མ་དཀར་མོ་ནི་སྲོན་གྱི་སྲོན་ལམ་
གྱི་དབང་གིས་གོས་དང་བཅས་པ་དང་། སྲིད་པ་ཐ་མ་པའི་བྱང་སེམས་ནི་གཞོན་ལྷ་
མཚན་དཔེས་བརྒྱན་ཅིང་། ན་བཟའ་དང་བཅས་པ་འོ།

מהו גודלם של יצורי הבארדו? אלו שעומדים להיוולד כאלים של עולם התשוקות, או כאנשים, גודלם כשל ילד בן חמש או שש. אלו שעומדים להיוולד בעולם הצורות ניחנו בחוש מפותח של בושה ומוסריות, ולכן יש להם גוף כשל מבוגר והם נולדים בבארדו לבושים לגמרי. אלה של עולם התשוקות ניחנו בחוש פחות מפותח של בושה ומוסריות, ולכן הם נולדים בבארדו ערומים. יש לכך יוצאים מהכלל, כמו הנזירה שנקראה "האיש בלבן", שנולדה בבארדו לבושה, בגלל הכוח של תפילותיה לכך. לבודהיסטות בגלגול חייהם האחרון יש מינקותם סימני הגוף מיוחדים ובגדים.

འོན་ཡུམ་གྱི་མནལ་ལམ་དུ་སྐྱང་བོ་ཆེན་པོ་ལྷ་གྲུ་དཀར་པོ་ལྷུ་མས་སུ་ཞུགས་པར་མྱིས་
པ་དང་འགལ་ལོ་ཞིན། མི་འགལ་ཉི། དེ་ནི་མཚན་མ་འགའ་ཞིག་བསྟན་པའི་ཆེད་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། རྒྱལ་པོ་གྱི་གིའི་མི་ལྷས་བུ་བསྟན་པ་བཞིན་ནོ།

אפשר לטעון שהתיאור שלעיל של יצורי הבארדו סותר את חלומה של אימו של הבודהה לפני שזה נולד, של פיל תינוק לבן שנכנס לרחמה.

אלא שאין כאן שום סתירה. כוונתו של החלום הייתה אך ורק להציג דברים מסוימים באופן סמלי, בדומה לעשרת האותות בחלומותיו של המלך קירקי.

།འོ་ན་བཙུན་པ་ཚོས་ལྷན་རབ་འབྱོར་གྱིས། སྲང་ཚེན་དཀར་པོ་མཚེ་བ་དྲུག་ལྷན་པ།
རྐང་བཞིས་མཛོས་དང་ལྷན་པར་ཞལ་བཞིས་ནས། །དྲང་སྲོང་གནས་ཤེས་པ་ནི་ཇི་
བཞིན་དུ། །ཡུམ་གྱི་ལྷུ་མས་གྱི་གནས་སུ་ཞུགས་པར་གྱུར། །ཞིས་གསུངས་པ་དེ་ཅི་
ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ནི་མནལ་ལམ་དང་མཐུན་པར་བསྟན་པའོ།

אפשר גם להמשיך טיעון זה, באמצעות הציטוט הבא מפיו של הקדוש סובהוט:

הוא נכנס ותפס את מקומו ברחמה של אמו בהכרה מלאה ומודעות, כמו זו של קדושים שיודעים איפה הם עומדים להיוולד, וזאת לאחר שנטל תחילה צורה של פיל לבן, גוף המעוטר בשישה חטים וארבע רגליים.

אלא שהמטרה של ציטוט זה היא רק להתאים לחלומה של האם.

།འོ་ན་བར་སྲིད་དེ་ཇི་ཙམ་གནས་ཞེ་ན། མདོ་སྡེ་པའི་དགེ་བསྐྱེན་བཅུན་པ་ན་རེ། རྒྱ་
 བའི་རྒྱུན་མ་ཚོགས་ཀྱི་བར་དུ་གནས་པས་ངེས་པ་མེད་ཅེས་ཟེར། བཅུན་པ་དབྱིག་
 བཤེས་ན་རེ། ཞབ་བདུན་གནས་ལ། དེ་ལ་རྒྱ་གནས་མ་རྟེན་ན་གི་འཕོས་ནས་ཡང་དེ་
 ཉིད་དུ་རྒྱ་ཞེས་ཟེར། །ཁ་ཅིག །ཞབ་བདུན་སྤྲུག་བདུན་ཏེ་ཞེ་དབྱ་གནས་ཟེར།

כמה זמן נשארים היצורים בבארדו?

הסוטריוסט שנקרא "הנכבד בעל הנדרים שאיננו נזיר" טען ש"אין משך זמן קבוע: יצור יכול להישאר בבארדו ככול שיידרש עד שיתקבצו יחדיו כול התנאים הדרושים ללידה." החכם ושומיטרה טען ש"הם נשארים לתקופה של שבעה ימים. אם בסופו של פרק זמן זה טרם הצליחו למצוא לידה חדשה, הם מתים ונולדים מחדש בבארדו." אחרים טוענים שיצורי הבארדו נשארים שם עד שבעה שבועות – בסך הכול ארבעים ותשעה יום.

བྱེ་བྲག་སྤྲུག་བ་ན་རེ། འདི་རྒྱ་སྲིད་ཚོ་ལ་བའི་ངང་རྩལ་ཅན་ཡིན་པས། ཡུན་རིང་དུ་མི་
 གནས་པར་སྤྲུག་ཉིང་མཚམས་སྤྲོར་ལ། དེ་ཡང་ཡུལ་དེར་རྒྱ་བར་ངེས་ན། རྒྱ་
 བའི་རྒྱུན་མ་ཚོགས་ཀྱང་། ལས་ཀྱིས་རྒྱུན་གྱི་ཚོགས་པ་དངས་ནས་དེར་རྒྱ། དེར་རྒྱ་
 བར་མ་ངེས་ན་ཡུལ་གཞན་དུ་རྒྱ་ཟེར་རོ།

אלו שנקראים "המפרטים" טוענים אחרת:

מי שנמצא בבארדו מחפש באופן פעיל את לידתו הבאה, ולכן ההתעברות לקראת לידתו הבאה קורית די מהר, לפני שהספיק לבלות זמן רב במצב זה. אם הקארמה של מקום הלידה נקבעה אבל התנאים הדרושים טרם התממשו, הכוח של הקארמה יגרום לתנאים להתממש והוא ייוולד שם. אם הקארמה לא קבעה את מקום הלידה, הוא פשוט ייוולד במקום אחר.

།ཡང་དབྱུན་བ་ལང་གི་བར་སྲིད་གྲུབ་ན། བ་ལང་དེ་དབྱར་འདོད་ཆགས་སྤྲོད། བ་
 མིན་དུས་མིན་དུ་སྤྲོད་པས་བ་མིན་དུ་རྒྱ། དབྱུན་ཉིང་བར་སྲིད་གྲུབ་ན། དེ་སོས་ཁ་
 འདོད་ཆགས་སྤྲོད། བོང་བུ་དུས་མིན་དུ་སྤྲོད་པས་བོང་བུར་རྒྱ།

נניח גם שהזמן הוא חורף ומישהו הגיע לבארדו עם קארמה להיוולד מחדש כפרה. כיוון שפרות מזדווגות בקיץ, הוא ייוולד במקום זה כחיה דומה, שאין לה עונת הזדווגות קבועה. אם מישהו הגיע לבארדו בחורף עם קארמה להיוולד כסוס, הוא ייוולד במקום זאת כחמור, שכן לחמורים אין עונת הזדווגות קבועה, אבל סוסים מזדווגים רק באביב.

དབྱར་ལྗ་བྱ་དོམ་གྱི་བར་སླིང་གྲུབ་ན། དེ་དབྱུན་འདོད་ཆགས་སྦྱོང། ཟིང་དུས་མིན་དུ་
 སྦྱོང་བས་ཟིང་དུ་སྦྱོ། དབྱར་ལྗ་བྱ་བྱིའི་བར་སླིང་གྲུབ་ན། དེ་སྦོན་འདོད་ཆགས་སྦྱོང།
 ཅེ་སྦྱང་དུས་མིན་དུ་སྦྱོང་བས་ཅེ་སྦྱང་དུ་སྦྱོའོ།

אם מישוהו הגיע לבארדו בקיץ עם קארמה להיוולד מחדש כדוב, הוא ייוולד במקום זאת כחיה אחרת שאין לה
 עונה מסוימת, כיוון שדובים מזדווגים רק בחורף. כדוגמה אחרונה, אם מישוהו הגיע לבארדו בקיץ עם קארמה
 להיוולד ככלב, הוא ייוולד מחדש כזאב, שכן זאבים מזדווגים בכל העונות וכלבים רק בסתיו.

ཁྱི་ལྗ་ན། ཅེ་སྦོན་སྦྱོག་གོ། ཁྱི་ལས་གསར་དུ་སོག་གོ། ཁྱིས་གསུངས་པ་ཡང་
 ལེགས་པར་གྲུབ་གོ། ཁྱིས་གསར་དུ་སོག་གོ། ཁྱིས་པ་ཡང་། མཐོང་ཚོས་ལ་སྦྱོང་
 འགྲུར་གྱི་ལས་གསར་དུ་སོག་པ་ཡིན་ལ། དེ་གྲུབ་པས། སྦྱིས་ནས་དང་ལན་གྲངས་
 གཞན་ལ་སྦྱོང་འགྲུར་ཡང་གྲུབ་གོ། ཁྱིས་ཟེར་རོ།

כל זה תומך בציטוט שאומר "הם משתנים ממה שהיו. הם צוברים כוחות חדשים מן הסוג שבא ממעשים." כמו
 כן, "האוסף של כוחות חדשים" שמוזכר כאן מתייחס לאוסף של כוחות חדשים מן הסוג שבא ממעשים ואשר
 מבשילים באותם החיים עצמם. אישור זה לכך שיצור הבארדו מסוגל לצבור קארמה שתבשיל באותו מהלך
 חיים מאשר שהוא גם מסוגל לצבור קארמה משני הסוגים האחרים: אלו שמבשילים בחיים הבאים ואלו
 שמבשילים יותר מאוחר. זה מה שהם טוענים.

ཁབཞི་པ་ནི།

כעת נעבור לנושא הרביעי מבין חמשת הנושאים בדיון על יצורי הבארדו. כאן נדון בתכונותיהם המיוחדות.

།རིགས་མཐུན་ལྷ་མིག་དག་པས་མཐོང་།
 །ལས་ཀྱི་རྩུ་འཕུལ་ལྷགས་དང་ལྷན།
 །དབང་པོ་ཀུན་ཚང་ཐོགས་མེད་ལྷན།
 །མི་ལྷོག་དེ་ནི་བྱི་ཟེེ།

נראים על ידי בני מינם,
 בעינים הטהורה של אלים.
 מכוח מעשיהם הם יכולים
 לבצע ניסים,
 וניחנו בכוח מיוחדים.
 כול חושיהם שלמים,
 ולא ניתן לעצורם.
 אלו החיים על ריחות,
 לעולם אינם מוטים.
 [III.53-6]

།བར་སྲིད་གང་གིས་མཐོང་ཞེ་ན། །བར་སྲིད་རིས་མཐུན་པ་ནང་གིས་མཐོང་ངོ་། །ཁ་
 །ཅིག །ལྷའི་བར་སྲིད་ཀྱིས་ཐམས་ཅད་མཐོང་། །མི་དང་། །ཡི་དྲགས་དང་། །རུད་འགྲོ་
 །དང་། །དམུལ་བའི་བར་སྲིད་རྣམས་ཀྱིས་གོང་མ་གོང་མ་མ་གཏོགས་པ་མཐོང་ཞེས་
 །ཟེེར་རོ།

ניתן לשאול: "מיהו שיכול לראות את יצורי הבארדו?" יצורי בארדו אחרים, לפחות אלו מאותו הסוג, **נראים**
על ידי בני מינם. יש אנשים שטוענים שיצורי בארדו שעומדים להיוולד כאלים יכולים לראות את כול שאר
 יצורי הבארדו, ושכול יצורי הבארדו שעומדים להיוולד כאנשים, רוחות תאבות, חיות, ויצורי גיהנום, לפי סדר
 זה, יכולים לראות את יצורי הבארדו מאותו הסוג או מסוג יותר נחות.

།ལྷའི་མིག་རྣམ་པར་དག་པ་སྐྱོན་བཅུ་གཅིག་དང་བྲལ་བས་ཀྱང་མཐོང་ངོ་། །སྐྱོན་བཅུ་
 གཅིག་པོ་ནི། ཐེ་ཚོམ་དང་། ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་དང་།
 ལྷན་གསུམ་གཉིད་དང་། རྟོན་པ་དང་། བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་བྲགས་པ་དང་། སེམས་
 ཡ་ཡ་བོར་གྱུར་པ་དང་། བག་ཚ་བ་དང་། འདུ་ཤེས་སྣ་ཚོ་གསུམ་པ་དང་། སྣ་བ་
 མངས་པ་དང་ཉ་ཅང་བསྐྱོམས་བྲགས་པ་ལོ།

יצורי הבארדו יכולים גם להיראות בעיני הטורה של אלים. זה חייב להיות מיישגו טהור, נקי מאחד עשרה
 פגמים נפוצים. הפגמים הללו הם: (1 ספק, 2 חוסר יכולת לרכז תשומת לב כראוי, 3 מצב פיזי שאינו טהור,
 4 תחושה של קהות או ישנוניות, 5 התרגשות מנטאלית, 6 מאמץ יתר, 7 נדידת מחשבות למצב של חוסר
 מחשבה, 8 חרדה, 9 יותר מידי רעיונות, 10 דיבור יתר, 11 מאמץ יתר למדוט.

།ལས་ཀྱི་རྩུ་འཕུལ་གྱིས་ནམ་མཁའ་ལ་འགྲོ་བ་དང་། ལྷགས་མགྲོགས་བྱེད་དང་ལྷན་
 པ་དང་། མིག་སོགས་དབང་པོ་ཀུན་ཚང་ཞིང་། རི་སོགས་ལ་ཐོགས་མེད་དུ་འཕྱུག་པ་
 དང་ལྷན་ནོ། །དེའི་ཤེས་བྱེད་བྲགས་སར་ཁ་མེད་པ་ཅན་གྱི་གསེབ་ཏུ་སྤེལ་བ་སོགས་
 འབྱུང་བ་དེས་ཤེས་སོ།

יצורי הבארדו מכוח מעשיהם יכולים לבצע ניסים. הם יכולים לעוף בשמים, וניחגו בכוח מיוחדים, ויכולת
 לנוע במהירות מסחררת. כול חושיהם, ראייה והשאר, שלמים - והם יכולים לעבור דרך הרים וכדומה, ולא
 ניתן לעצורם. הוכחה לכך היא שלפעמים מוצאים צפרדעים וחיות אחרות בתוך סלעים, בלי שיהיו שם שום
 פתחים.

།འོ་ན་དམུལ་བའི་བར་སྲིད་གྲུབ་ནས་འགྲོ་བ་གཞན་དུ་སྐྱོག་གམ་ཞེ་ན། མི་ལྷོག་ཏེ།
 དམུལ་བའི་བར་སྲིད་དང་དེའི་སྐྱོན་དུས་ཀྱི་སྲིད་པ་གཉིས་འཕེན་བྱེད་གྱི་ལས་གཅིག་
 པའི་ཕྱིར། ཚངས་རིས་ཀྱི་བར་སྲིད་གྲུབ་ན། དེར་སྐྱེ་བར་མ་ངེས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལ་བར་
 རོར་སྐྱེ་ངན་ལས་འདའ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

ניתן לשאול: "האם אפשרי, אם כן, שיצור שהגיע לבארדו בדרך לגיהנום יוטה בדרכה ללידה במקום אחר?"
 באופן כללי אלו החיים על ריחות, לעולם אינם מוטים ללידה אחרת: האנרגיה של מעשי העבר שהביאה אותך
 ללידה בבארדו כשפניך מועדות לגיהנום היא אותה האנרגיה שתשליך את היצור "שלפני" - כלומר, יצור
 הגיהנום עצמו.

אדם עשוי להשיג את הרמה של יצור בארדו שמיועד להיוולד במה שמכונה "קבוצת הטורים" ובסופו של דבר לא ייוולד שם: קיימים מקרים שיצור כזה הצליח להגיע לנירונה בבארדו.

འདོད་པའི་བར་སྲིད་དེ་ཁམ་ཟས་ཟའམ་ཞེ་ན། དེ་ནི་ཁམ་ཟས་རགས་པ་མི་ཟའི་བྱི་
ཙམ་ཟའོ། །དེ་ཡང་དབང་ཆེ་བ་རྣམས་བྱི་ཞེ་མ་པ་དང་རྩུང་བ་རྣམས་བྱི་མི་ཞེ་མ་པ་ཟའོ།

ניתן לשאול: "האם יצורי הברדו בעולם התשוקות אוכלים איזה שהוא אוכל פיזי?" נאמר שאלו אינם אוכלים שום צורה גסה של אוכל פיזי, אבל שהם *חיים על ריחות*. אלו שיותר חזקים צורכים את הריחות הטובים, והיותר חלשים את הריחות הגרועים.

ལྷ་པ་ནི།

הנושא החמישי והאחרון של הדיון על יצורי הבארדו עוסק באופן שבו הם מוצאים את לידתם.

15

כיצד מוצאים יצורי הביניים לידה חדשה

སློལ་སྲིད་ཅི་ལོག་གུ་བས།
ཚེ་དགས་འགོ་བའི་ཡུལ་དུ་འགོ།
བྱི་དང་གནས་ལ་མངོན་འདོད་གཞན།
དབྱུང་བ་ཡི་ནི་སྲིད་ཚུགས་ཡིན།

בגלל רושם מוטעה הוא הולך ליעדו
כדי לשחק ולהננות.
אחרים נמשכים לריחות או למקום.
אלו שמיועדים לגיהנום הם הפוכים.
[III.57-60]

བར་སྲིད་དེ་སློལ་གནས་སུ་འཇུག་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། མིའི་བར་སྲིད་པ་ཞིག་ཡིན་ན་
ཐག་རིང་པོ་ནས་ཕ་མ་ཉལ་པོ་བྱེད་པ་མཐོང་བས་ན། སློལ་སྲིད་ཅི་ལོག་གུ་བས།
ཚེ་བ་དང་དགའ་བའི་བསམ་པས་འགོ་བའི་ཡུལ་པོ་བ་དང་ལོང་ཁའི་གསེབ། བྱ་སྲོད་
གྱི་ནང་དུ་འགོ།

" כיצד מגיע יצור הבארו ללידתו הספציפית? " אם זהו יצור בארדו המיועד ללידה כאדם, הוא מבחין בהוריו מרחוק, מתעלסים. בגלל רושם מוטעה היצור מדמיין שהוא יכול לשחק וליהנות, והוא הולך ליעדו בתוך הרחם, שנמצא בבטן האם בין מעיה.

དེ་ཡང་ཕོར་སྐྱེ་བ་ཡིན་ན་མའི་ལྷོ་གཡས་སུ་སྣེས་ནས་ཁ་རྒྱབ་ཏུ་བརྟུལ་ཏེ་ཚོགས་པར་
 འདུག་པ་དང་། མོར་སྐྱེ་བ་ཡིན་ན་མའི་ལྷོ་གཡོན་དུ་སྣེས་ནས་ཁ་མདུན་དུ་བརྟུལ་ཏེ་
 འདུག། །མ་ནིང་དུ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ན་ཕོ་མའི་འདོད་ཆགས་གང་ཤས་ཆེ་བའི་སྟབས་སུ་
 འདུག་གོ། །

אם הילד יהיה בן, הוא ישכב מקופל בצידו הימני של הרחם, פניו לכיוון גב האם. אם זאת תהיה ילדה, היא תשכב בצידו השמאלי של הרחם, פניה לכיוון חזית האם. ילד שמינו לא יהיה מוגדר יכול להיות בשני המצבים, וזה נקבע לפי סוג התשוקה ששולט בו: זכרית או נקבית.

གཞན་དོན་གཤེར་ལས་སྐྱེ་བ་ནི་དྲི་མངོན་པར་འདོད་པས་འགྲོ། །རྩུས་ཏེ་སྐྱེ་བ་ནི་
 གནས་ལ་མངོན་པར་འདོད་པས་འགྲོ། །འོ་ན་དཔྱལ་བའི་གནས་འདོད་པ་ཇི་ལྟར་
 ཡོད་ཅེ་ན། ཡོད་དེ། ལྷོ་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་པས་སོ། །

בקשר לסוגים אחרים של יצורי בארדו, אלו שבחיייהם הבאים ייוולדו מחום ולחות, מגיעים ליעדם משום שהם נמשכים לריחות ששם. אלו שיוולדו מושלמים מגיעים ליעדם בגלל משיכה למקום עצמו. מישוהו עלול להתנגד באומרו: "הרי אין מי שנמשך לגיהנום." אלא שזה אפשרי, בשל רושם מוטעה.

ཁར་སྲིད་འགྲོ་བའི་དབྱིབས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞི་ན། དཔྱལ་བའི་བར་སྲིད་ནི་སྤྱི་ཏུ་ཚུགས་སུ་
 འགྲོ་བ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། ཡང་དག་སྣོམ་དང་དཀའ་སྟབ་ཅན། དང་སྲོང་རྣམས་
 ལ་སྐྱུར་འདེབས་པ། །དེ་དག་སྤྱི་ཏུ་ཚུགས་དག་ཏུ་ནི། །དཔྱལ་བ་ཁོ་ནར་ལྷུང་བར་
 འགྱུར། །ཞིས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། །

כיצד נראה יצור הברדו בעת מסעו ליעדו? אלו שמיועדים ללידה בגיהנום נעים הפוכים. כפי שנאמר בסוטרה:

מי שפוגעים בקדושים בעלי הישגים,
 ששומרים נדריהם בלי רבב
 ועומדים בקשיים גדולים –
 יכולים רק ליפול, לכיוון הגיהנום,
 נעים כשגופיהם הפוכים.

།བཞུགས་མི་སོགས་ཐད་ཀར་འགྲོའོ། །སློབ་དཔོན་གང་སྤེལ་ན་རེ། ཡི་དུགས་གྱི་བར་ སྲིད་ནི་ཡི་དུགས་བཞིན་དུ་རྒྱབ་ནས་འགྲོ་ཞེས་གསུང་།

נאמר שיצורי בארדו שמיועדים להיוולד כאלים מתקדמים בכוון למעלה. כל האחרים, המיועדים להיוולד כאנשים והשאר, מתקדמים במישור מאוזן. החכם פורנוורדהנה אמר שיצורי בארדו שמיועדים להיוולד כרוחות תאבות מתקדמים כמו הרוחות התאבות עצמן – פניהם בכוון הפוך לכיוון התנועה.

קורס ACI מס' 8: המוות ועולמות הקיום

מקראה שישית: סוגים שונים של הזנה, ותיאור כללי של העולם הפיזי

הקטע הבא לקוח מן הספר "אור על הדרך לחופש", ביאור שנכתב על ידי *Gyalwa Gendun Drup*, אק הדלאי למה הראשון, לספר "אוצר החוכמה הגבוהה" (אבהידהרמה קושה) שנכתב על ידי החכם הבודהיסטי הגדול מאסטר וסובנדהו במאה הרביעית לספירה. הפסוקים המקוריים של מאסטר וסובנדהו אינם מופיעים בביאור המקורי, ושולבו במקומות הנכונים. חלק מהפסוקים ששולבו בביאור הודגשו על מנת להראות את הקשר ההדוק בין שתי העבודות, וראשי פרקים הוספו על מנת להוסיף בהירות.

45

הקדמה לסוגי ההזנה השונים

།འགྲོ་བ་ཟས་ཀྱིས་གནས་པ་ཡིན།

מה שמקיים את היצורים הוא המזון.
[III.152]

།འོ་ན་འགྲོ་བ་རྣམས་ཁམས་གསུམ་དུ་གང་གིས་གནས་ཞེ་ན། འགྲོ་བ་རྣམས་ཟས་
ཀྱིས་གནས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། ལྷོན་པ་སངས་རྒྱས་ནས་རིང་པོ་མ་ལོན་
པ་ན། ཚེས་གཅིག་བཞུགས་ལ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། འགྲོ་བ་ཟས་ཀྱིས་གནས་པ་ཡིན་ནོ།
།ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

ניתן לשאול: "מהו שמקיים את היצורים בחיים בשלושת העולמות? מה שמקיים את היצורים הוא המזון, כפי שנאמר בסוטרה:

זמן לא רב לאחר שהמורה הגיע להארה, הוא לימד שיעור מסוים, שממנו ניתן להסיק שמה שמקיים את היצורים הוא המזון.

གཉིས་པ་ལ་གསུམ། ཟས་གྱི་རང་བཞིན། ཞར་ལ་བར་སྲིད་གྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས།
 དེ་དག་གི་ངེས་པའོ།

כעת נדון בנקודה זו ביתר פירוט, בשלוש חלוקות הכוללות:

1. את טבעו של המזון
2. באותה הזדמנות, שמות שונים שבהם מכונים יצורי הביניים
3. הצדקה למספר הסוגים השונים של מזון

46

טבעו של המזון המוצק

།ཁམ་གྱི་ཟས་ནི་འདོད་པ་ན།
 །སྐྱི་མཆེད་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་དོ།
 །གཟུགས་གྱི་སྐྱི་མཆེད་མ་ཡིན་དེས།
 །རང་དབང་གོལ་ལ་མི་པན་ཕྱིར།

מזון מוצק קיים בתשוקות,
 שילוב של שלוש דלתות החושים.
 זאת של מגע שהיא צורה
 איננה כלולה,
 שכן אינה עוזרת לכוחה ולא לחופשי.
 [III.153-6]

།དང་པོ་ནི། འགོ་བ་ཟས་གྱིས་གནས་པ་ཡིན། ཞེས་བཤད་ན། ཟས་དེ་ལ་དུ་ཞི་ན།
 དེ་ལ་བཞི་ཡོད་དེ། ཁམས་གྱི་ཟས། དེག་པའི་ཟས། སེམས་པའི་ཟས། རྣམ་ཤེས་
 གྱི་ཟས་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

ניתן לשאול: "בשורות לעיל מוזכר שמה שמקיים את היצורים הוא המזון. כמה מינים של מזון קיימים?"
 תשובה: יש ארבעה מינים של מזון: מזון מוצק, מגע, תנועה של התודעה (מחשבה), והכרה.

འོ་ན་དེ་དག་ཁམས་གང་ན་ཡོད་ཅི་ན། ཁམས་གྱི་ཟས་ནི་འདོད་པ་ན་ཡོད་ཀྱི། ཁམས་
 གོང་མ་དག་ན་མེད་དེ། ཁམས་ཟས་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་དག་དེར་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར།
 དཔྱལ་བ་ཆེན་པོ་ན་ཁམས་ཟས་ཇི་ལྟར་ཡོད་ཅི་ན། ཡོད་དེ། ལྷགས་གྱི་ཐོ་ལུམ་དང་
 ཟངས་ལྷན་མི་འབར་བ་ཁར་འཕྱག་པར་བཤད་ཅིང་། ཉི་ཚེ་བ་དང་ཉེ་འཁོར་བ་ན་མིའི་
 ཟས་ཇི་ལྟར་བ་བཞིན་ཡོད་པར་དགོ་འདུན་སྲུངས་དང་གོ་བཞིན་སྐྱིས་གྱི་གཏམ་རྒྱུད་
 ལས་ཤེས་སོ།

ניתן לשאול "באילו עולמות הם נמצאים?" "מזון מוצק קיים בעולם התשוקות, אבל לא בעולמות שמעליו, כיון
 שרק יצורים ששחררו עצמם מתשוקה למזון מוצק נולדים בעולמות הגבוהים הללו.

יכול מישוהו לשאול: "איזה מזון מוצק יש בגיהנום?" יש, כי מתואר שלתוך גרונם של תושבי הגיהנום שופכים
 בכוח כדורי ברזל רותח ונחושת מותכת. כמו כן, מתוך הדיווחים של Gendun Sung ושל Shrona, ניתן
 להבין שבסוגי הגיהנום החלקיים והסמוכים יש מזון שדומה לזה שיש בעולם האנושי.

།འོ་ན། རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལས་ཁམས་གྱི་ཟས་གང་ཞི་ན། ཁམས་གང་ལ་བརྟེན་ནས་དབང་
 པོ་རྣམས་རྒྱས་པར་འགྱུར་བ་དང་། འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་འཚོ་བ་དང་ཉེ་བར་འཚོ་
 བར་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ཡོ་ཞི་ན། མི་འགལ་ཏེ། དེ་རྒྱས་འགྱུར་
 གྱི་ཟས་ལ་དགོངས་ལ། ལྷགས་གྱི་ཐོ་ལུམ་སོགས་གྱིས་ཀྱང་བགྱིས་པ་སེལ་རུས་པས་
 ཟས་གྱི་མཚན་ཉིད་དང་ལྷན་པའི་ཕྱིར།

ניתן להקשות ולומר שנראה שהסבר על המזון בגיהנום סותר את מה שנאמר ב"חיבור"¹:

מהו מזון מוצק? כל מנה של חומר, שכאשר משתמשים בה כמזון, מזינה את הכוחות השונים
 ותומכת ועוזרת להתפתחות של היסודות העיקריים של הגוף.

אלא שאין כל סתירה. ההגדרה שלעיל מתייחסת רק למזון כחלק מתהליך ההזנה. כדורי ברזל וכדומה מקיימים
 את ההגדרה של מזון בכך שהם מסוגלים לסלק הרגשת רעב.

¹ שם של ביאור מאת מאסטר וסובנדהו

ཁམ་ཟས་གྱི་རོ་བོ་གང་ཞེ་ན། རྫི་རོ་རིག་བྱའི་སྐྱི་མཆེད་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་དོ།
འཕྲི་ཕྱིར་ཁམ་གྱི་ཟས་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། ལྷ་ལྷེ་ལུས་གསུམ་གྱིས་ཁམ་དུ་བཅད་ནས་མིད་
པའི་ཟས་ཡིན་པས་དེ་སྐྱད་ཅིས་བྱའོ།

שאלה: מהו טבעו הבסיסי של מזון מוצק?

תשובה: זהו צירוף של שלושה מבין פתחי החושים: ריח, טעם ומגע. מדוע הוא נקרא "מזון מוצק" [בטיבטית – "מזון של מנות"]? הוא נקרא כך כי הוא מזון שנצרך רק אחרי שהולק למנות על ידי יד, האף, הלשון, והגרון.

ཉི་མ་དང་གྲིབ་མ་ལ་ཡོད་པའི་རྫི་རོ་ཁམ་ཟས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ཁམ་དུ་བཅད་
ནས་མིད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྐྱོན་མིད་དེ། དེ་མིན་ཡང་དེའི་རིས་ཡིན་
པའི་ཕྱིར་དང་། ཡང་ན་ཐལ་ཆེ་བ་ལ་དགོངས་པའི་ཕྱིར།

כאן יכול מישוהו לחלוק ולומר: "הבה ניקח אם כך את הריח והטעם של אור שמש או של צל. האם לא נוכל לראות גם את אלו כמזון מוצק? והאם אין זה בלתי אפשרי לצרוך אותם על ידי שנחלקם תחילה למנות בגודל מסוים?"

תשובה: זה אכן בלתי אפשרי. בכל זאת, הם מתאימים לתיאור הכללי של מזון מוצק. ניתן לומר שהתיאור שלנו מכונן להתאים רק לרוב המקרים.

གཟུགས་གྱི་སྐྱི་མཆེད་ཁམ་ཟས་མ་ཡིན་ཏེ། དེས་རང་གི་ཡུལ་ཅན་དབང་པོ་ཉིན་དང་
བཅས་པ་རྒྱས་པ་ལ་མི་ཐན་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་ལ་ཐན་པའི་རིས་ཀྱང་མ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར།

באשר לפתח שהוא צורה – הן אינן מהווה סוג של מזון מוצק, כיוון שהן אינן עוזרות בתהליך הטיפוח של "הכוח שלה" (כלומר, הכוח שהאובייקט שלו הוא צורה), או של הבסיס אותו כוח. הן גם אינן דומות למחלקה הכללית של דברים שמתפקדים באופן זה.

ཉྱགས་མ་གྲུབ་སྟེ། ཟས་ཡིད་དུ་འོང་བ་བཤམས་པ་མཐོང་བ་ན་བདེ་བ་དང་ཡིད་བདེ་
བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་ནི་ཟས་དེ་ལ་དམིགས་པའི་བདེ་བ་ལྗོངས་འགྱུར་གྱི་རིག་

བ་ཟས་སུ་སྲིང་བ་ཡིན་གྱི། གཟུགས་གྱི་སྐྱེ་མཆིད་ཟས་སུ་སྲིང་བའི་དོན་མིན་ཏེ།
 ཡིན་ན་གྲོལ་བ་དག་བཅོམ་པ་དང་སྤྱིར་མི་འོང་ལ་ཕན་དགོས་པ་ལས་མི་ཕན་པའི་སྤྱིར།

המתנגד יכול שלא להסכים לעמדה זו: האם בלתי אפשרי הדבר שתחושות של עונג ושמחה יתעוררו כאשר משהו מסתכל על ארוחה שמוגשת בצורה נאה במיוחד?

אלא שבמקרה זה ההזנה ניתנת לתיאור כמה שכרוך בחוויה של עונג על ידי ההתמקדות בארוחה. הנקודה היא שהצורה עצמה, האובייקט של העין, היא לא מה שמתפקד כהזנה, שכן אילו זה היה המצב היא הייתה צריכה לגרום לתוצאות מועילות גם אצל מי שהוא כבר חופשי, משמידי האויב או כאלו שלא יחזרו שוב. העובדה היא שצורה אינה עוזרת להם בשום דרך שהיא.

47

שלושה סוגים גוספים של הזנה

རིག་དང་སེམས་པ་རྣམ་ཤེས་ནི།
 ཟབ་བཅས་ཟས་ཡིན་མོད་

מגע, מחשבה, והכרה
 שאינם טהורים מהווים הזנה.
 [III.157-8a]

རིག་པའི་ཟས་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་གི་ངོ་བོ་གང་ཞིན། རིག་པ་དང་སེམས་པ་དང་
 རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་ཟབ་པ་དང་བཅས་པ་ཟས་ཡིན་གྱི། ཟབ་མེད་ཟས་མིན་ཏེ། ཟས་
 གྱི་དོན་ནི་སྲིད་པ་གསོ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ན། ཟབ་མེད་ནི་སྲིད་པ་ཟད་བྱེད་ཡིན་པའི་
 སྤྱིར་དང་། མདོ་ལས། སེམས་ཅན་གྱི་བ་རྣམས་གནས་པར་བྱེད་པ་དང་། འཚོ་
 བར་བྱེད་པ་དང་། སྲིད་པ་ཚོལ་བ་རྣམས་ལ་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་པའོ། །ཞེས་དང་།

הזכרו סוגי הזנה כגון מגע וכו'. מהו טבעם של כול אחד מסוגי הזנה אלו? *מגע, מחשבה, והכרה שאינם טהורים מהווים סוג של הזנה*. בצורתם הטהורה הם אינם יכולים להיקרא הזנה, כיוון שהזנה מוגדרת כמה שפועל לקיים את החיים בגלגל הסבל, בעוד שהצורה הטהורה שלהם מביאה לסיום החיים בגלגל הסבל. כפי שנאמר בסוטרה:

פעולתה היא לשמור בחיים את אלה שכבר נולדו ולהזינם, ולעזור לאלו שעדיין נמצאים במצב שבו הם מחפשים את גלגולם הבא.

ཟས་བཞི་ནི་ནད་དང་འབྲས་དང་ཟུག་རྩེ་རྩ་བ་ཡིན་ནོ། །ཤི་ལོ་ལྷོ་ཡིན་ནོ།
ཞེས་གསུངས་ལ། ཟག་མེད་དེ་ལྷ་མིན་པའི་ཕྱིར།

כמו כן נאמר שם:

ארבעת סוגי ההזנה הם עצם שורשן של מחלות, סרטן, ויגון. הם עוזרים להביא זקנה ומוות.

דברים שהם טהורים אינם כאלו.

ཟས་དུ་ཞིག་གིས་གནས་པ་དང་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་ཅི་ན། ཟས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་
བྱེད་དོ། །ལས་ཀྱི་རང་བཞིན་པས་སེམས་པ་དང་། དེ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་རྣམ་པར་
ཤེས་པ་དང་། རིག་པས་སེམས་ཅན་འབྱུང་བར་བྱེད་པ་དང་། སྲིད་པ་ཚོལ་བ་རྣམས་
ལ་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་མོད། ཁམ་ཟས་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་འབྱུང་བར་བྱེད་ཅི་ན།
བྱེད་དེ། ཁམ་ཟས་ཀྱི་ཟས་ལ་སྲིད་པའི་དབང་གིས་ཡང་སྲིད་འབྱུང་བར་བྱེད་པའི་
ཕྱིར།

שאלה: כמה מסוגי ההזנה פועלים לקיים את ה יצורים ולעזור להם?

תשובה: כולם פועלים באופן זה.

שאלה: ניתן להבין שמחשבה, שהיא מעצם טבעה מעשה, יחד עם ההכרה והמגע שקשורים בה, גורמת ליצורים להיווצר, ומסייעת לאלו שעדיין מחפשים את גלגולם הבא. אבל איך יכול מזון מוצק לתפקד כמה שגורם ליצורים להיווצר?

תשובה: מזון מוצק אכן יכול לגרום ליצורים להיווצר בשל כוחו לעורר בהם השתוקקות למזון זה.

ཁམ་ཟས་དང་། བདེ་བ་ཚོང་འགྱུར་གྱི་རིག་པ་དང་། དེ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་རྣམ་
ཤེས་ཀྱིས། སེམས་ཅན་གནས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་མོད། སེམས་པས་ཇི་ལྟར་གནས་
པར་བྱེད་ཅི་ན།

שאלה: נכון הדבר שמזון מוצק ומגע² שיש בהם תחושת עונג, וכן המודעות שקשורה למגע זה, יכולים כולם לתפקד לקיים את היצורים החשים. אך כיצד יכולה תנועה של התודעה³ לתפקד באופן זה?

² בין אברי החישה והאובייקטים שלהם.
³ מחשבה

རི་བ་དང་བཅས་པའི་སེམས་པས་གནས་བར་བྱེད་དེ། ལྷ་གི་བྱུང་བའི་ཚོ་ཕ་ཞེས་རང་
གི་བྱ་གཉིས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འཆི་བ་མ་བཟོད་པར་ཐལ་བའི་རྒྱལ་པ་སྲིད་བྱས་ཁ་
བཅིངས་པ་བྱེ་ཡིན་པར་སྐྱས་པའི་ཚོ། རི་བ་དང་མ་བྲལ་བར་མ་ཉི་བ། ཁ་བྱེ་བས་
ཐལ་བར་མཐོང་བ་ན་རི་བ་དང་བྲལ་ནས་ཉི་བ་དང་།

תשובה: תנועה של התודעה שקשורה בתקווה אכן יכולה לשמור יצורים בחיים. למשל הסיפור על אב ושני בניו שסבלו רעב גדול, והאב לא יכול היה לשאת את המחשבה. הוא לקח שק מלא במוץ, קשר אותו בחזקה, ואמר לבנים שזה קמח. כל עוד הבנים האמינו בכך, התקווה שמרה אותם בחיים. כאשר פתחו את החבילה וראו שהכילה מוץ, הם אבדו תקווה ומתו.

གྲུ་ཆག་པའི་ཚོང་པ་རྒྱ་མཚོའི་ལྷ་བ་ལ་ཐང་དུ་འབྲུལ་ནས། རི་བ་དང་མ་བྲལ་བར་མ་
ཉི་བ། རི་བ་དང་བྲལ་བའི་ཚོ་ཉི་བ་དང་། འགྲོ་བའི་རྣམ་གྲངས་ལས། ལྷོག་ཆགས་
ཆེན་པོ་གང་དག་ཚུ་ནང་ནས་འཐོན་ཏེ་བྱེ་མའི་ཐང་ལ་སྒྲོང་སྐྱས་པ་མས་བྲན་ན་མི་
རུལ། མ་བྲན་ན་རུལ་བར་བཤད་པ་ལྷ་བྱུངོ།

מוזכר גם הסיפור על סוחרים שנטרפה ספינתם ונסחפו בים. הם ראו מרחוק גלים מכוסים בקצף לבן וחשבו שזוהי יבשה. כל עוד הייתה להם תקווה, הם החזיקו מעמד, אך כאשר הם הבינו את טעותם, הם אבדו את התקווה ומתו מייד.

הספר "ג'ג'י היצורים" מתאר יצורים גדולים שזוחלים מן הים כדי לקבור את ביציהם מתחת לחול ששל החוף. כול עוד האם זוכרת את הביצים, הן נשארות טריות, אבל אם היא שוכחת אותם - כך נאמר - הן מתקלקלות.

སྒྲོབ་དཔོན་ནི། དེ་ལྷ་ན་གཞན་མའི་སེམས་པ་བྱུང་བའི་ཟས་སུ་ཐལ་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པས།
སྒྲོངས་མ་བྲན་ན་མི་འརུལ། མ་བྲན་ན་འརུལ་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། ཞེས་གསུང་།

אבל המאסטר מתנגד להסבר זה: אילו זה היה אכן כך, הרי שתנועה בתודעתה של הייתה מהווה מוון לצאצאים, וזה אינו הגיוני. הכוונה בסיפור היא שהיצורים שבתוך הביצים אינם כלים כול עוד הם זוכרים את אמם, והם כלים כאשר הם שוכחים.

དེ་ལ་ནི་པརྩི་ཏ་ན་རེ། དེ་ནི་མི་འཐད་དེ། རྣོ་ང་ལས་སྐྱེས་ཏྲ་བ་ཏུ་མྲོངས། །ཞེས་
གསུངས་པའི་སྤྱིར་ཞེས་ཟེར། དེ་མི་འཐད་དེ། མ་དུན་པ་དང་ཏྲ་བ་ཏུ་མྲོངས་པ་ལ་
འགལ་བ་མེད་པའི་སྤྱིར།

המאסטר מביא כאן טענה נגדית שאומרת: "עמדה זו עצמה היא מוטעית. כתב המקור אומר ש'כול אלו ספוגים בבורות' וש 'זה תמיד חל על אלו שנולדים מביצים'. אלא שהוא עצמו טועה, שכן המצב המנטלי של לשכוח משהו מחד, ובורות גמורה מאידך, אינם זרים זה לזה.

48
עולמות ושלושת סוגי ההזנה

“གསུམ་དག་ན།

אלו בשלושה.
[III.158b]

འོ་ན་གསུམ་པོ་ཁམས་གང་ན་ཡོད་ཅི་ན། ཁམས་གསུམ་དག་ན་འོ། །གང་ཁམ་ཡིན་
པ་དེ་དབང་པོ་ཉིན་བཅས་རྒྱས་པའི་ཟས་ཀྱང་ཡིན་ནམ་ཞི་ན། འདི་ལ་སྤྱ་བཞི་སྟེ།
དབང་པོ་ཉིན་བཅས་ལ་གཞོན་པའི་ཁམ་དུ་བྱ་བའི་དྲི་རོ་རིག་བྱ་ནི། ཁམ་ཡིན་ལ་
དབང་པོ་ཉིན་བཅས་རྒྱས་པའི་ཟས་མིན།

באלו עולמות ניתן למצוא את שלושת סוגי ההזנה?

ניתן למצוא את אלו בכל שלושת העולמות.

שאלה: האם גם מה שניתן לחלק למנות יכול לשמש כהזנה שמקיימת את הכוחות ואת בסיסם?

תשובה: כול ארבעת הצרופים אפשריים כאן.

- ראשית ניקח לסוגי סוגים של ריחות, טעמים, או דברים שניתן לגעת בהם, שניתן לחלקם למנות, אך גורמים נזק לכוחות או לבסיסם. אלו מהווים דוגמה למשהו שניתן לחלק למנות אבל אינו מזון שמקיים את הכוחות ואת בסיסם.

ཟས་ལྷན་མ་གསུམ་ནི་དབང་པོ་ཉིན་བཅས་རྒྱས་པའི་ཟས་ཡིན་ལ་ཁམ་མ་ཡིན།
 གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་ནི་ཁམ་དུ་བྱས་པས་དབང་པོ་ཉིན་བཅས་རྒྱས་པར་འགྱུར་བའི་ཟས་
 ལྷ་བྱ། གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པ་ནི་སྐྱོད་དང་སྐྱུག་བསྐྱེལ་འཁོར་བཅས་སོ།

- שלושת הסוגים האחרונים של מזון הם דוגמא למשהו להזנה שמקיימת את הכוחות ואת בסיסם, אבל לא ניתן לחלוקה למנות פיזיות.
- דוגמה לצירוף של השניים היא מזון שניתן לחלקו למנות, ואשר מקיים את הכוחות ואת בסיסם.
- דוגמה למשהו שהוא לא זה ולא זה, היא צ'ילי, או סבל וכל מה שקשור בו.

།དབང་པོ་ཉིན་བཅས་ལ་གནོད་ན་ཁམ་ཟས་སུ་མི་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དུས་ཕྱིས་གནོད་
 །གུང་དེའི་མོད་ལ་ཕན་འདོགས་པས་ཁམ་ཟས་སུ་རིགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཟས་ནི་དུས་
 གཉིས་སུ་བྱ་བ་བྱེད་པའི་ཕྱིར།

ניתן לטעון שאם משהו גורם לנזק לכוחות או לבסיסם, הרי שאי אפשר לקרוא לו מזון מוצק.

אלא שגם אם משהו גורם לנזק מאוחר יותר, עדיין ניתן לקרוא לו מזון מוצק, כיוון שלעת עתה יש לו השפעה מועילה. זאת משום שהמזון מתפקד בשני זמנים שונים.

འོ་ན་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་ཕྱི་རོལ་པའི་བྱང་སྤོང་འདོད་པ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་
 བ་བརྒྱལ་ལ་ཟས་བྱིན་པ་བས། འཇམ་བུའི་ཚལ་ན་འདུག་པའི་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་གཅིག་ལ་
 བྱིན་ན་དེ་འབྲས་བུ་ཆེ། ཞེས་གསུངས་ན། འཇམ་བུའི་ཚལ་ན་འདུག་པའི་སོ་སོ་སྐྱེ་བོ་
 དེ་གང་ཞེ་ན། ཁ་ཅིག །འཇམ་བུའི་ལྗོད་དང་ལྷན་པ་ཐམས་ཅད་ཡིན་ཟེར་བ་མི་འཐད་
 དེ། གཅིག་ཅེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར་དང་། དེ་ལ་ངོ་མཚར་ཆེ་བ་ཅི་ཞིག་
 ཡོད་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར།

אפשר להמשיך ולטעון שהבודהה המנצח אמר שהתוצאה של המעשה של הגשת מנת מזון ליצור רגיל יחיד שחי בבוסתן עצי הדזמבו עולה על הגשת אותה המנחה מאה חכמים לא בודהיסטים שהצליחו לשחרר את עצמם מתשוקה לאובייקטים של החושים. למי התכוון הבודהה בביטוי "יצור רגיל החי בבוסתן עצי הדזמבו"?

יש שטוענים שהכוונה לכל מי שחי ביבשת דזמבו⁴ ושיש לו קיבה, אבל זוהי טעות, כיוון שיש סתירה לכך שמוזכר במפורש יצור זוי. יתרה מכך, במקרה זה ההשוואה הייתה חסרת טעם, כיוון שאז לא היה זה מפליא כל כך שהגשת מנחה לכל כך הרבה אנשים עולה על המעשה האחר.

ཁ་ཅིག །བྱང་མིམས་ངེས་གནས་སོ་ཞེས་ཟེར། བྱི་བྲག་སྐྱ་བ་ན་རི། མི་འཐད་དེ།
དེ་ནི་དག་བཅོམ་པ་བྱི་བ་ལ་བྱིན་པ་བས་བསོད་ནམས་ཆེ་བའི་ཕྱིར། དེས་ན་ངེས་
འབྱེད་ཆ་མཐུན་ལ་གནས་པའི་བྱང་མིམས་ཡིན་ཟེར།

יש אחרים שטוענים שהביטוי מתייחס לבודהיסטווה שהגיע לרמה שבה נשאר לו רק זמן קבוע וסופי לפני ששיגי את המטרה הסופית.

המפרטים מצידם טוענים שפירוש זה אינו נכון, כיוון שמנחה למישהו כזה היא מעשה שיש בו הרבה יותר חסד מאשר הגשת מנחה לעשרה מיליון משמידי האויב, ולכן המילים מתייחסות לבודהיסטווה שהגיע למצב שתורם לסוג מסוים של שחרור מסבל [למשל, לשלב ההכנה].

སྐྱོབ་དཔོན་ནི། དེ་མི་འཐད་དེ། འདི་ནི་མིང་དང་དོན་མི་མཐུན་ཞིང་། མདོ་བསྐྱན་
བཅོམ་གང་ལས་ཀྱང་ངེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་ལ་གནས་པའི་བྱང་མིམས་ལ་འཇོམ་བུའི་
ཚལ་ན་གནས་པའི་བྱང་མིམས་སུ་མ་བཤད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་འཇོམ་བུའི་ཤིང་བྱང་ན་
བསམ་གཏན་དང་པོ་སྐྱེད་པའི་བྱང་མིམས་དོན་ཐམས་ཅད་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་དང་ཕྱི་
རོལ་པ་དེ་དག་འདོད་པ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བར་བྱེད་པར་མིང་གྱང་བརྒྱུ་ལ་བྱིན་
པ་བས་དེ་གཅིག་ལ་བྱིན་པ་བསོད་ནམས་ཆེས་མང་བས་བྱེད་པར་དུ་འཕགས་པའི་
ཕྱིར།

אבל החכם מתנגד לעמדה זאת:

זוהי טעות, מכמה סיבות. ראשית, בגלל חוסר ההתאמה שבין היצור שלכאורה מתכוונים אליו (הבודהיסטווה) ובין השם ("יצור רגיל החי בבוסתן עצי הדזמבו"). כמו כן אין בנמצא אף סוטרה או ביאור מסורתיים שבהם בודהיסטווה שהגיע למצב שתורם לשחרור מסוים מסבל מכונה בשם "בודהיסטווה שחי בבוסתן עצי הדזמבו"

משום כך, הביטוי מתייחס לבודהיסטווה שהצליח להשיג את הרמה הראשונה של ריכוז בעודו יושב לרגלי עץ הדזמבו, ושהשיג את כל מטרותיו. מבחינת ההתגברות על השתוקקות לאובייקטים של החושים, בודהיסטווה זה אינו נבדל בשום צורה שהיא מן הלא בודהיסטים שהוזכרו לעיל. למרות זאת, העליונות העצומה שיש לו על פניהם משתקפת בעובדה שהגשת מנחה לאדם יחיד זה מהווה חסד הרבה יותר גדול מאשר להגיש מנחה למאה האחרים.

⁴ על פי מסורת האבהידהרמה זו היבשת שבה אנו חיים.

དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ། དེ་ལ་བྱིན་པ་དེ་དེ་ལྟ་བུའི་བྱི་པ་མཐའ་ཡས་པ་ལ་བྱིན་པ་བས་ཀྱང་
 བསོད་ནམས་ཆེ་བ་མིན་ནམ་ཞེས། བདེན་མོད། འོན་ཀྱང་ལྟར་དུ་འགྲོའི་སྐྱེ་བཞུགས་
 སུ་སོང་བ་བརྒྱ་ལ་བྱིན་པ་བས། མི་རྩུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བ་གཅིག་ལ་བྱིན་པ་རྣམ་པར་
 སྐྱིན་པ་བརྒྱ་འགྲུར་དུ་རི་བར་བྱའོ། །ཞེས་བརྒྱ་ཤ་སྟག་གསུངས་པའི་འདྲིས་གྱི་དབང་
 གིས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུང་།

ניתן לשאול האם הגשת מנחה לאדם כזה מהווה חסד יותר גדול מאשר להגיש מנחה למספר אינסופי מן הלא
 בודהיסטים שהוזכרו?

התשובה היא שכן. משתמשים פה במילה "מאה" ראשית כדי לשמור על הרציפות בחיבור, שכן בקטעים
 הקודמים של הסוטרה משתמשים במילה "מאה" מספר פעמים. למשל: "אם תגיש מנחה לאדם יחיד, אפילו כזה
 שאינו שומר על מוסר, כוחו של חסד זה גדול פי מאה לעומת הגשת מנחה למאה חיות".

*****

54

הדיסקית הגדולה של הרוח

།དེ་ལ་སྣོད་གྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི།
 །གནས་པར་འདོད་པའི་འོག་དག་གི། །
 །རྒྱང་གི་དགྱིལ་འཁོར་རྣམས་སུ་ནི།
 །ས་ཡ་དུག་འབྱུང་གངས་མེད་དོ།

הרי האמונות כיצד הוא קיים,
 כלי עצום זה של העולם:
 מתחת, דיסקית גדולה של רוח
 בעובי מיליון ושש מאות אלף,
 והשני הוא אינסופי.

[III.177-80]

།དེ་ཡང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་མཐའ་ཡས་ཤིང་མི་འདྲ་བ་སྣ་ཚོ་གསུམ་པས། ཐམས་ཅད་
 བསྟན་པར་མི་རྣམས་ཀྱི། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པའི་ཞིང་མི་མཇེད་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་
 ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཅུང་ཟད་བཟོད་པར་བྱའོ།

לאחר שדנו בעולם היצורים החיים, אנו עוברים לדיון בעולם האחר – העולם החיצוני העצום עצמו. יש מספר
 אינסופי של כוכבי לכת, השונים זה מזה באינספור אופנים שונים, ויהיה זה בלתי אפשרי לתאר את כולם. אנו
 רק ניגע, רק בקיצור, בפרטים של הכוכב שקשור ל־הָטוּסָה, גן העדן של מורנו היקר.

།དེ་ལ་ཚོས་མངོན་པ་བདག་གིས་སྟོད་གྱི་འཇིག་རྟེན་གནས་པར་འདོད་པའི་ལྷགས་ནི།
 འོག་དག་གི་གཞི་ནི་དང་པོར་བར་སྐྱང་སྟོང་པར་ཡོད་པ་ལ། འཇིག་རྟེན་འཆགས་
 པའི་སྣ་ལྷས་སུ་གྱུར་པའི་རླུང་འཇམ་བུ་ལྷང་བ་ལོ་གྲངས་དུ་མའི་བར་དུ་འབྲིགས་པ་
 ལས། རླུང་གི་དྲིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་ཆེད་ཉོ་རྩིས་ཀྱང་གཞིག་པར་མི་རྣམས་པ་ཆགས་
 སོ། །དེའི་རྣམས་སུ་ནི་དཔག་ཚད་ས་ཡ་གཅིག་དང་དུག་འབྲུམ། རླུང་གྲངས་མེད་
 གཅིག་ཡོད་དོ།

נביא כאן את האמונות של האסכולה הפילוסופית של החוכמה על איך הוא קיים, כלי עצום זה של העולם.
 לפי התיאור שלהם, הבסיס שנמצא מתחת לעולם היה בתחילה מרחב ריק, ואז הופיע האות המבשר ליצירתו
 של עולם חדש: כוח של רוח עדינה, סובבת סביב עצמה הרוח במשך זמן רב. בסופו של דבר היא הופכת
 לדיסקית הגדולה של הרוח, כה קשה ומוצקה שאפילו יהלום ענק אין בכוחו לסדוק אותה. עובי הדיסקית מגיע
 למיליון ושש מאות אלף יוג'נה (בערך אחד עשרה וחצי מיליון ק"מ), וקוטרה אינסוף יוג'נות.⁵

⁵ הכוונה כאן היא ל 7×10^{60} ק"מ.

|ཆུ་རྩམས་འབྲུམ་ཕྲག་བཅུ་གཅིག་དང་།
|སྣོང་ཕྲག་དག་ནི་ཉི་ཤུ་ལོ།
|ཕྱིས་ནི་རྩམས་སུ་འབྲུམ་ཕྲག་བརྒྱད།
|ལྷག་མ་དག་ནི་གསེར་དུ་འགྱུར།
|ཆུ་དང་གསེར་གྱི་དགྱིལ་འཁོར་གྱི།
|ཐད་ཀར་འབྲུམ་ཕྲག་བཅུ་གཉིས་དང་།
|སྣོང་ཕྲག་གསུམ་དང་བརྒྱ་ཕྲག་ནི།
|ཕྱིད་དང་ལྷ་རྩམས་ཁོ་ནའོ།
|ཁོར་ཡུག་དུ་ནི་སུམ་འགྱུར་རོ།

מידת העובי של המים היא מיליון ועשרים אלף.
שמונה מאות אלף, העובי החיצוני;
כל השאר נהפך לזב.
מידת הרדיוס של דיסקית עצומה זו של מים וזב
היא מיליון מאתיים ושלושה אלף, ארבע מאות וחמישים.
ההיקף הוא פי שלוש מזה.
[III.181-9]

|གཉིས་པ་ནི། ཆུ་གི་དགྱིལ་འཁོར་དེའི་སྣོང་དུ་ཆར་གྱི་སྐྱུན་ཤིང་ཉེ་སྲོག་ཤིང་ཅམ་
|བབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས། གསེར་གྱི་སྣོང་པོ་ཅན་གྱི་ཆུའི་དགྱིལ་འཁོར་རྩམས་སུ་དཔག་
|ཚད་འབྲུམ་ཕྲག་བཅུ་གཅིག་དང་། སྣོང་ཕྲག་དག་ནི་ཉི་ཤུ་ལོ་དང་པ་ཆགས་སོ།

על הדיסקית העצומה של הרוח נופל גשם כל כך מרוכז, שהוא דומה ליצול של עגלת שוורים. זה גורם
להיווצרותה של דיסקית גדולה של מים מעל בסיס פנימי של זב. מידת העובי של דיסקית המים הוא מיליון
ועשרים אלף יוג'נה (כשבעה מיליון ק"מ).

ཁང་ཁར་མི་འབོ་བ་ནི། ཁ་ཅིག་སེམས་ཅན་གྱི་ལས་གྱི་དབང་གིས་ཡིན་ཏེ། དབེར་
 ན། ཟས་མ་ཞུ་བར་ལོང་དུ་མི་ལྷུང་བ་བཞིན་ཞེས་ཟེར། ཁ་ཅིག་རླུང་གིས་སྤྲངས་གྱི་
 རླུང་དུ་འཛིན་ཞེས་ཟེར།

שאלה: מדוע אין המים אינם גולשים אל מעבר לדיסקית של הרוח?

יש שטוענים שהכוח שמונע מהמים מלגלוש הציידה הוא כוחם של מעשי העבר של כל היצורים החיים, בדומה
 לאוכל שנשאר בקיבה לאחר אכילתו ולא יורד למעינים עד שהקיבה סיימה לפרקו. אחרים טוענים שהמשיכה
 של הרוח שמלמטה היא שמחזיקה את המים במקומם.

དེའི་རླུང་དུ་རླུང་གིས་རླུང་གི་དབང་བསྐྱབས་ཤིང་། ཀུན་ཏུ་འབྲས་པར་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་
 ནས་གསེར་གྱི་ས་གཞི་ཆགས་སོ། །དེའི་ཕྱིས་ནི་རླུང་གི་དབང་ལ་འཁོར་གྱི་རྣམས་སུ་
 འབྲུམ་ཕྲག་བརྒྱད་དང་། ལྷག་མ་གསུམ་འབྲུམ་ནི་བྲི་དག་ནི་གསེར་དུ་འགྱུར་རོ།

אחרי כן, באה רוח עצומה ומערבלת בעוצמה רבה את פני המים עד שחלקם נהייה מוצק ונוצרת דיסקית עצומה
 של זהב. המידות התיצוניות של תצורה זאת הן כדלקמן: עובי דיסקית המים הוא שמונה מאות אלף יוג'נה (כ-
 5.5 מיליון ק"מ), כל השאר, בעובי עשרים אלף יוג'נה (כ- 140 אלף ק"מ) נהפך לזהב.

འོ་ན་རླུང་དང་གསེར་གྱི་དབང་ལ་འཁོར་གྱི་ཐང་ཀར་ཐག་ཇི་ཙམ་ཞེ་ན། འབྲུམ་ཕྲག་བརྒྱ་
 གཉིས་དང་སྟོང་ཕྲག་གསུམ་དང་བརྒྱ་ཕྲག་དག་ནི་སྤྲོད་དང་ལྷ་རྣམས་ཁོ་ནའོ། །ཁོར་
 ཡུག་ཏུ་ནི་རླུམ་པོ་ཡིན་པས་གསུམ་འགྱུར་རོ།

מהי מידת הרדיוס של דיסקית עצומה זו של מים וזהב? הרדיוס הוא מיליון מאתיים ושלושה אלף, ארבע
 מאות וחמישים יוג'נה [כ- 8.7 מיליון ק"מ]. מכיוון שיש לה צורה מעגלית, ההיקף הוא פי שלוש מזה.

ཁག་ཉིས་པ་ལ། རི་བཤད། མཚོ་བཤད། རླིང་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི།

לאחר שהסברנו את בסיס העולם, נעבור כעת לתאר את מה שנמצא מעל הבסיס. נתחיל בהרים, אחר כך הימים,
 ולבסוף היבשות השונות.

וגובהו מעל המים שמונים אלף ג' כן.
גובהם של השמונה פוחת בממצית,
ואורכו שווה לגובהו.

ཅུ་དང་གསེར་གྱི་དགྲིལ་འཁོར་གྱི་སྒྲིང་དུ། ཀར་གྱི་རྒྱུན་སྒྲར་ལྷན་བབ་པ་ལ་བརྟེན་
ནས། ཁམས་སྣ་ཚོ་གསེར་པ་ཅན་གྱི་ཕྱི་ལོ་རྒྱ་མཚོ་ཆགས། དེའི་ཁམས་རབ་རྒྱུད་གིས་
བསྐབས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། རི་གཞན་ལས་ལྷན་ཅིང་བརྒྱུད་ཆགས་པའི་ལྷན་པོ་ཆགས།

בשלב הבא ביצירת העולם יש מבול נוסף, בדומה לזה שהיה קודם, שנופל על דיסקית הזהב והמים. זה גורם ליצירת הים החיצון, שמורכב מיסודות ראשוניים שונים. רוח עצומה מתחילה, ומערבלת את סדרם של היסודות העליונים, וכך נוצר רכס ההרים הראשון.

1. **ההר האציל:** זה נקרא כך בשל עליונותו, והיותו עצום יותר מכל ההרים האחרים.

ཁམས་འབྲིང་རྒྱུད་གིས་བསྐབས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། རིའི་རྩེ་མོ་དབྱིབས་ལེགས་ཤིང་
བཟུང་ན་སྐྱབ་པ། ཤིང་རྩའི་གཉེན་ཤིང་ལྷ་བྱའི་མཛེས་པ་ཡོད་པས་གཉེན་ཤིང་འཛིན་
དང་། གསེར་གྱི་གཞོལ་མདའ་ལྷ་བྱའི་མཛེས་པ་ཡོད་པས་གཞོལ་མདའ་འཛིན་དང་།
སིང་ལྲིང་གི་ནགས་གྱིས་མཛེས་པ་ཡོད་པས་སིང་ལྲིང་ཅན་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རིའི་རྩེ་
མོ་ན་བཟུང་ན་སྐྱབ་པའི་མཛེས་པ་ཡོད་པས་བཟུང་ན་སྐྱབ་པའི་དང་། རྩའི་ན་བཟུང་བྱའི་
མཛེས་པ་ཡོད་པས་རྩ་ན་དང་། རིའི་རྩེ་མོ་རྣམ་པར་འདུད་པ་ལྷ་བྱའི་མཛེས་པ་ཡོད་
པས་རྣམ་འདུད་དང་། རིའི་རྩེ་མོ་འཁོར་ལོའི་སྐྱ་བྱུད་ལྷ་བྱུར་མཛེས་པར་ཡོད་པས་སྐྱ་
བྱུད་འཛིན་རི་སྡེ་དེ་དག་གིས་རི་རབ་བསྐྱོར་ཏེ་གནས་སོ།

הרוח מטלטלת את האלמנטים מהסדר הבינוני, ואז נוצרים רכסים נוספים. אלו הם:

2. **רכס העול** – אלו הם הרים עטורים בפסגה נעימה למראה שדומה לעול ששמים על שני שוורים כדי המושכים עגלה יחדיו
3. **רכס להב המחרשה**, הרים שצורתם אטרקטיבית ומזכירה להב של מחרשה עשוי זהב;
4. **רכס הקדירה**, המעוטר ביער של עצי קדירה;
5. רכס המכונה "**נפלא למראה**", שפסגתו נפלאה למראה;
6. **אוזן הסוס**, רכס המעוטר בפסגה שצורתה אוזן של סוס;
7. **קשת המושלמת**, רכס שפסגתו היא בדמות אדם רכון בתנוחה של קשת;
8. **חישוק הגלגל**, רכס שפסגותיו מסודרות כמו חישוק של גלגל;

כל הרכסים הללו מסודרים במעגלים קונצנטריים מסביב להר האציל.

||ཁམས་ཐ་མ་བསྐབས་པ་ལས་དེ་ནས་ནི་གླིང་ནམས་ཆགས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་གི་
སྤྱི་རྩིས་ནི་ཁོར་ཡུག་གི་རི་སྟེ། འདིས་གླིང་བཞི་འཁོར་བའི་ཚུལ་དུ་བསྐྱོར་བས་ན་
ཁོར་ཡུག་གི་རིའོ།

לאחר מכן הרוח מערבלת את יסודות האוקיינוס מן הסדר היותר נמוך, וזה גורם להיווצרות היבשות השונות. והרכס ההיקפי של הרים, שנקרא כך בשל העובדה שהוא מקיף את ארבע היבשות.

||འོ་ན་རི་དགུ་པོའི་ངོ་བོ་གང་ཞི་ན། གཉའ་ཤིང་འཛིན་ནས་སུ་བྱུང་འཛིན་གྱི་བར་
བདུན་ནི་གསེར་ཡིན། ཁོར་ཡུག་གི་རི་དེ་ལྷགས་སོ།

מאילו חומרים עשויים תשעה סוגים אלו של ההרים? שבעת הרכסים, החל מעול וכל בחי שוק הגלגל עשויים מזהב, בעוד שזה - הרכס ההיקפי - עשוי מברזל.

||ལྷན་པོ་ནི་རི་ཆེན་བཞིའི་རང་བཞིན་ཏེ། ཤར་དངུལ། ལྷོ་བྱིང་ཏེ། རུབ་པ་སྐྱ་རྒྱ་ག་
||བྱང་གསེར་ལས་སོ། །གདགས་པ་ལས། ཤར་པ་སྐྱ་རྒྱ་ག་དང་། རུབ་དངུལ་དུ་ཡོད་
པར་བཤད་དོ། །རི་རབ་གྱི་ངོས་རིན་པོ་ཆེ་གང་གི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་མཐུས། དེའི་
ཕྱོགས་གྱི་ནམ་མཁའ་ཡང་དེའི་ཁ་དོག་དུ་སྐྱང་བས། ལྷོ་འཛམ་གླིང་གི་ནམ་མཁའ་
ཡང་སྒྲོན་པོར་སྐྱང་ངོ་།

ההר האציל עשוי מארבעה חומרים יקרים: הצד המזרחי עשוי מכסף, הצד הדרומי מאבן תכלת, הצד המערבי מאבן האודם, והצד הצפוני מזהב. (בטקסט הנקרא "הביאור" נאמר שהצד המזרחי עשוי מאבן אודם והמערבי מכסף). צבע השמים מעל היבשות בכל רביע המתחיל בהר האציל נקבע על ידי המתכת היקרה באותו צד של ההר, ולכן השמים מעל דזמבו, היבשת הדרומית שבה אנו חיים, הם כחולים.

||འོ་ན་དེ་དག་གི་ཚད་ཇི་ལྟ་བུ་ཞི་ན། རི་དགུ་པོ་ཚུའི་ནང་དུ་དཔག་ཚད་བསྐྱད་ཁྱི་དག་

ལུབ་བོ། །དེ་བཞིན་དུ་ལྷན་པེ་ནི་རྩའི་སྤོང་དུ་ཡང་དཔག་ཚད་དག་ནི་བརྒྱད་ཁྲི་
 འཕགས་སོ། །ལྷག་མ་བརྒྱད་པེའི་འཕང་དུ་བྱེད་བྱེད་དམི་བས་བཞི་ཁྲི་དང་ཉི་ཁྲི་
 སོགས་སོ། །དེ་དག་རྣམས་སུ་སྟོ་རྒྱར་ཡང་འཕང་དང་མཉམ་མོ།

מהם המרחקים שקשורות ברכסי ההרים הללו? הנה האציל שקוע במים בעומק שמונים אלף יוג'נה,
 (כחמש מאות ושישים אלף ק"מ), וגובהו מעל המים גם כן שמונים אלף יוג'נה. כל אחד מרכסי ההרים גובהו
 המקסימלי הוא מחצית מגובהו של הרכס היותר פנימי, כך שגובהיהם הם ארבעים אלף, עשרים אלף וכו'.
 האורך של רכסים אלו, דהיינו רוחבם, שווה לגובהם.

།གཉིས་པ་ནི།

כעת נתאר את הימים של העולם.

57

הימים של העולם

།དེ་དག་བར་བདུན་རེ་ལ་མཚོ་ཡིན།
 །དང་པོ་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱད་ཅུ་འོ།
 །དེ་ནི་ནང་གི་རྒྱ་མཚོ་ཡིན།
 །དེ་ཡི་འོས་ལ་སུམ་འགྲུར་རོ།
 །རེ་ལ་མཚོ་བཞུན་ནི་བྱེད་བྱེད་དོ།
 །ལྷག་མ་བྱི་ཡི་མཚོ་ཆེན་ཡིན།
 །འབྲུམ་ཕྲག་བཞུན་དང་སྟོང་ཕྲག་ནི།
 །ནི་ཤུ་གཉིས་སོ་་་

השבעה שביניהם הם ימי השעשועים.
 בראשון יש שמונים אלף;
 הוא זה שנקרא הים הפנימי,
 והיקפו הוא פי שלוש.
 הימים האחרים של שעשועים הם חצי של חצי.
 האחרון, הים החיצוני הגדול,
 מידתו שלוש מאות עשרים ושניים אלף.

[III.204-11a]

ལྷན་པོ་ནས་སྤྱི་བུ་འཛིན་དེ་དག་གི་བར་གྱི་འཚོ་བདུན་ནི་རོལ་མཚོ་ཡིན་ནོ། ཅིའི་
 ཕྱིར་རོལ་མཚོ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྷན་གྱི་རྒྱུ་གང་ཞིང་། ལྷན་གྱི་ལྷན་པོ་
 རྣམས་ཕྱི་ཞིང་རོལ་པའི་མཚོ་ཡིན་པས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ།

ישנם **שבע** ימים שנמצאים בין המעגלים הקונצנטריים של רכסי ההרים שבין הרהר האציל והרכס של חישוק הגלגל. הם נקראים: "**ימי השבעים**" כי מימיהם נחננו בשמונה סגולות נפלאות, ומשום שבמקווי מים אלו משחקים ומשתעשעים מלכי הנאגה דמויי הנחש.

ཡན་ལག་བརྒྱད་པོ་གང་ཞེ་ན། བསིལ་དང་ཞིམ་དང་ཡང་དང་འཇམ། །དང་བ་དང་
 ནི་དྲི་མིང། །འབྲུང་ན་ལྷོ་ལ་མི་གཞོད་དང་། །མགྲིན་པ་ལ་ཡང་མི་གཞོད་པའོ།
 །ཞེས་སོ།

מהן אותן **שמונה סגולות נפלאות**? כפי שאומר הפסוק,

- קרירים וטעימים,
- קלים ורכים,
- צלולים ובוהקים וחסרי כל ריח,
- לעולם לא מזיקים לבטן כשאותם שותים,
- ואף פעם אינם בלתי נעימים נעימים לגרון.

འོ་ན་དེ་དག་གི་ཚད་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། མཚོ་དང་པོ་ལ་དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱད་ཅུའོ།
 །དེ་ནི་ཕྱི་ནང་གཉིས་གྱི་ནང་ནས་ནང་གི་རྒྱ་མཚོ་ཡིན་ལ། དེའི་རོལ་ལ་ཞིང་གི་གསུམ་
 འབྲུར་རོ། །རོལ་མཚོ་གཞན་ནི་དེ་ལས་ཕྱིད་ཕྱིད་དགྱེའོ།

מהם **המימדים של הימים הללו**? בראשון **שבעה** יש **שמונה** אהרן יוג'נה (כחמש מאות שישים אהרן ק"מ). מבין הימים הפנימיים והחיצוניים, זה האחד שמכונה "**הפנימי**", והיקפו הוא **פי שלוש** מאורכו. מידת כול אחד מהימים האחרים של שעשועים היא **מחצית** מקודמו.

དེའི་ལྷན་པོ་སྤྱི་བུ་འཛིན་ནས་ཁོར་ཡུག་གི་བར་གྱི་མཚོ་ནི་ཕྱིའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་
 ཡིན། དེའི་ཚད་ནི་དཔག་ཚད་འབུམ་ཕྲག་གསུམ་དང་སྟོང་ཕྲག་དག་ནི་ཉི་ཤུ་གཉིས་
 སོ།

האוקיינוס האחרון, זה שבין חישוק הגלגל לרכס המקיף, נקרא הים החיצוני הגדול. מידתו היא שלוש מאות ועשרים אלה יוג'ה (כשני מיליון ק"מ).

།གསུམ་པ་ལ་གླིང་གཙོ་བོ། །གླིང་ཕྱན། །འཇམ་བུ་གླིང་གི་ཚོས་གྱི་བྱུང་པར་བཤད་
པའོ། །དང་པོ་ནི།

הקטע האחרון שלנו כאן עוסק ביבשות השונות. ראשית נעסוק ביבשות העיקריות, אחר כך בתתי היבשות, ונסיים בתיאור התכונות הייחודיות של היבשת שלנו – יבשת דזמבו.

58

יבשות ותתי יבשות

།དེ་ལ་ནི།

།འཇམ་བུ་གླིང་གླེ་ངོས་གསུམ་ལ།

།སྒོང་ཕྱག་གཉིས་སོ་ཤིང་རྟའི་དབྱིབས།

།གཅིག་ལ་དཔག་ཚད་བྱེད་དང་བཞི།

།ཤར་གྱི་ལུས་འཕགས་སྐྱེ་ཁམ་འདྲ།

།ངོས་གསུམ་འདི་དང་འདྲ་གཅིག་ལ།

།དཔག་ཚད་སུམ་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་འོ།

།བ་ལང་སྒོད་གླིང་རྒྱམ་པོ་སྟེ།

།སྒོང་ཕྱག་བྱེད་དང་བརྒྱད་ཡིན་ནོ།

།དེའི་དབུས་སྒོང་ཕྱག་བྱེད་དང་གསུམ།

།སྐྱ་མི་སྟན་བརྒྱད་བྱ་བཞིར་མཉམ།

།དེ་ཡི་བར་གྱི་གླིང་བརྒྱད་ནི།

།ལུས་དང་ལུས་འཕགས་སྐྱ་མི་སྟན།

།སྒྲིལ་སྒྲིལ་གྱི་སྒྲིལ་དང་ནི།
 །རྩ་ཡབ་དང་ནི་རྩ་ཡབ་གཞན།
 །གཡོ་ལྡན་དང་ནི་ལམ་མཚོག་འགྲོ།

בין אלו, יבשת הדזמבו אורכה אלפיים
 בשלושה מצדדיה. צורתה דמוית עגלה,
 בצד האחד שלושה וחצי יוג'נה.
 המזרחית, גוף גדול, כמו חצי סהר,
 שלושה צדדים דומים לאלו,
 ואחד של שלוש מאות וחמישים יוג'נה.
 יבשת הבקר עגולה:
 שבעת אלפים חמש מאות בהיקפה,
 ואלפיים וחמש מאות קוטרה.
 קול נורא, שמונה, רבועה.
 יש שמונה תתי יבשות:
 גוף, גוף גדול,
 זעקה ובת זוגה,
 מניפה והשנייה,
 מרמה ודרך גדולה.

[III.211b-26]

།དེ་ནས་ནི། སྒྲིང་རྣམས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བཤད་ན། སྒྲིང་རྣམས་གང་ཞེ་ན། སྒྲིང་བཞི་
 །ཡོད་པ་དེ་ལ་ནི་རི་རབ་གྱི་སྒྲོ་ན་ཡོད་ཅིང་། །ཤིང་འཇམ་བུའི་འབྲས་བུ་མཚོའི་ནང་དུ་
 །ལྷུངས་པ་ན་འཇམ་བུ་ཞེས་པའི་སྐད་འབྲིན་པས་ན་འཇམ་བུ་དང་། །མཐའ་རྒྱས་འཁོར་
 །བའི་སྒྲིང་ཡིན་པས་ན། །སྒྲོ་འཇམ་བུའི་སྒྲིང་སྒྲོ་ངོས་གསུམ་ལ་དཔག་ཚད་སྒྲོང་ཕྲག་
 །གཉིས་གཉིས་སོ། །ཤིང་རྩའི་དབྱིབས་འདྲ་བའི་ངོས་གཅིག་ལ་དཔག་ཚད་བྱིད་དང་
 །བཞི་འོ།

בקטע הקודם תוארו היבשות שנוצרו לאחר מכן. מהן אותן יבשות?

הראשונה ידועה בתור היבשת הדרומית של דזמבו. השם נובע מכך שהיא נמצאת לדרומו של ההר האציל.
 "דזמבו" בא מהציל שנוצר כאשר פרי עץ הדזמבו נופל למים, ומכיוון שמסה זאת של אדמה מוקפת במים, היא
 נקראת יבשת⁶. אורך כל אחד משלושת צדדיה הוא אלפיים יוג'נה (כארבע עשרה אלף ק"מ). צורתה
 כמרכבה, ואורכו של הצד הנוסף הוא שלושה וחצי יוג'נה (כעשרים וחמישה ק"מ).

⁶ זהו משחק מילים בסנסקריט. המילה ל"אי" או ל"יבשת" היא dvipa שפירושה "זה אשר מחלק את המים (ap) לשניים (dvi).

།འདིའི་ཤར་ན་ཡོད་ཅིང་འདི་དག་ལས་ལྷུས་ཉིས་འགྱུར་གྱིས་འཕགས་པས་ན་ལྷུས་
 འཕགས་སོ། །དབྱིབས་ལྷ་གས་འདྲ་བའི་ངོས་གསུམ་འཇམ་བུའི་གླིང་འདི་དང་འདྲ་
 བས། དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྱག་གཉིས་གཉིས་དང་། ངོས་གཅིག་ལ་དཔག་ཚད་སུམ་
 བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་འོ།

היבשת המזרחית היא הגדולה, היא נמצאת מזרחית להר האציל, והיא נקראת כך משום שגודל גופם של תושביה הוא כפלים מזה של תושבי יבשת הדזמבו. צורתה דמוית חצי סהר, ושלושה מצדדיה דומים באורכם לאלו של היבשת שלנו: אלפיים יוג'נה (כארבע עשרה אלף ק"מ). יש לה צד נוסף שאורכו שלוש מאות וחמשים יוג'נה (כאלפיים וחמש מאות ק"מ).

།འདིའི་རྩབ་ན་ཡོད་ཅིང་བ་ལང་དང་ནོར་བུ་ལ་ལོངས་སྟོན་པ་དང་། མཐའ་རྒྱས་
 འཁོར་བའི་གླིང་སྟེ་རྩབ་བ་ལང་སྟོན་གྱི་གླིང་ངོ་། །དབྱིབས་ལྷུས་པོ་སྟེ་མཐའ་ཀུན་ནས་
 བསྐྱོར་ན་དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྱག་ཕྱེད་དང་བརྒྱད་ཡིན་ནོ། །དེའི་དབུས་དྲང་པོ་ནས་
 གཞལ་ན་དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྱག་ཕྱེད་དང་གསུམ་མོ།

היבשת המערבית נקראת יבשת הבקר. היא נמצאת מערבה להר האציל. ונקראת כך משום שתושביה נהנים משימוש בבקר ובאבנים יקרות. גם היא מוקפת מים ולכן נקראת "יבשת". צורתה עגולה והיקפה שבע וחצי אלף יוג'נה (כחמישים ושלושה אלף ק"מ). פירושו של דבר הוא שקוטר הוא רק שניים וחצי אלף יוג'נה (כשמונה עשרה אלף ק"מ).

།འདིའི་བྱང་ན་ཡོད་ཅིང་འཆི་བའི་ཚོ། ཞག་བདུན་གྱི་གོང་དུ་སྐྱ་མི་སྟེན་པ་འབྱུང་བས་
 ན་བྱང་སྐྱ་མི་སྟེན་ཏེ། མཐའ་ཀུན་ནས་བསྐྱོར་ན་དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྱག་བརྒྱད།
 དབྱིབས་གྲུ་བཞི་ཕྱོགས་རི་རི་ལ་དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྱག་གཉིས་གཉིས་ཡོད་པར་མཉམ་
 མོ།

היבשת הצפונית נקראת קול נורא. היא נמצאת צפונית להר האציל, ונקראת כך כי שבעה ימים לפני מותם, תושביה שומעים קול נורא המנבא זאת. צורתה רבועה ומידת כל אחד מצדדיה אלפיים יוג'נה (כארבע עשרה אלף ק"מ).

|གཉིས་པ་ནི། གླིང་བཞི་པོ་དེའི་བར་གྱི་གླིང་གཡོག་བརྒྱད་ནི། ལུས་དང་ལུས་
 འཕགས་ཤར་གྱི་གླིང་གཡོག། སྐྱ་མི་སྟན་དང་སྐྱ་མི་སྟན་གྱི་རྒྱ་བྱང་གི་གླིང་གཡོག།
 |རྩ་ཡབ་དང་ནི་རྩ་ཡབ་གཞན་ལྟེ་གླིང་གཡོག། གཡོག་ལྷན་དང་ནི་ལམ་མཚོག་འགོ་
 ལུབ་གྱི་གླིང་གཡོག་ལྟེ་གླིང་ཕན་བརྒྱད་དོ། |ཐམས་ཅད་ན་མི་གནས་ལ་རྩ་ཡབ་ན་
 སྟོན་པོ་གནས་སོ།

באשר לתתי היבשות – כאלו יש שמונה והן נמצאות בין היבשות העיקריות. בסמוך ליבשת המזרחית נמצאות
 גוף וגוף גדול. בסמוך ליבשת הצפונית נמצאות זעקה ובת זוגה. בסמוך ליבשת הדרומית נמצאות מניפה
 והשנייה⁷. בסמוך ליבשת המערבית נמצאות מרמה⁸ ודרך גדולה. זה מסתכם בארבעה זוגות של תתי יבשות,
 ובסך הכול שמונה. על כל אחת מהן חיים בני אדם, ורוחות מזיקות חיות על מניפת זנב השור.

|གསུམ་པ་ནི།

נסיים בתיאור התכונות המיוחדות של היבשת הדרומית, שבה אנו חיים.

59

תיאור היבשת הדרומית

|འདི་ནས་བྱང་དུ་རི་ནག་པོ།
 |དགུ་འདས་གངས་རིའོ་དེ་ནས་ནི།
 |སྒོས་ངད་ལྗང་བའི་ཚུ་རོལ་ན།
 |ཚུ་ཞིང་ལུ་བཅུ་ཡོད་པའི་མཚོ།

צפונה מכאן, תשעת ההרים השחורים.

מעברם ניצבים הרי השלג.

אחר כך ריח קטורת, ולידו

האגם שאורך חופיו חמישים.

[III.227-30]

⁷ התרגום המילולי של השם הוא "זנב השור", שנהוג היה להשתמש בו כמניפה.

⁸ לפי באור אחד היא נקראת כך משום שמראיה מרמה, והפוסעים על אדמתה שוקעים בה.

འཇམ་བྱུང་གི་གླིང་གི་དབུས་རྒྱ་གར་དོན་གདན་འདི་ནས། བྱང་དུ་རི་ནག་པོ་དགུ་འདས་
པ་ན་གངས་རི་དཔལ་དང་ལྷན་པ་ཡོད། དེ་ནས་བྱང་ན་ནི་རི་སློས་གྱི་ངད་ལྗང་བ་ཡོད།

צפונה מ"כאן" – זאת אומרת מ"מושב היהלום" שבהודו,⁹ בדיוק במרכזה של יבשת הדזמבו - נמצאים תשעת ההרים השחורים. מעבר להם נמצאים הרי השלג הנישאים. מעבר לאלו, עדיין לכיוון צפון, נמצא ההר שנקרא "ריח קטורת".

དེ་ནས་དཔག་ཚད་བཅུ་ཉི་ལྔ་ལ་ན་གླུ་རི་རྒྱལ་པོ་མ་རྩོས་པ་གནས་པའི་མཚོ་མ་རྩོས་པ་
ཞེས་བྱ་བ། ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྷན་གྱི་རྒྱས་གང་བ། མི་ཉོག་ལྷན་པ་ལ་དང་། བསྐྱ་
དང་། གུ་ལྷ་ད་ལ་སོགས་པས་ཁབས་པ། རྒྱ་ཞེང་ལ་དཔག་ཚད་ལྔ་བཅུ་ལྔ་བཅུ་ཡོད་
པའི་མཚོ་གྲུ་བཞི་པ། མཐའ་ཉིས་བརྒྱས་འཁོར་བ།

במרחק של עשר יוג'נות (שבעים ק"מ) מהמורדות הקרובים של פסגה זו נמצא אגם שנקרא "לעולם לא חם", ביתו של מלך הנגות ששמו גם הוא "לעולם לא חם". מימי האגם מצטיינים בשמונה הסגולות הנפלאות ומכוסים בפרחים שונים כגון לוטוסים כחולים, אדומים, ולוטוס הלילה. צורתו רבועה וכל צד אורכו חמישים יוג'נה (שלוש מאות וחמישים ק"מ) והיקפו מאתיים (אלף וארבע מאות ק"מ).

དེའི་ཤར་ཕྱོགས་སྐྱང་པོ་ཆེའི་ཁ་འབྲ་བ་ནས་རྒྱ་བོ་གསུང་དང་། ལྷོ་ལྷུ་མཚོ་ག་གི་ཁ་འབྲ་
བ་ནས་སི་རྩུ་དང་། ལུབ་ཉེའི་ཁ་འབྲ་བ་ནས་པུ་དང་། བྱང་མིང་གའི་ཁ་འབྲ་བ་ནས་
རྒྱ་བོ་སི་ཏ་ཞེས་བྱ་བ་འབབ་ཅིང་། མཚོ་མ་རྩོས་པ་ལ་གཡས་ཕྱོགས་སུ་ལན་བདུན་
བརྒྱུད་ཏེ། རྒྱ་གྲུང་ལྷ་བརྒྱ་དང་ལྷན་ཅིག་འགྲོགས་ནས། ཕྱི་རི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོར་
འབབ་ཤི། འཇིག་རྟེན་གདགས་པར།

מקורו של נהר הגנגס הוא בפתח שבסלע בצדו המזרחי של האגם, וצורתו פתח זה היא כצורת פה של פיל. נהר הסינדהו נובע מפתח בסלע בצד הדרומי של האגם, שצורתו כמקור של צפור הגרודה הגדולה. נהר הפקשו מתחיל מפתח בצד המערבי, שצורתו כפיו של סוס. נהר הסיטה נובע מפתח בצד הצפוני, שצורתו כצורת פה של אריה. נהרות אלו מקיפים את האגם "לעולם לא חם" שבע פעמים, במעגל בכיוון השעון, ואליהם מצטרפים אוספים כחמש מאות נחלים קטנים יותר, ואז זורמים אל הים החיצוני הגדול.

כפי שנאמר בספר "ביאור על העולם":

⁹ מקום בו לפי המסורת הבודהה הגיע להארה מלאה

རྒྱ་བོ་གཞུང་གི་སྤྱི་བསྟུན་དང་། སི་ཏ་དཔལ་རྒྱལ་སྤྱི་པའི་འབྲེང་བ་ཅན། འབབ་ཅིང་
 ཐམས་ཅད་བསེལ་བའི་རྒྱ་ཡིན་ཏེ། །སྤྱོད་པ་བཞི་ཁོང་ཁོང་ཡུག་དག་ནས་འབྱུང་།
 གཞུང་ལྔ་སྤྱོད་པ་རྒྱ་མཚོར་འགོ་བ་སྟེ། སི་ཏ་ལྟེ་སྤྱོད་པ་རྒྱ་མཚོར་འགོ་བ་ཡིན། བསྟུ་
 ཡར་ནི་རྒྱལ་སྤྱོད་པ་རྒྱ་མཚོར་འགོ། །དེ་ཡི་བྱང་སྤྱོད་པ་རྒྱ་མཚོར་སི་ཏ་འགོ། །རྒྱ་སྤྱང་
 རབ་མཚོག་བཞི་པོ་འདི་དག་ནི། །མཚོག་ཏུ་བཟང་ཞིང་སོ་སོར་འབབ་པ་སྟེ། །དེ་རེ་
 ཞིང་ཡང་ལུ་བརྒྱར་བྱེད་ནས་ནི། །རྒྱ་བོའི་རྒྱན་རྣམས་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོར་འགོ། །ཞེས་
 སོ།

נהרות הגגס, הסינדהו, הפקשו, וסיטה זורמים להם במורד,
 מימיהם קרירים ומרעננים,
 ובתוך הזרם זרים של פרחים עם בועות של קצף.
 הם נובעים מקצוות האגם בכל אחד מארבעת הכיוונים:
 הגגס ממזרח, זורם אל הים.
 הסינדהו עובר מדרום,
 הפקשו זורם ממערב, מגיע גם הוא לאוקיינוס,
 והסיטה זורם אל הים מכיוון צפון.
 ארבעה נהרות אדירים אלו, הגדולים שבין כל הנהרות,
 עושים את דרכם בהדרה רבה,
 כשכל אחד מהם ממוזג אוסף אל קרבו
 עוד חמש מאות.
 כל אלו זורמים לעבר הים הגדול.

།སྤྱོད་པ་རྒྱ་བོ་གཞུང་གི་སྤྱི་བསྟུན་དང་། སི་ཏ་ལྟེ་སྤྱོད་པ་རྒྱ་མཚོར་འགོ་བ་སྟེ།
 སི་ཏ་ལྟེ་སྤྱོད་པ་རྒྱ་མཚོར་འགོ་བ་སྟེ། སི་ཏ་ལྟེ་སྤྱོད་པ་རྒྱ་མཚོར་འགོ་བ་སྟེ།
 སི་ཏ་ལྟེ་སྤྱོད་པ་རྒྱ་མཚོར་འགོ་བ་སྟེ། སི་ཏ་ལྟེ་སྤྱོད་པ་རྒྱ་མཚོར་འགོ་བ་སྟེ།
 སི་ཏ་ལྟེ་སྤྱོད་པ་རྒྱ་མཚོར་འགོ་བ་སྟེ། སི་ཏ་ལྟེ་སྤྱོད་པ་རྒྱ་མཚོར་འགོ་བ་སྟེ།

במרחק של עשרים יוג'נות (כמאה וארבעים ק"מ) צפונית להר "ריח הקטורת" ניצב צוק זהב ענק ובו בליטות
 המשמשות מקום קינון לציפורים. שמו "האובליסק של יצורי העונג היותר נחותים". צורתו רבועה, אורך כל
 צלע המישים יוג'נות (שלוש מאות וחמישים ק"מ), והיקפו מאתיים יוג'נות (אלף ארבע מאות ק"מ). גובה הצוק
 שלוש וחצי יוג'נות (כעשרים וחמישה ק"מ). הצוק יפה במיוחד, מאוד נעים למראה. מאה אלף צוקי זהב נוספים
 עם בליטות דומות מקיפים את הצוק הראשי.

།དེ་ནས་བྱང་དུ་དཔག་ཚད་ཉི་ཤུ་ན་ཤིང་ས་ལའི་རྒྱལ་པོ་རབ་བཏུན་ཞེས་བྱ་བ་རྩ་བ་
 འདོམ་བཞི་བཅུ་འཕུར་དུ་རྒྱལ་བ། ས་ལའི་ཕྱིང་བ་རིམ་པ་བདུན་གྱིས་བསྐྱོར་བ། ཆེར་
 གྱུན་དུ་འཕགས་པའི་ཡལ་ག་ལོ་འདབ་གྱིས་རིམ་པར་ནོན་པས་ནམ་མཁའ་བྲུབ་པ་
 ལྷར་གནས་སོ།

במרחק של עשרים יוג'נות (מאה וארבעים ק"מ) צפונה משם נמצא המלך של עצי הלה, הידוע בשם "האיתן".
 שורשיו חזורים באדמה לעומק של ארבעים אמה (כשמונה עשרה מטרים), והוא מוקף בשבעה מעגלים של עצי
 הלה. צמרתו גדולה ועבותה, עד כי נראה שענפיו מכסה את השמים.

།དེ་ནས་ཤར་ཕྱོགས་དཔག་ཚད་ཉི་ཤུ་ན་རྗེང་བུ་དལ་གྱིས་འབབ་ཅེས་བྱ་བ། མཚོ་མ་
 རོས་པའི་རྒྱ་བྱོན་ཇི་ལྷ་བ་བཞིན་ཡོད་དོ། །ཁོར་ཡུག་ན་རྗེང་བུ་བརྒྱ་སྟོང་ཡོད་ཅིང་།
 དེ་ན་ཡོད་པའི་བསྐྱེད་སྟོང་བུ་དང་ལོ་མ་དང་མེ་ཉོག་རྣམས། གཤོལ་མདའ་དང་བ་
 ལང་གི་ཀོ་བ་དང་ཤིང་རྩའི་འཕང་ལོ་ཅམ་ཡོད་དོ།

במרחק של עשרים יוג'נות (מאה וארבעים ק"מ) לכיוון מזרח יש ברכת מים גדולה שנקראת "זרמים עדינים".
 מימדיה דומים לאלה של האגם "לעולם לא חם". היא מוקפת במאה ברכות קטנות יותר, וכולן מכוסות
 בלוטוסים נפלאים, שגבעוליהם בגודל של מחרשה, עליהם בגודל של עור של פרה, ותפרחתם בגודל של
 גלגלים של עגלה.

།དེ་ན་བརྒྱ་གྱིན་གྱི་གཡུལ་ངོར་སྟོད་པའི་སྐང་པོ་ཆེར་བ་བཏུན། ལུས་དཀར་ཞིང་མགོ་
 བོ་སྟོན་པོའི་དབུས་དམར་བ་མཆེ་བ་དུག་དང་ལྷན་པ། སྟོད་དུ་དཔག་ཚད་ཕྱིད་དང་
 གསུམ་ཞིང་དུ་གཅིག། །འཕང་དུ་ཕྱིད་དང་གཉིས་མཐའ་བདུན་གྱིས་འཁོར་བ།
 འཁོར་སྐང་པོ་བརྒྱ་སྟོང་དང་བཅས་པ་དབུན་དང་དཔྱིད་དང་དབྱར་རྒྱ་བ་བཞི་བཞིར་
 རིམ་བཞིན་གནས་སོ།

בברכה חי פיל בשם "האיתן", שהוא פיל המלחמה של אל הנקרא "מאה מנחות". גופו לבן, ראשו כחול עם
 מרכז אדום, ויש לו שישה חטים. גובה הפיל שתיים וחצי יוג'נות (כשבע עשרה ק"מ) ורוחבו יוג'נה שלמה
 (שבעה ק"מ). מאה אלה פילים נוספים משמשים כמשרתיו, ובארבעת החודשים של כל אחת מן העונות של
 חורף, אביב וקיץ הם עוברים בין שלושת המקומות שזה עתה הוזכרו.

།གསུམ་པ་ལ། དངོས་དང་། དེ་དག་གི་སྒྲིབ་པ་ལོ། །དང་པོ་ལ། ངན་སོང་དང་།
མཐོ་རིས་ཀྱི་གནས་སོ། །དང་པོ་ལ། ཚ་དམྱལ་དང་། གང་དམྱལ་ལོ།

בכך השלמנו את תיאור המבנים הפיזיים שמעל בסיס העולם. כעת נעבור לתיאור העולמות השונים שבהם חיים היצורים. נתחיל בתיאור בסיסי יותר, ואז נרחיב בנקודות מסוימות. התיאור מתחיל בעולמות הסובלים וממשיך למקומותיהם של אלו שלידתם גבוהה יותר. מבין העולמות הסובלים נתחיל בסוגים השונים של הגיהנום החם, ואחר כך באלו של הגיהנום הקר.

קורס ACI מס' 8: המוות ועולמות הקיום

מקראה שביעית: החיים של תושבי הגיהנום

הקטע הבא לקוח מן הספר 'אור על הדרך לחופש', ביאור שנכתב על ידי Gyalwa Gendun Drup, חק הדלאי למה הראשון, לספר "אוצר החוכמה הגבוהה" (אבידהרמה קושה) שנכתב על ידי החכם הבודהיסטי הגדול מאסטר וסובנדהו במאה הרביעית לספירה. הפסוקים המקוריים של מאסטר וסובנדהו אינם מופיעים בביאור המקורי, ושולבו במקומות הנכונים. חלק מהפסוקים ששולבו בביאור הודגשו על מנת להראות את הקשר ההדוק בין שתי העבודות, וראשי פרקים הוספו על מנת להוסיף בהירות.

60

מדורי הגיהנום החם

། འདི་འོག་སྒྲོང་ཕྲག་ཉི་ཤུ་ན།
། མནར་མེད་པའི་དེ་ཙམ་མོ།
། དེ་ཡི་སྒྲོང་ན་དཔྱལ་བ་བདུན།

עשרים אלף לעומק מתחת,
"ללא הפוגה" ובאופן דומה
שבעה מדורים של גיהנום מעליו.
[III.231-3]

། དང་པོ་ནི། འཇམ་བུ་སྒྲོང་འདི་འོག་དཔག་ཚད་སྒྲོང་ཕྲག་ཉི་ཤུ་ན། མནར་མེད་པའི་
། ཁང་པའི་ཡས་སྒྲོང་ཡོད་ལ། དེའི་དཔངས་དང་རྒྱར་དཔག་ཚད་སྒྲོང་ཕྲག་ཉི་ཤུ་ནི་ཤུ་
། ཡོད་པ་དེ་ཙམ་མོ། །སྒྲུག་བསྐྱལ་མཐའ་ཡས་པ་བར་མཚམས་མེད་པར་སྒྲོང་བས་ན་
། མནར་མེད་པའོ། །ཁ་ཅིག་དར་བདེ་བའི་རྣམས་མེད་པས་ན་དེ་རྣམས་ཅེས་ཟེར་རོ།

ལྷགས་གྲི་ཁང་པ་མི་འབར་བའི་ནང་དུ་ཚ་བའི་སྐྱབ་བསྐྱེལ་སྤྱོད་བས་ན་ཚ་བ་དང་།

(6) . הגיהנום הבא נקרא "לוהט" משום שתושביו דחוסים בצנינוקי ברזל, מלובנים מרוב חום.

དེ་བས་ཀྱང་མི་བཟོན་པའི་སྐྱབ་བསྐྱེལ་ཇུ་བྱམ་དགའ་བ་དང་ཉེར་དགའི་ནང་དུ་སྤྱོད་
བས་རབ་དུ་ཚ་བའི་དཔྱེལ་བ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

(7) . בגיהנום שנקרא "לוהט מאוד" התושבים נצלים בחום נורא עוד יותר, דחוסים בצנינוקי קרמיקה בעלי קיר בודד או קיר כפול.

61

מדורי הגיהנום הסמוכים

།དེ་དག་གི་ནི་ངོས་བཞི་ན།
།མི་མ་ལུར་དང་རོ་ལྷགས་དང་།
།སྐྱ་གྲིའི་ལམ་སོགས་ཚུ་བོ་ཡི་ན།
།བརྒྱན་པོ་ཀུན་ལས་ལྷག་བཅུ་དྲུག་

ששה עשר נוספים לכול השמונה,
ניצבים מארבעת עבריהם,
"גחלים" ו"גופה רקובה",
"דרך הלהבים" והשאר,
וגם זה שנקרא "הנהר".
[III.234-7]

ཚ་དཔྱེལ་བརྒྱན་པོ་ཀུན་ལ་འཁོར་གྱི་ཚུལ་དུ་ལྷག་པ་བཅུ་དྲུག་བཅུ་དྲུག་ཡོད་དེ།
བརྒྱན་པོ་དེ་དག་གི་ངོས་བཞི་ན་མི་མ་ལུར་དུས་མོ་རུབ་ཙམ་ཡོད་ལ། དེ་དག་དུ་རྒྱང་
པ་བཅུག་པའི་ཚེ་ཤ་རུས་འཇིག་ཅིང་། བཏོན་པའི་ཚེ་གསོས་པ་དང་།

ששה עשר מדורי גיהנום נוספים מצויים בסמיכות לכול השמונה, ניצבים סביבם במעגל. מארבעת עבריהם, נמצא תחילה את הגיהנום הנקרא "גחלים". בגיהנום זה הגחלים מגיעים עד לגובה הברכיים, וכאשר דורכים עליהם, הבשר והעצמות נשרפים. כאשר מרימים את הרגל, היא גדלה מחדש.

ཡང་རོ་སྤྲུགས་ཀྱི་འདམ་རྐྱེད་པ་རྒྱུ་ཙམ་ལ་འབྲུ་མཚུ་རྣམས་བྱ་བ་ལྷུས་དཀར་ཞིང་
 མགོ་གནག་པས་ལྷུས་ལ་འབྲིགས་པར་བྱེད་པ་དང་། དེ་དང་འབབ་ཆགས་པ་ན་སྤྱི་
 གཏམས་པའི་ལམ་པོ་ཆེ་ཡོད་ལ། དེ་ལ་རྐྱང་པ་བཞག་པ་ན་ཤ་རུས་འཇིག་ཅིང་།
 བཏིག་པ་ན་གསོས་པ་དང་།

אחר כך בא' גופה רקובה, גיהנום שהוא פיצוץ מלאה בגופות נרקבות שבה אתה שוקע עד גובה החזה, ושממנה יוצאים יצורים שנקראים "מקור חד", גופם לבן וראשם שחור, ומשפדים את גופך. בסמוך לביצת הגופות נמצאת "דרך הלהבי", וגם שם ככול פעם שמניחים רגל על הדרך, הלהבים חותכים את הבשר והעצמות, וכשמרימים את הרגל, היא מתחדשת.

སོགས་པ་རལ་གྱི་ལོ་མའི་ནགས་ཚལ་ལོ་མ་རལ་གྱིར་གྱུར་པ་རྣམས་རྣུང་གིས་བསྐྱོད་
 རྣམས་རྣུངས་པས་ལྷུས་གཅོད་པར་བྱེད་པ་དང་། ཚལ་དེ་ལ་གནས་པའི་བྲི་སྤེ་བོ་
 ལྷགས་ཀྱི་མཆེ་བ་ཅན་གྱིས་ལྷུས་ཐོས་པ་དང་དེས་འཇིགས་ནས།

"והשוא" בציטטה מתייחס ל"יער החרבות", שבו עלי העצים עשויים מחרבות. רוח נושבת ביער ומניעה את עלי החרבות, הנושרות מהצצים וחותכות בגופך. כלבים מנוקדים עצומים חיים ביער זה, התוקפים וקורעים בבשר בניבי ברזל. מלא פחד אתה בורח עד שאתה מגיע ל"יער עצי השלמלי".

དཔག་ཚད་དུ་མ་ལྷན་པའི་ཤལ་མ་ལའི་སྤོང་བོ་ཚོར་མ་སོར་བཅུ་དུག་དང་ལྷན་པ་ཡོད་
 པ་ལ། ཡང་འཇིག་པའི་ཚོ་ཚོར་མ་རྣམས་ཁ་འཕྱར་དུ་བསྐྱན་ནས་ལྷུས་འབྲིགས་པར་
 བྱེད་པ་དང་། དེ་ནས་རྩེར་སྤོབ་པའི་ཚོ་ཁྲ་ཏ་ལྷགས་ཀྱི་མཚུ་ཅན་གྱིས་མིག་འབྲས་
 འཐོག་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་མ་བཟོད་ནས་མར་བབ་པ་ན་ཚོར་མ་རྣམས་ཁ་ཡར་བསྐྱན་ཏེ་
 ལྷུས་འབྲིགས་པར་བྱེད་པ་དང་།

עצי השלמלי הם עצי ענק בעלי גזע בגובה קילומטרים רבים, מכוסה בקוצים חדים, כמחצית המטר אורכם. כשאתה מנסה לטפס על העץ כדי לברוח מהכלבים, מכוונים הקוצים כלפי מטה וחדורים לגופך. כאשר אתה מגיע לצמרת, ממתינים שם עורבים בעלי מקורי פלדה, ממתינים על מנת לעקור את גלגלי עיניך מארובותיהן. מרוב ייאוש אתה מנסה לרדת מהעץ, אלא שאז הקוצים מכוונים עצמם כלפי מעלה ושוב משפדים את גופך.

ཐལ་ཚན་གྱི་ཚུ་བོ་རབ་མེད་བཀའ་བར་དཀའ་བ་རྣམས་སྲུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པོ་
ནི་མཚོན་ཆར་རིས་གཅིག་པས་གཅིག་ཏུ་བབས་པས་ལ། བྱི་དང་ཁྱ་ཏེ་ནི་རལ་གྱི་འི་
ནགས་དང་ཤལ་མ་ལི་འི་བྱི་ཚོས་ཡིན་ནོ།

לבסוף מגיע **גג זה שנקרא 'הנהר'** שאינו ניתן למעבר", מלא באפר בוער וכמעט בלתי ניתן לחצייה. שלושת מדורי הגיהנום שתוארו בפסקאות האחרונות נחשבים כגיהנום אחד, מכיוון שמכשירי העינוי שבהם הם מסוג דומה. הכלבים והעורבים נחשבים למאפיינים של "יער החרבות" ושל "יער עצי השלמלי".

།དུལ་བ་དེ་དག་གི་དྲུང་ན་གཤིན་ཇི་དུལ་སྲུངས་མཚོན་ཆ་སྣ་ཚོ་གས་པ་ཐོགས་
པས། དུལ་བ་པ་རྣམས་གཞན་དུ་འགོ་བ་འགོག་པར་བྱེད་དོ། །འོ་ན། དུལ་
སྲུངས་དེ་དག་སེམས་ཅན་ཡིན་ནམ་མིན་ཞི་ན། མདོ་སྡེ་པ་ན་དེ། འབྱུང་བ་དང་
འབྱུང་བ་ལས་གྱུར་པའི་བྱི་པར་ཅམ་ཡིན་པས་སེམས་ཅན་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན།
རི་ར་ལུག་གི་གདོང་པ་ཅན་བཞིན་ཞེས་ཟེར།

לפני כל מדורי הגיהנום הללו ניצבים שומרי הגיהנום שבשירות שר המוות, נשקם בידיהם, כדי למנוע מתושבי הגיהנום לברוח למקום אחר. האם השומרים הללו הם יצורים חיים או לא? הסוטרסטים טוענים שאלו אינם יצורים חיים, אלא רק צירופים של היסודות ונגזרותיהם, כמו הרים שדומים בצורתם לראש של עז או כבש.

འོ་ན། བཅུན་པ་ཚོས་ལྷན་རབ་འབྱོར་གྱིས། གང་དག་ཁྱོ་ཞིང་གཏུམ་ལས་དང་།
།སྡིག་ལ་མངོན་པར་དགའ་བ་དང་། །སྲུག་བསྡུལ་ལ་དགའ་དེ་དག་ནི། །གཤིན་ཇི་
སྡིན་པོར་སྐྱི་བར་འགྱུར། །ཞེས་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞི་ན།

המתנגדים טוענים שהסבר זה נראה שסותר פסוק מאת הנזיר דהרמיקה סובהוטי שאמר:

מי שמתענג על כעס ואכזריות,
מי שמוצא הנאה במעשי עוולה,
מי שאוהבים לראות סבל,
נולדים כשדיו של השר של המוות.

སྐྱོན་མེད་དེ། དེ་ནི་གཤེན་ཇི་ཚོས་གྱི་རྒྱལ་པོའི་འཁོར་ཡི་དུགས་གང་དག་གིས་
 སེམས་ཅན་རྣམས་དཔྱལ་བའི་གནས་སུ་འབྲིད་པ་ལ། གཤེན་ཇིའི་སྲིན་པོ་ཞེས་བཤད་
 པས་མི་འགལ་ལོ།

אלא שאין סתירה. שכן הביטוי "שדים של השר של המוות" מתייחס רק לרוחות התאבות המשרתות את האדון של כול הדברים, שר המוות, ושתפקידן הוא להוביל יצורים למקומם בגיהנום.

བྱི་བྲག་སྐྱ་བ་ན་རེ། དེ་དག་སེམས་ཅན་ཡིན་ལ་ཤི་ནས་དཔྱལ་བ་པ་ལ་གཞོན་པ་བྱས་
 པའི་རྣམ་སྲིན་གྱིས་དཔྱལ་བར་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །ད་ལྟ་དཔྱལ་བའི་མི་ལ་སོགས་པས་
 གཞོན་པ་མི་འབྱུང་བ་ནི་ལས་གྱིས་མཚམས་བཅད་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་རོ།

המפרטים מצדם טוענים ששומרי הגיהנום הם סוג של יצורים חיים, ושלאחר מותם הם עצמם נולדים כתושבי הגיהנום, ושזאת התוצאה שמבשילה בשל הפגיעה שהם גרמו ליצורים בגיהנום. הם טוענים שהסיבה ששומרי הגיהנום אינם ניוזקים מאש הגיהנום וכך הלאה היא שמעשי העבר שלהם מונעים זאת.

།གཉིས་པ་ནི།

כעת נעבור לתיאור מדורי הגיהנום הקר.

62

מדורי הגיהנום הקר

།རྩ་བུར་ཅན་སོགས་གྲང་བརྒྱད་གཞན།

שמונת האחרים, החל מ "בועות"

III.238]

ཚ་དཔྱལ་ལས་གཞན་རྩ་བུར་ཅན་ལ་སོགས་པའི་གྲང་དཔྱལ་བརྒྱད་པོ་ཡོད་དེ། རྩ་
 བུར་ཅན་དང་། རྩ་བུར་དོལ་བ་དང་། སོ་ཐམ་ཐམ་པ་དང་། ཨ་རྩ་ཟེར་བ་དང་། གྱི་
 ལྷན་ཟེར་བ་དང་། ལྷུ་ལ་ལྷར་གས་པ་དང་། པ་ལྷར་གས་པ་དང་། པ་ལྷར་
 ཚེར་གས་པ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

בנוסף למדורי הגיהינום החמים קיימים *שמונת* מדורי הגיהינום ה*אחרים*. אלו הם מדורי הגיהינום הקרים, *החל* מגיהינום *ז'בוועל*. שמותיהם של השמונה: "בועות", "בועות מתפוצצות", "רעד", "אנחות בקור", "צעקות בקור", "נפתח כמו לוטוס כחול", "נפתח כמו לוטוס אדום", ו"נפתח לרווחה כמו לוטוס אדום".

འོ་ན་གླིང་འདིའི་འོག་ཏུ་མནར་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་ཇི་ལྟར་ལྷན་ཅི་ན། ལྷན་དེ། གླིང་
 རྣམས་འབྱུང་ལུང་པོ་ལྟར་ཞབས་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཕྱིར།

כיצד יכולים כול מדורי הגיהינום, "ללא הפוגה" וכל השאר, להיכנס תחת יבשת אחת זו? התשובה היא שיש מקום לכולם, כי היבשות כולן רחבות יותר בבסיסן, וצורתן כצורת ערימה של גרעינים.

དུད་འགྲོའི་རྩ་བའི་གནས་ནི་ཕྱིའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ན་ཡོད་ཅིང་། དེ་ན་གྲངས་མང་ཞིང་
 སྤྱུག་བསྐལ་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་དོ། །ལྷ་དང་མིའི་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་རྣམས་ནི་ཁ་འཐོར་
 བ་ཡིན་ལོ། །ཡི་དྲགས་ཀྱི་རྩ་བའི་གནས་ནི་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཅེས་བྱ་བ་འཇམ་བུའི་གླིང་
 འདིའི་འོག་དཔག་ཚད་ལྡན་བརྒྱས་བཅད་པ་ན་ཡོད་ལ། དེ་ན་གཤེན་རྗེ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་
 ཞེས་བྱ་བ། འཕེན་བྱེད་མི་དག་བས་འཕངས་པས་ཡི་དྲགས་ཀྱི་གཞུགས་སུ་ཡོད་ཀྱང་།
 རྗེ་གས་བྱེད་དག་བས་རྗེ་གས་པ་ལྷ་ལྷ་བུའི་དཔལ་ཉམས་སུ་སྲོང་ཞིང་།

בית הגידול העיקרי של רוב החיות הוא הים החיצוני הגדול: מספרן שם עצום, סבלן אין סופי. אלו החיות במחוזות האנשים והאלים מפורזות בכול מקום, ואין מקום מיוחד שבו הן מרוכזות. מקומן העיקרי של הרוחות התאבות משתרע בעומק של כחמש מאות יוג'נה [כשלושת אלפים וחמש מאות ק"מ] מתחת לאיזור ראג'ירהה שביבשת זו. כאן חי שר המוות עצמו, הידוע גם בשם " האדון של כול הדברים". יש לו גוף כשל רוח תאבה, מכיוון שהקארמה שהשליכה אותו להיוולד במקום הזה לא הייתה טובה. אבל בגלל שהקארמה המשלימה שקבעה את הפרטים הסופיים של אותו גלגול היתה טובה, הוא נהנה ממעמד רם, כאילו היה אחד האלים הגדולים.

དམྱལ་བར་སྐྱེ་བར་འབྱུང་བ་ཇི་ལྟར་བྱས་སོ་མི་ཤེས་པ་དག་ལ་དེའི་དམིགས་སྟོན་པ་
 ཡོད་པ་ལ། དེའི་འཐོར་ན་ཡི་དྲགས་ཀྱི་རིས་སུ་མ་ཅུ་རྩ་དྲུག་ཡོད། དེ་བསྐྱེན་ཕྱིའི་
 གླིབ་པ་ཅན། རང་གི་གླིབ་པ་ཅན། ཟས་སྐྱམ་གྱི་གླིབ་པ་ཅན་གསུམ་དུ་འདུས་སོ།
 །ལྷ་དང་མིའི་ཡུལ་ན་གནས་པའི་ཡི་དྲགས་ནི་ཁ་འཐོར་བའོ།

תפקידו הוא להודיע ליצורים שעומדים להיוולד בגיהינום ושאינם מודעים לסיבות לכך, מה הסיבה ללידתם הנכזבת. ישנם שלושים וששה סוגים של רוחות תאבות שמשרתים אותו. ניתן לחלקן, באופן כללי, לשלוש קבוצות: אלו שיש להם מכשולים חיצוניים, אלו שיש להם מכשולים פנימיים, ואלו שהמכשולים מצויים בעצם

טבעם של הדברים שהם מנסים לאכול או לשתות. אם רוחות תאבות אלה חיות במחוזות האנשים או האלים, הן אינן מתרכזות במקום אחד אלא פזורות בכל מקום.

།གཉིས་པ་ནི་མིའི་གནས་བཤའ་ཟིན་ལ། ལྷའི་གནས་ལ། ས་དང་འབྲེལ་པ་དང་།
ས་དང་མ་འབྲེལ་པའོ། །དང་པོ་ལ། རྒྱལ་ཆེན་རིས་བཞི་དང་། སུམ་ཅུ་ཙུ་གསུམ་གྱི་
གནས་སོ། །དང་པོ་ལ། གཞལ་མིད་ཁང་ལ་བཞུན་པ་དང་། རི་ལ་བཞུན་པའོ།

לאחר שדנו במקומות שבהם חיים היצורים של הלידות האומללות, נעבור לדיון במקומות של אלו שחיים בעולמות העליונים. ומאחר שכבר תארנו את המקומות שבהם חיים האנשים, נתאר כעת את ארצות האלים. אלו מחולקות לשני סוגים: אלו שקשורות לאזורים של קרקע מוצקה, ואלו שלא. בקבוצה הראשונה כלולים השטחים שבהם חיים אלו שבמחלקה של "ארבעת המלכים הגדולים", וכן אלו של ה"שלושים ושלושה". את האלים שבמחלקת "ארבעת המלכים הגדולים" ניתן להמשיך ולחלק לאלה של האחוזות, ואלה של ההרים.

קורס ACI מס' 8: המוות ועולמות הקיום

מקראה שמינית: הזמן והופעתו של הבודהה

הקטע הבא לקוח מן הספר "אור על הדרך לחופש", ביאור שנכתב על ידי Gyalwa Gendun Drup, אק הדלאי למה הראשון, לספר "אוצר החוכמה הגבוהה" (אבהידהרמה קושה) שנכתב על ידי החכם הבודהיסטי הגדול מאסטר וסובנדהו במאה הרביעית לספירה. הפסוקים המקוריים של מאסטר וסובנדהו אינם מופיעים בביאור המקורי, ושולבו במקומות הנכונים. חלק מהפסוקים ששולבו בביאור הודגשו על מנת להראות את הקשר ההדוק בין שתי העבודות, וראשי פרקים הוספו על מנת להוסיף בהירות.

79

הקדמה על עידנים

།བསྐྱལ་པ་རྣམ་པ་མང་བཤད་པ།

הלימוד כולל סוגים רבים של עידנים.

[III.358]

།དང་པོ་ནི། བསྐྱལ་པ་རྣམ་པ་མང་དུ་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ། འཇིག་པའི་བསྐྱལ་པ།
འཆགས་པའི་བསྐྱལ་པ། གནས་པའི་བསྐྱལ་པ། བསྐྱལ་པ་ཆེན་པོ་རྣམས་སུ་བཤད་
པའི་ཕྱིར།

כהקדמה, ניתן לומר שהלימוד כולל סוגים רבים של עידנים, משום שהוא כולל את עידן ההרס, עידן ההיווצרות, עידן ההמשכיות, ואת העידן הגדול.

གཉིས་པ་ལ། འཇིག ། འཆགས། གནས། བསྐྱལ་པ་ཆེན་པོ།

דיוננו המפורט יותר בעידנים כולל ארבעה נושאים, בהתאם לארבעת הסוגים של עידנים שהוזכרו לעיל.

།འཇིག་པའི་བསྐྱལ་པ་དབྱུལ་བ་ཡི།

།སྲིད་པ་མིད་ནས་སྣོད་ཟད་པ།

עידן ההרס חל למן הרגע

שחדלות הלידות בגיהינום

ועד שכלי מתכלה.

[III.359-60]

།དང་པོ་ནི། བསྐྱལ་པ་རྣམ་པ་མང་བཤད་པ། ཞེས་བཤད་ན། འཇིག་པའི་བསྐྱལ་པ་
 སོགས་གང་ཞེ་ན། འཇིག་པའི་བསྐྱལ་པ་ནི། མནར་མིད་པའི་དབྱུལ་བའི་སྲིད་པ་
 སེམས་ཅན་མིད་པ་ནས་བཟུང་སྟེ་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཟད་པའི་བར་ཡིན་ནོ།

הלימוד אכן כולל סוגים של עידנים, וכעת נתאר את עידן ההשמד ואת שאר העידנים.

עידן ההרס חל מן הרגע שחדלות הלידות של יצורים בגיהינום שנקרא "ללא הפוגה", ונמשך עד לזמן שבו הכלי הגדול, העולם החיצון, מתכלה.

།དེ་ཡང་མནར་མིད་དུ་སེམས་ཅན་སྐྱེ་འཕྲོ་ཆད་པ་དང་། འཇོམ་བུ་སྲིད་པའི་མི་རྣམས་
 ཆོ་ལོ་བརྒྱད་ཁྲི་བར་འཕེལ་བ་དང་། གནས་པའི་འཇུག་ཇོགས་པ་དང་། འཇིག་པའི་
 མགོ་ཚུམ་པ་རྣམས་དུས་མཉམ།

ארבעה דברים קורים אז, בו זמנית:

- פוסקות כל הלידות של יצורים בגיהינום "ללא הפוגה"
- משך החיים ביבשת הדרומית של דזמבו מתארך לשמונים אלף שנה
- מסתיים עידן ההמשכיות,
- מתחיל עידן ההרס

དེའི་ཚེ་མནར་མིད་གྱི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཚེ་མཐར་ཕྱིན་ནས་འཆི་འཕོ་བར་འགྱུར།
 མནར་མིད་དུ་སྐྱེ་འགྱུར་གྱི་ལས་བསགས་ན་འང་། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གཞན་གྱི་
 དཔྱུལ་བར་སྐྱེ་བར་འགྱུར། དཔྱུལ་བ་གཞན་རྣམས་དང་། སྲིངས་ན་གནས་པའི་དུད་
 འགོ་རྣམས་དང་། ཡི་དུགས་རྣམས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་འགྱུར། ལྷ་མིའི་ཡུལ་ན་ཡོད་
 པའི་དུད་འགོ་དང་ཡི་དུགས་ནི་དེ་དག་དང་མཉམ་དུ་དེ་ལྟར་འགྱུར།

באותו הזמן, כל היצורים שנמצאים בגיהנום "לל הפוגה" מסיימים את חייהם – הם מתים וממשיכים
 הלאה. גם אם צברו קארמה חדשה שהייתה באופן רגיל גורמת להם להיוולד שוב בגיהנום זה, הם ייוולדו
 בגיהנום של פלנטה אחרת. אותו תהליך קורה גם ליצורים בסוגי הגיהנום האחרים, לבעלי החיים,
 ולרוחות התאבות החיות במעמקי הימים. זה קורה גם לבעלי חיים ורוחות תאבות החיות ביקומים של
 יצורי העונג, וגם לבני האדם.

དེ་ནས་འཇམ་བུ་སྤྱིང་པའི་མི་ཞིག་གིས་ཚེ་ཉིད་གྱིས་བསམ་གཏན་དང་པོ་ཐོབ། དེ་
 ལས་ལངས་ནས་ཨི་མ་དབེན་པ་ལས་སྐྱིས་པའི་དགའ་བ་དང་བདེ་བ་ནི་བདེ་བ་ཡིན་ཅོ་
 ཞེས་བརྗོད་པ་གཞན་གྱིས་ཐོས་ནས་ཚེ་ཉིད་གྱིས་ཐོབ་པའི་བསམ་གཏན་དང་པོ་ཐོབ་
 ལྷོ་བསམ་གཏན་དང་པོར་སྐྱེ།

באותו הזמן, אחד מהאנשים שביבשת דזמבו משיג אוטומטית את רמת הריכוז הראשונה,¹ וכאשר הוא
 יוצא ממנה, הוא מכריז: "הפלא ופלא! העונג והשמחה שנובעים מבידוד מלא זה היא אושר אמיתי".
 תושבים אחרים ששומעים אותו, ואז משיגים גם הם באופן אוטומטי את רמת הריכוז הראשונה. כתוצאה
 מכך, הם כולם נולדים ברמה זו.

དེ་ནས་རིམ་བཞིན་འར་དང་རྒྱབ་དང་བ་ལང་སྤྱོད་པས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དང་། བྱང་སྐྱ་མི་
 ལྷན་པ་རྣམས་སྤྱིན་གྱི་སྤྱིབ་པ་ཅན་ཡིན་པས། ཚེ་དེ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་མི་སྤྱིད་
 པས། ཕྱི་མ་ལ་འདོད་ལྟར་སྐྱེ་ལ།

אותו תהליך קורה, בהתאמה, עם תושבי היבשת המזרחית, ואז עם תושבי היבשת המערבית - בקר.
 לתושבי היבשת הצפונית, קול נורא, יש מכשול שמבשיל ממעשי העבר שלהם, והם לחלוטין אינם
 מסוגלים להשתחרר מן המשיכה לסוג החיים שיש להם. ולכן הם נולדים תחילה כיצורי עונג בעולם
 התשוקות.

¹ מבין הרמות השונות של עולם הצורות.

འདོད་ལྷ་དྲུག་ཀྱང་རིམ་བཞིན་དུ་ཚེས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་བསམ་གཏན་དང་པོ་ཐོབ་སྟེ།
 དེ་ལས་ལངས་ནས་ཨི་མ་ཉོ། །དབེན་པ་ལས་སྐྱིས་པའི་དགའ་བ་དང་བདེ་བ་འདི་ནི་
 བདེ་བ་ཡིན་ཅེ་ཞེས་བརྗོད་པ་གཞན་གྱིས་ཐོས་ནས། ཚེས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་བསམ་
 གཏན་དང་པོ་ཐོབ་སྟེ་ཚངས་རིས་སུ་སྐྱེ།

לאחר מכן, אותו התהליך מתרחש בשש המחלקות של יצורי עונג בעולם התשוקות, בזו אחר זו. אחד משוכניה מצליח להשיג באופן אוטומטי את רמת הריכוז הראשונה², וכאשר הוא יוצא ממנה, הוא מכריז: "הפלא פלא! העונג והשמחה שנובעים מבידוד גמור זה הם אכן אושר של ממש!". האחרים שומעים אותו, ומשיגים גם הם את רמת הריכוז הראשונה, באופן אוטומטי. זה גורם להם להיוולד ברמה שנקראת "מחלקת הטורים".

དེ་ནས་བསམ་གཏན་དང་པོ་བ་ཞིག་གིས་ཚེས་ཉིད་ཀྱིས་བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ཐོབ།
 དེ་ལས་ལངས་ནས་ཨི་མ་ཉོ། །ཉིང་ངེ་འཛིན་ལས་སྐྱིས་པའི་དགའ་བ་དང་བདེ་བ་
 འདི་ནི་བདེ་བ་ཡིན་ཅེ་ཞེས་བརྗོད་པ་གཞན་གྱིས་ཐོས་ནས། ཚེས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་
 བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ཐོབ་སྟེ་བསམ་གཏན་གཉིས་པར་སྐྱེ།

בשלב הבא, אחד מהיצורים שהשיגו את רמת הריכוז הראשונה משיג את רמת הריכוז השנייה, גם כן באופן אוטומטי. הוא יוצא ממנה ומכריז: "הפלא פלא! העונג והשמחה שנובעים מריכוז חד-נקודתי זה הוא אושר של ממש!". האחרים שומעים זאת, ומשיגים גם הם את רמת הריכוז השנייה, באופן אוטומטי. זה גורם להם להיוולד ברמה שנייה³.

དེ་དག་ལ་བར་གྱི་བསྐྱེལ་པ་བཅུ་དགུ། །དེའི་ཚེ་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་དུས་དུས་སུ་ཆར་
 འབབས་པ་མིད་པས། འཇམ་བྱ་གྲིང་གི་རྩི་ཤིང་ནགས་ཚལ་རྣམས་སྐྱམ་པར་འགྱུར།
 དེ་ནས་དུས་ཡུན་རིང་མོ་ཞིག་ནས། ཆེས་ཚ་བའི་ཉི་མ་གཉིས་པ་ཤར་ནས། རྩ་ཕྱན་
 དང་ལྗིང་ཀ་རྣམས་སྐྱམ་པོར་འགྱུར།

האירועים שתוארו לעיל ממשיכים להתרחש במשך תשע עשר עיני בניינים. בעידן העשירים, באותו הזמן, יצורי העונג הגדולים מפסיקים לשלוח גשם בזמן המתאים, וכל היערות והצמחייה ביבשת הדוזמבו מתייבשים ומתים. לאחר זמן רב במיוחד, מופיעה שמש שנייה בשמיים, ויוצרת חום עצום. כל מקווי המים הקטנים יותר, וכל הברכות הקטנות מתייבשים.

² של עולם הצורות.
³ של עולם הצורות.

དེ་ནས་ཉི་མ་གསུམ་པ་ཤར་ནས། རྩ་རྒྱུང་རྩུང་རྩུང་དང་ཆེན་པོ་དག་སྐྱམ་པར་འགྱུར།
 དེ་ནས་ཉི་མ་བཞི་པ་ཤར་ནས་མཚོ་མ་རྩོས་པ་ཡང་སྐྱམ་པར་འགྱུར། དེ་ནས་ཉི་མ་ལྔ་
 པ་ཤར་ནས་སྤྱིའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཡང་སྐྱམ་པར་འགྱུར། དེ་ནས་ཉི་མ་དྲུག་པ་ཤར་
 ནས་སྤྱིང་བཞི་རི་རབ་དང་བཅས་པ་དུ་བར་འབྲུལ་བར་འགྱུར། དེ་ནས་ཆེས་ཚ་བའི་ཉི་
 མ་བདུན་པ་ཤར་ནས། མི་ལྷེ་གཅིག་དུ་འབར་ཞིང་སྲིག་པར་འགྱུར།

בעקבות הז מופיעה שמש שלישית, שגורמת לכול הנחלים והנהרות להתיאדות.
 שמש רביעית מופיעה, ואפילו האגם הגדול "לעולם פעם לא חם" מתייבש.
 שמש חמישית מופיעה, והים החיצוני הגדול מתייבש.
 שמש שישית מופיעה, וכל היבשות וההר האציל נמוגים בענן עשן.
 בבסוף מופיעה שמש שביעית, וכל העולם עולה בלהבה אחת אדירה ומושמד לחלוטין.

དེས་རྒྱན་བྱས་ནས་བསམ་གཏན་དང་པོའི་སེམས་བསྐྱུས་ཀྱི་མིས། བསམ་གཏན་དང་
 པོའི་གཞུང་མེད་ཁང་སྟོང་པ་དེ་སྲིག་པར་འགྱུར། འདོད་པའི་མིས་མ་ཡིན་ཏེ། ས་ཐ་
 དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

אש זו גורמת לאש מקבילה ברמה הראשונה של עולם הצורות. הארמונות בעולם זה, שכעת הם כולם
 מרוקנים מתושביהם, נשרפים כולם. האש ששורפת אותם היא בעצם נפרדת מהאש בעולם התשוקות,
 כיוון שאלו הם עולמות נפרדים.

དེ་དག་ལ་བར་བསྐྱུས་གཅིག་སྟེ། འཇིག་རྟེན་འཇིག་པ་ལ་བར་བསྐྱུས་ཉི་ཤུ་འོ། །དེ་
 ཡང་མིས་འཇིག་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཀྱི། རྩས་འཇིག་ན་བསམ་གཏན་གཉིས་པ་བས།
 ཚོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ཐོབ་སྟེ་བསམ་གཏན་གསུམ་པར་སྐྱེ་
 ལ། རྩུང་གིས་འཇིག་ན་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་བས། ཚོས་ཉིད་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་
 བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཐོབ་སྟེ་བསམ་གཏན་བཞི་པར་སྐྱེ་འོ།

כל האירועים הללו נמשכים לאורך עידן ביניים יחיד, כך שהתהליך כולו של השמדת העולם אורך עשרים
 עידני ביניים.

התיאור הנ"ל, דרך אגב, מתייחס להריסת העולם על ידי אש. אם הריסת העולם מתרחשת על ידי מים, תושבי רמת הריכוז השנייה משיגים באופן אוטומטי את רמת הריכוז השלישית, מה שגורם להם להיוולד ברמת השלישית.⁴ אם הריסת העולם קורית על ידי רוח, תושבי רמת הריכוז השלישית משיגים באופן אוטומטי את רמת הריכוז הרביעית, ואז נולדים ברמה זו.

נעבור כעת לעידן ההיווצרות.

81

עידן ההיווצרות

|אכאס'פ'ד'ע'י'ל'ק'ט'א'ר'ק'י|

|ד'ש'ל'א'ב'ר'י'ל'ק'ט'א'ר'ק'י|

זו של ההיווצרות מתחיל ברוח הראשונה,
ועד ללידה במדורי הגיהנום.
[III.361-2]

ד'ע'י'ל'ק'ט'א'ר'ק'י'ל'א'ב'ר'י'ל'ק'ט'א'ר'ק'י'ל'א'ב'ר'י'ל'ק'ט'א'ר'ק'י'
ל'ק'ט'א'ר'ק'י'ל'א'ב'ר'י'ל'ק'ט'א'ר'ק'י'ל'א'ב'ר'י'ל'ק'ט'א'ר'ק'י'
ל'ק'ט'א'ר'ק'י'ל'א'ב'ר'י'ל'ק'ט'א'ר'ק'י'ל'א'ב'ר'י'ל'ק'ט'א'ר'ק'י'
ל'ק'ט'א'ר'ק'י'ל'א'ב'ר'י'ל'ק'ט'א'ר'ק'י'ל'א'ב'ר'י'ל'ק'ט'א'ר'ק'י'
ל'ק'ט'א'ר'ק'י'ל'א'ב'ר'י'ל'ק'ט'א'ר'ק'י'ל'א'ב'ר'י'ל'ק'ט'א'ר'ק'י'
ל'ק'ט'א'ר'ק'י'ל'א'ב'ר'י'ל'ק'ט'א'ר'ק'י'ל'א'ב'ר'י'ל'ק'ט'א'ר'ק'י'
ל'ק'ט'א'ר'ק'י'ל'א'ב'ר'י'ל'ק'ט'א'ר'ק'י'ל'א'ב'ר'י'ל'ק'ט'א'ר'ק'י'

עידן ההיווצרות מתחיל מרגע שמתחילה הרוח הקלה הראשונה וממשיך עד ללידה של יצור ראשון בגיהנום "ללא הפוגה". בהתחלה, בהתחלה, החלל כולו ריק, ואז מתחילה רוח קלה, אות לכך שכוכב חדש עומד להיווצר. כוחה של הרוח אינו מספיק ליצירת הכלי הגדול, העולם החיצון, אם כי הרמות החל מזו של הטהור ועד "נטולי קונפליקט" אכן נוצרות.

---

⁴ של עולם הצורות.

དེ་ནས་སྤར་གྱི་རླུང་དེ་ཉིད་ལོ་གྲངས་དུ་མའི་བར་དུ་འབྲིབ་སྐྱོན་ནས། འོག་གཞི་རླུང་གི་
 ད་གྱི་ལ་འཁོར་ནས་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་པའི་བར་མས་རིམ་ནས་འཆགས། དེ་དག་
 ལ་བར་བསྐྱལ་གཅིག

הרוח ראשונה זו צוברת כוח במשך פרק זמן של שנים רבות, עד שכל חלקי העולם, למן הבסיס של דיסקית
 הרוח ועד לארצם של השלושים ושלושה⁵, נוצרו בזה אחר זה, מלמטה כלפי מעלה. היוצרות רמות אלו
 זה לוקחת עידן ביניים שלם.

།དེ་ནས་འོད་གསལ་བའི་སེམས་ཅན་ཚོས་དང་བསོད་ནམས་དང་ལས་ཟད་པ་ཞིག
 །ཚངས་པའི་གཞུང་མེད་ཁང་སྟོང་པར་སྐྱེ་སྟེ། ཐ་མར་ཞིག་པ་དེ་དང་པོར་འཆགས་པ་
 ཚོས་ཉིད་ཡིན་པའི་བྱིར། དེ་ནས་འཇོམ་བུ་སྐྱིང་པའི་བར་རྣམས་རིམས་གྱིས་འགྲུབ།

אחרי כן מופיע יצור מסוים, שחי ברמה של "האור הצלול", ושחיו, חסדו, וכוח מעשיו הסתיימו, והוא
 נולד בתוך הארמון הנטוש של "הטהור"; שכן זהו טבע הדברים, שמה שנהרס אחרון הוא גם מה שנוצר
 ראשון. אחרי כן מופיעים גם כל התושבים האחרים של העולם, בזה אחר זה, ועד לתושבי יבשת הדזמבו.

དེའི་ཚེ་འཇོམ་བུ་སྐྱིང་པའི་མི་རྣམས་རྩུམ་ཏེ་སྐྱེ་བ་དང་། དགའ་བ་ཟས་སུ་ཟ་བ་དང་།
 ལུས་ལས་འོད་འབྱུང་བ་དང་། རྩུ་འཕུལ་གྱིས་ནམ་མཁའ་ལ་འགྲོ་བ་དང་། ཚོ་ལོ་
 དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཐུབ་པ་ཡིན་ལ། དེ་ནས་མནར་མེད་དུ་སེམས་ཅན་གཅིག་སྐྱིས་པའི་
 བར་ལ་བར་བསྐྱལ་བཅུ་དགའོ།

האנשים הראשונים שחיים ביבשת הדזמבו נולדים באופן מייד, לגמרי מפותחים. הם אינם זקוקים לשום
 הזנה מלבד מהרגשת עונג, וגופם זוהר באור יקר. יש להם כוחות פלאיים שמאפשרים להם לעוף
 בשמים, ולחיות מספר שנים "שלא ניתן להעריך". התהליך זה, עד לרגע שיצור אחד נולד לגיהנום "ללל
 הפוגה", אורך תשעה עשר עידי ביניים.

།དེའི་ཚེ་ཚོ་ལོ་དཔག་མེད་ནས་བརྒྱད་ཁྲིའི་བར་མར་འགྲིབ་པ་དང་། མནར་མེད་དུ་
 སེམས་ཅན་གཅིག་སྐྱིས་པ་དང་། འཆགས་པའི་མཇུག་ཇོགས་པ་དང་། གནས་པའི་
 མགོ་ཚྩ་པ་དུས་མཉམ་མོ།

⁵ זוהי מחלקה בין יצורי העונג שהם עדיין בעולם התשוקות, אלו הגרים בפסגת הר מרו.

אזי קורים ארבעה דברים בו זמנית:

- משך החיים מתקצר מכזה "שלא ניתן להעריך" לשמונים אלף שנה;
- יצור אחד נולד לגיהנום "ללא הפוגה";
- מסתיים עידן ההיווצרות;
- ומתחיל עידן ההמשך.

הנושא הבא שלנו הוא אם כן עידן ההמשך.

82

עידן ההמשך

|བར་གྱི་བསྐྱལ་པ་དཔག་མེད་ནས།
|ཚེ་ལོ་བཅུ་པའི་བར་དུའོ།
|དེ་ནས་ཡར་སྐྱེ་མར་འབྲི་བའི།
|བསྐྱལ་པ་གཞན་ནི་བཅོ་བརྒྱད་དང་།
|ཡར་སྐྱེ་བ་ནི་གཅིག་ཡིན་ཏེ།
|དེ་དག་ཚེ་ནི་བརྒྱད་ཁྲིའི་བར།

עידן הביניים החל מזה "שלא ניתן להעריך"
ועד לזמן שבו משך החיים הוא עשר;
אחריו שמונה עשרה עידנים נוספים,
בכל אחד עלייה ובעקבותיה ירידה;
באחרון יש עלייה,
עד לשמונים אלף שנה.

[III.363-8]

བར་བསྐྱལ་ཉི་ཤུའོ། །བར་གྱི་བསྐྱལ་པ་རི་རིའི་ཚད་ནི། ཚེ་ལོ་དཔག་མིད་ནས་བརྒྱད་
 ཁྲིའི་བར་གྱི་བསྐྱལ་པ་རི་རིའི་ཚད་ནི། ཚེ་ལོ་བཅུ་པའི་བར་དུ་བར་བསྐྱལ་གཅིག་ །དེ་ནས་ཡང་བརྒྱད་
 ཁྲི་བར་ཡར་སྐྱེ་ཞིང་མར་བཅུ་པར་འབྲི་བའི་བར་གྱི་བསྐྱལ་པ་གཞན་ནི་བཙེ་བརྒྱད་དང་
 ། ཡར་སྐྱེ་བ་ནི་བར་གྱི་བསྐྱལ་པ་གཅིག་ཡིན་ཏེ། ཡར་ཇི་ཙམ་དུ་སྐྱེ་ཞི་ན། དེ་དག་
 ཚེ་ནི་བརྒྱད་ཁྲིའི་བར་དུའོ།

עידן ההמשך מורכב מעשרים עידני ביניים, שמשך כל אחד מהם מחושב באופן הבא:

בעידן הביניים הראשון, משך החיים הממוצע מתקצר מ"שלש ליתן להעריך" ועד לזמן שבו משך החיים הוא עשר שנים. לאחר מכן ישנם שמונה עשרה עידני ביניים נוספים, כשבכל אחד מהם משך החיים הממוצע עולה לשמונים אלו שנה ואז יורד שוב לעשר שנים.

בעידן הביניים האחרון יש עלייה בלבד. משך החיים הממוצע עולה עד לשמונים אלו שנה, ואינו יורד אחר כך.

།འོ་ན། རྩོག་མཐའ་གཉིས་རྒྱུ་པ་དང་། བར་པ་རྣམས་ཁྲུག་པ་ཡིན་པས། ཡུན་རིང་
 རྒྱུ་དུ་འགྲུར་རོ་ཞི་ན། རྒྱུ་མིད་དེ། རྩོག་མཐའ་གཉིས་བུལ་བ་དང་། བར་པ་
 རྣམས་ལྷུང་བར་འགྲོ་བའི་ཕྱིར།

ניתן להקשות: לפי המתואר, בראשון ובאחרון שבתוך כל קבוצה כזאת של עשרים עידני ביניים יש רק חצי מחזור⁶, בעוד אשר בכל אחד משמונה עשר העידנים שבאמצע יש מחזור שלם. האם לא נובע מכך שעידנים אלו משכם יותר קצר מזה של האחרים?

התשובה היא שלא כלל לא, שכן קצב השינוי בשני העידנים הקיצוניים הוא יותר איטי מאשר באחרים, וקצב השינוי בשמונה עשר העידנים שבאמצע הוא יותר מהיר.

།དེ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་ཆགས་པ་འདི།
 །བར་གྱི་བསྐྱལ་པ་ཉི་ཤུར་གནས།

⁶ של התארכות והתקצרות של משך החיים.

།འཆགས་པ་དང་ནི་འཇིག་པ་དང་།
།ཞིག་ནས་འདུག་པ་དག་མཉམ་མོ།
།དེ་དག་བརྒྱད་ཅུ་ལ་བསྐྱལ་ཆེན།

באופן זה תהליך היווצרות העולם
אורך עשרים עידני ביניים.
ההיווצרות, ההרס והמצב שבעקבותיה
הם כולם שווים.
עידן גדול מורכב משמונים כאלו.

[III.369-73]

དེ་ལྟར་ན་འཇིག་ཉིན་འཆགས་པ་འདི་བར་གྱི་བསྐྱལ་པ་ནི་ཤུར་གནས་མོ། །འཇིག་
ཉིན་འཆགས་པ་དང་ནི་འཇིག་པ་དང་། ཞིག་ནས་འདུག་པ་དག་བར་བསྐྱལ་ནི་ཤུ་ཉི་
ཤུར་མཉམ་མོ།

באופן זה נוכל לומר שהתהליך של היווצרות העולם אורך עשרים עידנים בינוניים. היווצרות זו של
העולם וכן ההרס והמצב שבעקבותיו הם כולם שווים באורכם; כל אחד מהם נמשך עשרים עידני
ביניים.

།བཞི་པ་ནི། བར་བསྐྱལ་བརྒྱད་ཅུ་ལ་བསྐྱལ་ཆེན་ཞེས་བྱའོ།

באשר לסוג הרביעי והאחרון של עידנים - עידן גדול אחד מורכב משמונים עידני ביניים.

།གཉིས་པ་ལ། བསྐྱལ་ཆེན་གྱི་ཞར་བྱང་། འཇིག་བསྐྱལ་གྱི་ཞར་བྱང་དོ། །དང་པོ་
ལ། སངས་རྒྱལ། རང་རྒྱལ། འཁོར་ལོས་སྐྱར་རྒྱལ་འབྱུང་ཚུལ་ལོ།

לאחר שהשלמנו את ההסבר העיקרי של עידנים, נדון בכמה נקודות שמתלוות אליו. אלו כוללות מידע
נוסף הקשור בעידנים גדולים ובעידני ההרס. החלק הראשון עוסק בהופעתם של שלושה סוגים של
ישויות: בודהות, בודהות מכוה עצמם, ומלכי הגלגל.⁷

⁷ הדיון על השניים האחרונים לא נכלל בחומר הקורס.

།དེ་གྲངས་མེད་གསུམ་ལ་སངས་རྒྱས།
 །འབྲུང་ངོ་མར་ནི་འགྲིབ་པ་ཡི།
 །བརྒྱ་ཡི་བར་ལ་དེ་དག་འབྲུང་།

הופעה של בודהה,
 לאחר שלושה כאלו אינסופיים.
 הם מופיעים בזמן הירידה,
 כאשר מגיעים עד למאה.

[III.374-6]

།དང་པོ་ནི། བསྐྱལ་པ་གྲངས་མེད་པ་གསུམ་དུ་ཚོགས་བསགས་པ་ལས་སངས་རྒྱས་
 །འབྲུང་བར་ལའད་པའི་བསྐྱལ་པ་དེ་གང་ཞེ་ན། བསྐྱལ་ཆེན་དེ་གྲངས་མེད་གསུམ་དུ་
 ཚོགས་བསགས་པ་ལས་སངས་རྒྱས་འབྲུང་ངོ་།

שאלה: נאמר שהבודהות מופיעים כתוצאה מצבירה של חסד וחוכמה במשך תקופה של שלושה עידנים "אינסופיים". לאילו עידנים מתכוונים כאן?

תשובה: הבודהה מופיע כתוצאה מצבירה של חסד וחוכמה במשך תקופה של שלושה עידנים אינסופיים גדולים כאלו.

།གྲངས་མེད་ནི་གསུམ་དུ་འགལ་ཞེ་ན། རྣོན་མེད་དེ། གྲངས་ཀྱིས་བབྲང་མི་རུས་
 པས་གྲངས་མེད་དུ་ལའད་པ་མིན་གྱི། གྲངས་ཀྱི་གནས་གཞན་དུ་གཅུའི་མཐའི་གྲངས་
 གཅིག་ལ་གྲངས་མེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།

יש מתנגדים שיטענו שזה חסר משמעות לדבר על שלושה שהם "אינסופיים". אלא שלא כך הדבר. ב"אינסופי" כאן הכוונה היא לא למשהו שהוא מעבר לכל מספר, אלא למספר מסוים, שהוא המספר הגדול ביותר שיש לו שם, וגודלו עשר בחזקת שישים (10⁶⁰).

བསྐྱལ་པ་འདི་ལ་བསྐྱལ་པ་བཟང་པོ་རྣོན་མེད་བསྐྱལ་པ་ཞེས་ཀྱང་བྱ་སྟེ། དམ་ཚེས་
 བད་མ་དཀར་པོ་ལས།

העידן הנוכחי ידוע גם בתור "עידן הברכה", וגם כ"עידן האור", כפי שנאמר בספר "הלימוד הקדוש של הלויטוס הלבן":

འཇིག་རྟེན་འཆགས་པའི་རྒྱུ་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ནང་དུ་གསེར་གྱི་པར་འདབ་མ་སྣོད་
དང་ལྷན་པ་སྣོད་བྱུང་བ་ལ། གནས་གཙང་མའི་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་འདི་ཅི་ཡིན་སྟེ་མ་དུ་
བརྟགས་པས། སངས་རྒྱས་སྣོད་འབྱུང་བའི་སྣ་ལྷས་སུ་ཤེས་ནས། ཀྱི་མ་བསྐྱལ་བ་
འདི་ལ་སངས་རྒྱས་སྣོད་འབྱུང་བས་ན། བསྐྱལ་བ་འདི་ནི་བསྐྱལ་བ་བཟང་པོའོ་ཞེས་
བསྐྱབས་པས། བསྐྱལ་བ་བཟང་པོ་ཞེས་གྲགས་སོ།

בזמן היווצרות העולם מופיעים בתוך הדיסקית הגדולה של המים אלף פרחי לוטוס עם תפרחות של זהב, שבכל אחד מהם אלף עלי כותרת. אלו מעוררים את סקרנותם של יצורי העונג של "המקומות הטוריים", שחוקרים את התופעה ומוצאים שהיא אות להופעתם של אלף בודהות. "הפלא ופלא", הם מכריזים, "אלף בודהות שונים עומדים להופיע – זהו אכן עידן של ברכה!" וכך קורה שכולם קוראים לזמן הזה "עידן הברכה".

།དུས་ནམ་གྱི་ཚེ་འབྱུང་ན། ཡར་འཕེལ་གྱི་ཚེ་མི་འབྱུང་སྟེ། དེའི་ཚེ་སེམས་ཅན་
རྣམས་འཁོར་བ་ལ་སྣོ་ཤས་རྒྱུང་བའི་ཕྱིར། བརྒྱད་བྲི་ནས་མར་འབྲིབ་པའི་མགོ་རྩུ་མ་
པ་ནས། ཚེ་ལོ་བརྒྱ་པའི་བར་ལ་སངས་རྒྱས་དེ་དག་འབྱུང་ལ།

שאלה: מתי מופיע בודהה כזה?

תשובה: הם לעולם לא מופיעים כאשר משך החיים הממוצע נמצא בעלייה, כיוון שבתקופות אלו אנשים חשים פחות שאט נפש מגלגל החיים. לכן הבודהות מעדיפים להופיע בתקופה שבה משך החיים נמצא בירידה מן המשך של שמונים אלף שנה, עד שהוא מגיע למאה שנה.

དེ་མན་ཆད་དུ་མི་འབྱུང་སྟེ། སྟིགས་མ་ལྷ་ཉ་ཅང་ཡང་བདོ་བ་ཤས་ཆེ་བས་ཚོས་
བསྟན་པའི་སྣོད་དུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར།

הבודהות לא מופיעים לאחר זמן זה, כאשר משך החיים הממוצע יורד עוד יותר, מכיוון שאז חמשת ניוונים נהיים נפוצים מאוד, והיצורים אינם מתאימים יותר להיות כלי ראוי לקבל את הלימוד.⁸

⁸ במובן זה הבודהה של זמננו, בודהה שקיימוני, הוא יוצא מן הכלל. בגלל חמלתו הגדולה שהיא חריגה אפילו בין הבודהות, הוא הופיע כאשר משך החיים הממוצע היה קצר ממאה, כדי להצילנו, ואפילו לימד טנטרה שרק שנים או שלושה בודהות ילמדו בעידן שלנו, שבו יהיו אלף ואחד בודהות..